

Justin Iliesiu

SÂNGERĂRI ardelene

POEZII

EDITURA REMUS CIOFLEC

IUSTIN ILIEŞIU

SÂNGERĂRI ARDELENE

POEZII

EDITURA «REMUS CIOFLEC» — BUCUREȘTI

SANGERARI ARDELENE
1940 — 1944

SPRE BIRUINŢĂ

SPRE BIRUINȚĂ

Dlui Președinte dr. IULIU MANIU

Cu ochii dornici de viață nouă,
Cu sufletul călit de suferință,
Pe-un vârf de munte voiu cânta din tulnic
Să chem Ardealul meu spre biruință.
Veni-vor cete de voinici răslețe,
Din văgăuni de codru, de prin sate,
Să chiue, cutremurând pământul,
Pe drum de preamărită libertate.

Vor răsuna câmpiile române
De pașii celor ce-au sorbit necazuri,
Stropind pământul strămoșesc cu sânge
Vom sfărâma vremelnice zăgazuri.
S'agită'n aer brațele vânjoase,
Păduri de steaguri, în cununi de soare,
Cu mine-alături vor porni pribegii
Pe drumul către marea sărbătoare.

Din rănile ce le purtăm în inimi
Vor înflori miresmele nădejdii,
Simțim în noi cum reînvie Dacii
In luptele cu clocot de primejdii.
Porni-vom hotărîți, prin jertfe grele,
Să înălțăm Ardealul din ruină —
Nu-i om pe lume să ne-oprească pașii,
Pe drumul care duce spre lumină.

Mijește ziua mântuirii noastre,
Măreața zi de judecată dreaptă,
Vom dărâma toți idolii minciunii,
Căci frații și părinții ne așteaptă.
Acolo unde plâng cumplit Românii
Ingenunchiați de jug și de mâhnire,
Clădi-vom stâncile eternității
Pe drumul care duce spre unire.

Pe-un vârf de munte voi cânta din tulnic
Cântări de dureroasă pribegie,
Căci mai avem o țară care plânge
Și vom pleca, s'o scoatem din robie.
Tot mai puternic freamătă poporul
In hotărârea lui nestrămutată:
Străinilor ce ne-au prădat moșia,
Nu vom lăsa Ardealul niciodată.

Pribegi, fiți gata, goarnele răsună!
Topi-se-vor pe fruntea noastră norii —
Pe drumul către plaiuri ardelene
Incununa-vom țara cu victorii.
Fiți tari și mândri cum erau strămoșii
In luptă pentru sfânta lor credință —
E-aproape ziua care ne va duce
Pe drumul către marea biruință!

SATUL MEU

Satul meu din munții Rodnei, cu ghirlănzi de trandafiri,
Leagăn al copilăriei cu duioase amintiri,
Cu cerdacuri înflorite, aur sfânt în spice grele,
Cu cântări fermecătoare de zefiri în nopți cu stele,
Cu păduri și căprioare, cu comori ca în povești —
Satul meu din munții Rodnei, ești al meu și tot nu ești...

Vremuri dragi de altădată !
Case pline de lumină, în parfumul de mușcată,
Zâmbete și tinerețe, lăutari și șezători,
Feți-Frumoși și Cosânzene, veselie, freamăt, flori...
Someșul, curgând în vale printre sălcii plângătoare,
Asculta cum cântă brazii când se'nalță către soare,
Iar în nopțile senine, povestind cu fagi bătrâni,
Asculta alean de doină și ciobanii pela stâni,
A văzut cum vin și pleacă, tot mereu pe-aici, dușmanii —
Dar pe noi ne-au pus de pază Dacii falnici și Romanii...

Satul meu din munții Rodnei, cu grădini de pomi în floare,
Astăzi nu mai are horă, nu mai are sărbătoare,
Nu mai cântă lăutarii, nu mai are bucurie —
Satul meu din munții Rodnei a căzut în grea robie...
Stau bătrânii duși pe gânduri și așteaptă să sosească
De pe plaiurile scumpe caldă slovă românească...
In tăcere de amurguri parc'aud mereu suspine,
Gemete de robi în lanțuri. Inchisorile sunt pline
De bătrâni ce poartă'n suflet dorul neamului unit,
De țărani cu ochii umezi și cu sufletul cernit...

Satul meu din munții Rodnei, cu căsuțele curate,
Azi e plin de supărare, nu mai are libertate!
Au plecat flăcăii'n lume, nu mai este primăvară —
Satul meu din munții Rodnei a rămas în altă țară...
Doliu se coboară'n inimi, jale multă și venin,
Căci duhovnicii credinței au fost duși la Seghedin.
Stau bisericile 'nchise, turma-i fără de păstori,
Clopotele nu mai cântă, nu mai sunt în straturi flori,
Trec jandarmii și husarii cu dispreț în ochi și silă,
Țara geme sfâșiată, iar dușmanul n'are milă...

Satul meu din munții Rodnei, nu mai plânge 'nstrăinat!
Ale fiilor tăi inimi pline de nădejde bat.
In curând schimba-vom jalea în eroică pornire,
Să-ți aducem libertate și viață și unire!
Stau viteji cu arma 'n mână, cu privirile spre tine —
Cine va opri dreptatea și avântul nostru, cine?
In curând porni-vom lupta, sună goarna de plecare,
Steagul biruinții noastre parcă-l văd lucind în zare...

SCRISOARE

Ţie mamă-ţi scriu aceste şire
Să te'ntreb, din nou, de sănătate —
N'auzi noaptea, stând de veghe tristă,
Dorul meu la geamu'nchis cum bate?

Rătăcesc îngândurat şi singur
Şi alerg, precum aleargă valul,
Dar cu fiecare zi de luptă
Mai aprins îmi arde'n ochi Ardealul

Ţara mea e dincolo de zare,
Unde numai gândul mai pătrunde...
Am avut în sat o casă albă —
Unde-i satul meu şi casa, unde?...

Clopotele cântă'n înserare:
E înmormântare, ori paradă?
Inima de cremene oftează,
Plânge'n mine sbucium de baladă.

Pentru cine se înalță ruga ?
Cui i-e cupa plină de otravă ?
Cine-și poartă moaștele durerii
Și-și îndreaptă sufletul spre slavă?

Noaptea, când tăcerea mă adoarme,
Picurând surâsuri reci din gene,
Vin ciobanii visurilor mele
Să-mi șoptească doine ardelene.

Simt cum stau la pândă măerenii
Cu topoare, coase și cuțite,
Cum înalță pumnii spre dreptate
Cum le joacă ochii în orbite...

Singur, fără rude, fără prieteni,
Cine mă alungă 'n lume, cine ?
Port în suflet Măgura cu brazii,
Someșul îmi gâlgâie în vine.

Nu mă plec destinului în cale,
Din viață sorb voința dacă —
Vor veni și primăveri cu soare,
Căci durerea-aceasta o să treacă.

Ție mamă-ți scriu acum scrisoare,
Căci ești ostenită și bătrână.
Tu mi-ai răsădit în suflet cântec,
M'ai purtat, când eram mic, de mână

Te zăresc cum treci pe-o cărărue
Lângă-un cimitir cu cruci de piatră,
Sau îmi cauți urmele în vreme,
Stând cu ochii umezi lângă vatră.

Când te'ndrepţi spre moară cu porumbul,
Despre mine-ţi cântă 'ncet arinii...
— Ce-ţi mai scrie, oare, domnişorul?
Te întreabă, rând pe rând, vecinii.

Tu le spui că dăltuesc în stâncă
Slove pentru dragoste de ţară,
Că-mi închin eternităţii visul
Şi-apoi plângi în fiecare seară...

Sunt sătul de-atâta pribegie,
Nu mai plânge, mamă, supărată.
E aproape ziua revederii,
Voi veni şi eu acasă-odată...

BISERICUȚĂ VECHE

S'aude glas de rugăciune și sue 'n țară ca un val —
In satul meu e ruinată bisericuța de pe deal.

Nici clopotele nu mai cântă, nici toaca'n turnul vechi de lemn,
Doar crucea stărue în zare strălucitoare de îndemn.

Bătrâni cu capete plecate, când trec cu pasul legănat,
Işi șterg o clipă ochii umezi și-și spun: Cristos a înviat!

Copiii au ieșit la soare, dar chipul lor e ofilit,
Cuprinși de jalea ce-i umbrește, privesc mereu spre Răsărit.

Aşteaptă parcă să sosească un sol iubit din alte ţări,
Un sol ce rătăceşte singur pe 'ndepărtatele cărări.

Aleargă dorul, călătorul, spre fraţii care au plecat...
Iar mamele cu ochii tulburi îşi spun: Cristos a înviat!

Cojiţi de vreme şi furtună pereţii-abia mai dăinuesc,
Altarul, cu parfum de smirnă, a fost şi este românesc.

Visează îngerii'n icoane îndureraţi şi lăcrimând,
Iar sfinţii vechi dela Nicula se tot întreabă: până când?...

D O I N Ă

Tu, doină, zestre românească,
Ești o comoară fermecată,
Te poartă neamul nostru 'n suflet,
Căci te-ai născut cu noi odată.
Pornită din isvorul vremii
Pe când plecau la luptă Dacii,
Te-ai revărsat peste durerea
Ce-o simt bogații și săracii.

Tu ai țâșnit din brazi de munte,
Din mândre cetini de pădure,
Dușmani năvălitori, prin veacuri,
S'au străduit mereu să fure
Scânteia duioșiei tale
Ce-alină jalea noastră-adâncă,
Dar le-a 'nfruntat pornirea oarbă,
Statornicia ta de stâncă.

Tu ești cântarea cea mai sfântă
Pe care o purtăm în sânge,
Tu liniștești aprinsa frunte
Și mângâi ochiul care plânge.
Când bucuria ne'ncunună
Ne-așterni surâsul tău pe față,
Și'n cărțile durerii noastre
Cu slove de-aur scrii prefață.

In primăvară, pe ogoare,
Te cântă lângă plug țăranii,
In codrii cu tălăngi și turme
Din fluere te plâng ciobanii.
Te cântă 'ndrăgostiți flăcăii
Și pâlcuri de secerătoare,
Te plâng nevestele la sapă,
Cosașii prin livezi în floare.

Prin fân înmiresmat bătrânii
Te-ascultă triști și greu oftează,
In șoapta ta adorm copiii
Și țara veche o visează.
Lăutele îți cântă versul
Iubirea focul când aprinde,
Ești talisman ce vindeci rana
Din inimile suferinde.

Asculți cum curge mustu'n crame,
Când toamna s'a oprit în vie,
Câte-un haiduc pe-un murg călare
Te poartă'n inima-i pustie.
La sfat în șezătoare, iarna,
Tu stai cu moșii dela sate,
Și răscolești din spuza vremii
Atâtea amintiri uitate.

Te plâng pribegii fără țară,
Te cântă pe cărări drumeții,
In svonul leturghiei tale
Iși spun durerile poeții.
Tu simți mâhnirea cum se'ntinde
In țara unde-i ud obrazul,
Și 'mparți cu frații mei amarul,
Să fie mai ușor necazul.

Ne-aduci pe aripile tale
Credința noilor victorii,
Când soarele dreptății sfinte
Alungă de pe ceruri norii,
Când, ascultând chemări de clopot,
Suspină 'n glasul tău părinții,
Și strălucesc făclii de soare
Peste pământul suferinții.

Prin veacurile de restriște
Cu suflul cald al melodiei,
Ai semănat nădejdi de aur
Pe 'ntreg cuprinsul României,
Și 'mbărbătezi viteji falnici,
Căci ești din țara noastră ruptă,
Le vindeci rănile cernite
Pe unde tot mai aprig luptă.

Tu, doină, care-ai plâns cu hohot,
Să cânți din nou azi bucuria,
Căci neamu 'ngenunchiat o clipă,
Cu sânge-și scrie iar mândria.
S'audă regii din morminte,
Străbunii cei cu suflet mare,
Că noi le apărăm pământul
Și stăm de veghe la hotare.

S I N G U R

Iși scutură copacii frunza.
Pustiu și ploaie. Umezeală...
Eu, biet pribeag, cu ochii 'n lacrimi,
Trec rătăcind prin Capitală.

Privesc spre țara 'n care doina
E tot mai plină de mâhnire,
Și toată inima așteaptă
Războiul sfânt de mântuire.

Departe, în Ardeal, departe,
E satul ce m'a fermecat,
Acolo frații stau pe gânduri
Cu tricolorul sfâșiat.

Trăesc sub stăpânirea morții
Intunecați de grea robie —
In satul meu din munții Rodnei
I-atâta inimă pustie...

Stă mama 'n prag cu ochii tulburi,
Privind la merii din livadă —
Feciorul drag și nepoțelul
De mult nu pot veni s'o vadă.

Se 'nchină noaptea la icoane
Și 'n piept nădejdile îi cresc,
Dar ziua spulberă dușmanii
Intreg avântul românesc.

Pustiu și ploaie. Cade frunza
Pe străzi. In aer umezeală.
Biet călător, cu dor în suflet,
Trec rătăcind prin Capitală.

Și simt cum tot învie 'n mine
Batalioane de asalt —
Ardealul de dincoace luptă
Pentru Ardealul celălalt !...

PRIMĂVARĂ ROMÂNEASCĂ

Slăvită zi de soare plină,
Cu cântece de libertate,
Aducătoare de lumină
Pe inimile 'ndurerate,
Pornesc la luptă pentru tine
Viteji români, fără de număr,
Şi 'nfruntă moartea nemiloasă
Eroii, umăr lângă umăr.

Noi te-aşteptăm în svon de rugă
Evlavioşi, lângă altare,
Şi ochii 'nlăcrimaţi te cheamă,
Slăvită zi de sărbătoare!
In ploi de gloanţe şi 'n furtună,
Voinicii noştri, cu credinţă,
Işi apără de fulger steagul —
Slăvită zi de biruinţă!

Apari împodobită 'n aur
Pe căile întunecate,
Şi-aprinzi în ochii tuturora
O flacără de libertate.
Tu străluceşti în diademe,
Inseninând cuprinsul ţării,
Dela hotarul care plânge
Şi până'n largurile mării.

Prin norii ce ne-apasă fruntea
Tu faci în inimi să 'nflorească
A libertăţii floare sfântă
De veşnicie românească.
Atâtea mame 'ndurerate
Imploră drumuri de lumină,
Să plece fratele, viteazul,
La fratele care suspină...

Slăvită zi, când vii în ţară,
Pribegii toţi îngenunchiază,
Cerşind pentru Ardealu 'n doliu
Din slava ta, măcar o rază;
Să ardă şi acolo soare,
Să bată inimile toate,
Şi să rodească iar pământul
In cântece de libertate!

LÂNGĂ LEAGĂN

Nani, nani, pui cuminte,
Noaptea 'ntinde aripi sfinte,
Pleacă-ți capu 'ncetișor,
Să-l sărut cu drag și dor,
Dragul mamei puișor...

Soarele pe deal apune,
Totul este rugăciune,
Florile adorm și ele,
Licăresc pe boltă stele,
Satu 'ntreg a adormit —
Fie-ți somnul liniștit.

Numai în Ardeal, departe,
S'aud gemete de moarte.
Plânge neamul în tăcere,
Plin de griji și de durere.

Nani, nani, pui cuminte,
Căci din cerurile sfinte
In caleasă
De mătase
Vin doi îngerei spre casă.
In podoabe de scântei
Patruzeci de fluturei
Inhămatu-s'au la rudă —
Vizitiu o paparudă...
Vin prin zări de mărgărint,
Cu potcoave de argint,
Şi pe unde trec, ca vântul,
Doarme tot mai greu pământul...

Numai din Ardeal străbate
Glas îndurerat de frate,
Strigăt după libertate.

Nani, nani, puişor,
Dormi cuminte, dormi uşor,
Căci în codru la izvor
S'a oprit un călător
Mândru ca un visător.
Işi aşterne gluga jos —
Oare nu e Făt-Frumos ?
Unde-a fost fără de ţel
Cu toiagul de oţel?
N'a fost oare prin Ardeal,
Să mai cânte din caval
Dulce cântec românesc,
Pentru fraţii ce robesc ?...
Face-o cruce şi se 'nchină,
Iar pe fruntea lui senină
Poartă raze de lumină.
Ochii mari acum i-a 'nchis —
Pe pământ şi 'n ceruri vis...

Numai în Ardealul meu
Plâng Românii tot mai greu...

Lanurile dorm. Pe moină
Rar s'aude câte-o doină.
Și de-odată toate tac,
Numai zina din cerdac
Mai aruncă flori pe lac.
Iar când luna de aramă
Peste-a cerului maramă
Părul galben îl destramă,
Ca o albă arătare
Zina pleacă la culcare,
Și adoarme — gând curat —
Intr'un leagăn fermecat.

Numai în Ardeal mai plânge
Neamul înecat în sânge...

Nani, nani, scump odor,
Dragul mamei puișor,
Ingerii ce stau de pază
Lângă leagăn și veghează,
In curând vor ajuta,
Ca să fie țara ta
Cu Ardealul de-altă dată,
Mândră, mare și bogată...
Dormi cuminte, somn ușor,
Dragul mamei puișor.

CASA MEA

Casă tristă din Ardeal, ce-ai rămas pe mâni străine,
Cine ți-e stăpânul azi, casă dragă, spune-mi cine ?

Alungat de-un neam străin am plecat în pribegie,
Jalea te-a învăluit și-ai rămas de-atunci pustie.

Rătăcind din loc în loc și prin ploi și'n vreme bună —
Cât am pătimit de-un an, cine poate să o spună ?

Casă veche din Ardeal, prinsă de furtuni și moină,
Eu în tine am simțit cel dintâi fior de doină.

Dar au năvălit dușmani: hoardă neagră de pe pustă,
Și-au adus în satul meu lăcomie de lăcustă.

Fără milă te-au răpit, îmbrăcând Ardealu'n pară,
Și de-atunci tot rătăcesc, biet pribeag fără de țară.

Dar acum s'a isprăvit, sună goarna de plecare,
Pe pământul românesc soare nou pe culmi răsare.

Sub drapelul tricolor voi veni din nou la tine,
Casă dragă din Ardeal, să te scot din mâni străine...

R U G Ă

Doamne, noi nu-Ţi cerem aur,
Nici mărire, ci dreptate!
Dă-ne satele frumoase
Cu căsuţele curate!
Satele, în care plânge
Neamul nostru în robie,
Unde ne-am trăit pe vremuri
Anii din copilărie.

In aceste sate triste
E viaţa românească,
Şi părinţii se închină
Cu credinţă strămoşească.
Dar de multă vreme, Doamne,
Plâng şi-aşteaptă libertate,
Căci au fost din trupul ţării
Fără milă sfâşiate.

Ele sunt moșia noastră,
Stavilă din vremuri grele,
Steagul tricolor al țării
Fâlfâia cândva prin ele.
Dar venit-a fără veste
Freamăt negru de furtună,
Și de-atunci Românul plânge
Și dușmanul se răsbună...

Peste țărișoara noastră:
Suflet smuls din România,
Norii negri greu apasă,
Corbii și-au întins domnia.
Frații cei rămași acolo
Gem în jug și-așteaptă ora,
Când dreptatea va învinge
Peste vrerea tuturora.

Doamne, noi nu-Ți cerem aur,
Dă-ne satele furate,
Dă-ne vetrele străbune
Și bisericile toate.
Dă-ne frații și pământul
Sfâșiat de-atâtea ghiare,
Cerul țării îl întinde
Peste tristele hotare.

Dă-ne munții cu izvoare,
Codrii noștri și ciobanii,
Dă-ne satele frumoase
Ce le-au cotropit dușmanii,
Căci ne-așteaptă-acolo frații
Și pământurile sfinte,
Slove strămoșești, de veacuri,
Scrise'n lespezi de morminte.

Dorm strămoșii mari sub glie
Și părinții ne așteaptă.
Doamne, fă și țării noastre
Cumpăna să fie dreaptă!
Nu uita că noi, Românii,
Și'n furtuni și'n vremi senine,
Doamne, Te-am purtat în suflet,
Nu ne-am lepădat de Tine.

Tu, ce ești stăpân pe lume,
Fă să strălucească 'n zare
Soarele dreptății noastre
In Ardeal, peste hotare.
Sărbătoarea biruinții
Să se'ntindă peste sate,
Să se'nchine'n vers de rugă
Inimile noastre toate!...

CUNOSC O ȚARĂ

Cunosc o țară depărtată în care pomii nu 'nfloresc,
Și păsările nu mai cântă și flori în straturi nu mai cresc.

Acolo nu pătrunde soare, privirile sunt tot mai reci,
Acolo țipăt de durere s'aude seara pe poteci.

In clocot surd de suferință se'nneacă inimile 'n plâns,
Pe mânile încătușate e lanțul, zi de zi, mai strâns.

Oglinda apelor de munte s'a tulburat de-atâta nor,
E tot mai jalnică viața și rănile aprinse dor,

Căci într'o zi îndoliată a tăbărît acolo-un smeu
Și-a dărâmat, fără cruțare, altarele lui Dumnezeu.

De-atunci țăranii poartă doliu, cununi de spini pe-atâtea frunți,
Ciobanii plâng în glas de fluer urcând cu turmele pe munți.

Seninătate nu mai este și bucuria a pierit,
Iar smeul otrăvește viața în țara neamului robit.

Poporul blestemă și geme, lipsit de-al libertății far,
Privind prin fulger de furtună cu ochii umezi spre hotar.

Așteaptă să apară 'n zare un Făt-Frumos, de mult visat,
Să mântuiască iar Ardealul din ghiara smeului turbat.

Cunosc o țară depărtată, cum alta 'n lume nu găsești,
Pe-acolo, în curând, va trece un Făt-Frumos ca din povești,

Și spune mai departe basmul, că dârză luptă va porni,
Și buzduganele dreptății, fără de milă vor lovi...

AZI A VENIT UN PRIETEN

Azi a venit un prieten din Ardeal,
Nu l-am văzut de-un an, poate mai bine.
Am stat o clipă muți și ne-am privit —
Era și el îmbătrânit ca mine.

Cu sufletul învăluit de grijii,
Și palid și cărunt, cu haina ruptă —
Mi-a spus c'a fost închis la Seghedin...
Era trudit parc'a venit din luptă...

Mi-am amintit de vremuri ce-au trecut,
Frumoase, cum în basme pot să fie;
Iar azi, cu aripi frânte, rătăcim
Pe căi de dureroasă pribegie.

O ramură din neamul nostru dac
A mai rămas şi-acum cu gene ude;
Se roagă zi şi noapte către fraţi,
Dar glasu-i tot mai stins şi nu s'aude.

Azi a venit un prieten din Ardeal
Cu-obrajii ofiliţi, pe drum de munte.
Insetoşat de-al libertăţii foc
Purta cunună grea de spini pe frunte.

Un fulger de revoltă-a izbucnit
Şi mi-a înfipt-în piept adânc pumnalul —
In ochii lui îndureraţi şi trişti
Parc'am văzut cum plânge 'ntreg Ardealul...

MAI AVEM UN COLȚ DE ȚARĂ...

Mai avem un colț de țară unde lacrimile curg,
Unde doina tot mai tristă se aude în amurg,
Unde noaptea suferinții se întinde peste sate,
Unde nu e libertate...
Mai avem un colț de țară unde plânge glas de frate...

Colț de țară fermecată, unde apele suspină,
Unde florile ne-așteaptă în petale de lumină,
Unde brazii ne fac semne printre norii de aramă,
Unde luncile și munții sângerând, mereu ne chiamă...
Cât era de mândră țara care zace în robie!
Țara basmelor de aur, cât e astăzi de pustie!...

Tot pământul și văzduhul prăfuit era de soare,
Prin grădini sburdau zefirii. Plugurile pe ogoare
Clocot de viață nouă răscoleau în brazde sfinte,
Și cânta pământul țării cântec fără de cuvinte,

Cântec răsădit în glie de strămoşii noştri Daci,
Cântec ce-l purtăm în suflet toţi pribegii cei săraci.
Pe cărări de codru verde coborau ciobani agale,
Şi cântau pe lângă turme cântecele lor de jale,
Iar pe şesurile 'ntinse şi prin ţarini, până'n brâu
Innotau cosaşii 'n iarbă, ori în holdele de grâu.

Zilele erau senine, nopţile erau cu lună,
Şi pe-atunci flăcăii noştri fremătau de voe bună.
Pe altarele-aurite, în credinţă strămoşească,
Se 'nălţa în svon de clopot rugăciunea românească.
Pretutindeni flori şi zâmbet, pretutindeni biruinţă,
Calde cântece de leagăn mame pline de credinţă...

Intr'o zi au dat năvală hoardele cotropitoare
Şi românul muşcă ţărna, sugrumat de lanţ, şi moare...

Mai avem un colţ de ţară, care-l îngenunche hoţii,
Unde nu străbate soare şi Românii plâng cu toţii,
Unde temniţele-s pline, unde suferă martirii,
Unde n'a bătut nici astăzi ora sfântă-a desrobirii.

Astăzi mamele acolo stau şi-aşteaptă 'ndoliate
Imnuri împletite 'n slavă, pentru zi de libertate.
Şi cosaşii nu mai cântă, nu mai ară nici un plug,
Codrii s'au golit de turme şi ciobanii zac în jug,
Zâmbetele sunt de piatră, feţele sunt azi de ceară —
Nu uitaţi, viteji, o clipă, că mai este-un colţ de ţară,
Care-aşteaptă ziua mare, zi ce trebue să vie,
Ca să-l scoateţi din robie !...

Colţ de ţară 'ndurerată, unde nu e libertate,
Unde noaptea suferinţii se întinde peste sate —
Tot mai mult te poartă'n suflet, astăzi, fiecare frate !...

DOINA REFUGIATULUI *)

Vântule de primăvară,
Ce-aduci cântec de caval,
N'ai trecut în astă seară
Pela fraţii din Ardeal ?

N'ai văzut pe mal de Someş
O căsuţă ce mi-e dragă ?
N'ai văzut cum plâng bătrânii
La icoane, când se roagă?

Tot orfană mi-e căsuţa
Şi cu uşile 'ncuiate ?
I-ai cântat în miez de noapte
Cântece de libertate ?

In livada mea frumoasă,
Oare înfloresc azi merii ?
Câte pluguri nu mai ară
La 'nceputul primăverii ?

*) Muzica de A. Istrate.

Spune-mi, vânt de primăvară,
Câţi flăcăi mai sunt prin sat ?
Culmile mai simt arsura
Biciului neîndurat ?

Tot atât de jalnic dangăt
Umple valea uneori ?
Tot atâta clocot are
Doina, seara 'n şezători ?

Vânt drumeţ de primăvară,
De-o mai fi să sbori la fraţi,
Spune-le să nu mai plângă,
Pe sub poale de Carpaţi.

Să se 'nchine zi şi noapte
Şi să creadă 'n Dumnezeu:
E aproape sărbătoarea
Ce-o aşteaptă neamul meu.

DOR DE CLUJ

Clujule, Clujule,
Cine-ţi cântă doine triste, seara?
Cine te iubeşte înfocat?
Căci Românii nu mai sunt acolo, —
Te-au închis în suflet, şi-au plecat...

Intr'o bună zi sosi poruncă,
A sosit poruncă de departe...
Flamuri negre fluturau în aer,
In văzduh plutea cumplită moarte...

Someşul a început să plângă,
Parcurile au îngălbenit,
Şi străinii ne priveau cu ură,
Când plecam cu sufletul rănit.

Ani de ani am răsădit în tine
A iubirii floare să 'nflorească,
Iar acum pe străzile cernite
Nu s'aude-o vorbă românească.

Clujule, Clujule...
Pretutindeni numai răsbunare,
Oameni răi la suflet, nemiloși,
Sărăcie, jale, supărare,
Și... jandarmi cu pene de cocoși.

Te iubim, căci tu ai fost al nostru,
Capitală mândrului Ardeal.
Cine-ți cântă astăzi întristarea ?
Cine-ți cântă doine din caval ?

Noi ți-am ridicat mărețe temple,
Și ți-am scris a neamului scriptură,
Ți-am clădit palate ca'n poveste
Și-astăzi vin străinii de le fură.

Când cobor cu sufletul în flăcări,
Câte-odată, seara, pe Feleac,
Aud gemete înnăbușite,
Gemetele 'ntregului neam Dac.

Plânge neamul meu închis în temnițî,
Plânge și așteaptă libertate.
Jugul cel străin cumplit apasă,
Și dreptatea lor nu e dreptate.

Clujule, Clujule,
Rabdă suferința în tăcere,
Căci Românii încă mai trăesc !
Vor veni 'ntr'o zi să-ți cânte doine,
Să te facă iarăși românesc !

CÂNTĂREȚ PRIBEAG

Biet trubadur din altă țară,
Tot rătăcești mereu orfan,
Pe umeri porți o grea povară:
Amarul jugului dușman.

Din cântăreții de-altă dată
Rămas-ai singur tu să cânți,
Durerea cea adevărată
In calde lacrimi o frământi.

Tresar pe coarda lirei tale,
Cu amintiri când stai la sfat,
Atâtea melodii de jale
Din satul tău îndepărtat.

Atâtea rugăciuni de seară
Inalți adesea către slăvi,
Și doine împletite 'n pară
Din fermecatele dumbrăvi.

Puţini mai înţeleg azi glasul
Stăruitor şi 'ngrijorat,
E tot mai lung pe-aici popasul
Şi cerul tot mai înnoptat.

Biet trubadur din altă ţară,
In care râuri de dureri
Ţâşnesc din ura seculară —
Tu singur crezi în primăveri...

Tu singur crezi că mândrul soare
Va lumina şi'n ţara ta,
Că va veni o sărbătoare,
Şi pentru fraţii tăi, cândva.

Duioasa rugă 'ndurerată
Ce-o cânţi, când pribegeşti mereu,
Ajunge-va oare, vreodată,
La porţile lui Dumnezeu ?...

MOARTEA FETEI DIN ARDEAL

Mamă dragă, iar mi-e rău,
Să ieşim la poartă,
Vreau să'ngrop în flori de măr
Inima mea moartă.
E grădina ca un vis,
Floare lângă floare —
In viața mea s'au stins
Razele de soare.

Poposi-vom sub un tei,
Astăzi, amândouă,
Doar vom auzi prin văi,
Svon de viață nouă.
Vino, să privim spre zări,
Zări îndepărtate,
Doar vom auzi șoptind
Glas de libertate...

Vor veni voinicii toți,
Dar al meu nu vine,
Şi de mult n'a scris un rând
De prin țări străine.
Poate-i mort, sau mi-a uitat
Inima și focul —
Numai eu, măicuță, eu
Mi-am pierdut norocul.

De doi ani n'am pus în păr
Floare de mușcată,
Roade 'n pieptul meu, hain,
Boala ne 'ndurată.
De doi ani neîncetat
Spun o rugăciune,
De doi ani eu tot aștept
Bucium să răsune.

In curând eu voi muri,
Mamă, nu mai plânge —
Simt în gură picuri calzi,
Triste flori de sânge.
Dac'ar ști că-l vrea mereu
Inima pustie,
S'ar întoarce-acasă iar
De prin pribegie.

Poate-atunci iubirea mea
N'ar mai fi cernită,
Şi mi-ar înflori din nou
Fața 'ngălbenită
Poate 'n ochii 'nfrigurați
Lacrimi au s'apară —
Ar svâcni în pieptul meu
Mândra primăvară.

Când s'a dus de-aici, din sat,
De-au plecat toți frații,
A privit cum strălucesc
Colo 'n zări Carpații,
Și mi-a spus: „Ei nu se tem,
Sunt ai noștri munții,
Când i-om trece înapoi
Va fi ziua nunții!"

A plecat... Eu tot aștept...
Nu mai vine, mamă...
De pe ghemul de nădejdi
Visul se destramă.
M'a cuprins când a pornit,
Trist, pe lungă cale —
Largurile răsunau
De cântări de jale.

Ah, îi simt sărutul cald,
Ochii, părul, gura,
Ca un brad înalt și drept
Îi era statura.
Dar acum s'a isprăvit,
Simt că nu mi-e bine,
De doi ani n'a scris nimic,
De doi ani nu vine.

Parc'ar fi un veac de-atunci...
Hai măicuță-afară
Să mă reazem de-al tău braț,
Căci e primăvară.
Vreau să simt zefirii iar
Și să stau în poartă,
Să încerc să 'nviorez
Inima mea moartă

Vreau să cânt, să plâng, să mor
Şi la cap o cruce...
Jalea tot mai mult mai mult,
Vreau să mă usuce.
Când voi coborî 'n mormânt,
Fără fericire,
Clopotele vor cânta
Sus la mânăstire.

Vreau s'aud cum vin prin munţi
Cântecele sfinte,
Care astăzi încă n'au
Pentru noi cuvinte;
Apoi, mamă, poţi s'arunci
Bulgării — nu-mi pasă —
Voi visa la dragul meu
Şi-oi dormi voioasă...

DOR DE CASĂ

Cântecul durerii mele
Arde inima pustie —
Nici o urmă de nădejde
Pe cărări de pribegie...

Nopţile, când stau de vorbă
Cu trecutul, câteodată,
Amintirile mă poartă
Spre căsuţa-mi depărtată.

Parcă văd în sat pe mama
Singură, încremenită,
Stând de veghe, nopţi dearândul,
Lângă vatra părăsită.

Şterge ochii supărată
Lacrimile să-şi usuce,
Şi, gândindu-se la mine,
Face semn de sfântă cruce.

Retrăesc o clipă anii
Prin livada mea în floare,
Sau ascult un basm cu zine
Lângă foc de șezătoare.

Astăzi, prin păduri de sulițí,
Doru 'n satul meu pătrunde,
Bate 'n ușa casei mele
Însă nimeni nu-i răspunde...

Cântecul ce-l cânt acuma
E aprinsă rugăciune —
Nimeni nu'nțelege tâlcul
Plânsului ce nu se spune ?

Am crezut și eu în vise,
Astăzi însă cred în moarte.
Văd întreaga mea viață:
Filă ruptă dintr'o carte.

Astăzi, singur, dus pe gânduri,
Rătăcesc în pribegie —
Unde ești, căsuță dragă,
Și de ce-ai rămas pustie ?...

M O A R A

Sărmană moară părăsită,
Pe mal de Someș, în Ardeal,
Morarul a plecat în lume
Rănit de-al suferinții val.

Iți cântă apele în noapte
Tot mai duioase melodii,
Tu stai și-asculți încremenită
Și gemi adânc din temelii.

Azi nimeni nu-ți mai trece pragul
Cu sacul plin la măcinat,
De-atâta secetă și jale
In lanuri grâul s'a uscat.

Pe lacăt a'nflorit rugina,
Și horă nu mai e'n Arini,
Doar vântul singur mai colindă
Printre copacii din grădini.

Pe Prund stau bârnele și-așteaptă
Să vină bieții călători,
Să-și spună păsurile toate,
Când poposesc, în sărbători.

Sărmană moară părăsită,
Te văd în vis necontenit,
Cu geamuri sparte de furtună
Și-acoperișul putrezit.

Ai vrea să-ți cânți povestea tristă
In huruit bizar de roți,
Dar cine să-ți priceapă plânsul,
Căci au plecat voinicii toți.

Pe vremuri, când copilăria
Ne împletea cununi pe frunți,
Ne adunam la șezătoare,
Când luna rătăcea prin munți.

Din aur sfânt de mămăligă
Gustam al țarinei belșug,
Morarul ne cânta din fluer
Cântări de sapă și de plug.

Priveam în ochii morăriței:
Izvoare calde de scântei —
Și basmele 'ncepeau să curgă
Cu pajuri, feți-frumoși și smei.

In zori cu ape însorite
Cânta al melițelor cor,
Seninătate de Arhanghel
Mijea pe fața tuturor.

Dar au trecut în goană anii
Şi morăriţa a murit,
Morarul a plecat în lume,
Căci vifor aprig s'a pornit.

Işi fac azi cuibul duhuri rele
In moara fără de stăpâni;
In noapte ţipă cucuveaua
Şi 'n sat abia mai sunt români.

Intreb Ardealul câte-odată,
In vis când Someşul ascult:
Mai măcina-va moara noastră
Grâu românesc, ca mai demult?...

LA CASTELUL DELA CIUCEA

La castelul dela Ciucea,
In tăcerea înserării,
Mâni păgâne smuls-au crucea,
La castelul dela Ciucea,
Unde doarme bardul țării.

Plânge fără de 'ncetare
Crișul, prin pădurea moartă.
Codrul e lipsit de soare,
Moți cu cercuri și ciubare
Iar cerșesc din poartă 'n poartă..

Zi de sfântă libertate,
Te așteaptă iar țăranii.
Doar în șoapte mai străbate
Glas îndurerat de frate,
Ca să n'audă dușmanii.

La castelul dela Ciucea
Azi benchetuesc străinii —
Mâni profane smuls-au crucea.
La castelul dela Ciucea
Cresc în voe mărăcinii.

Lacrimi, jale, umilință...
Gem în temniță martirii,
Dar așteaptă cu credință,
Să vestească biruință
Clopotele desrobirii...

Intr'o noapte, luna plină
Când a luminat brădetul,
In cunună de lumină,
La castelul în ruină
S'a trezit din somn poetul.

Și văzând numai ocară,
Numai lacrimi și mâhnire,
A 'nceput să cânte iară:
„Cântecele fără țară",
Și întreaga pătimire.

I-au răspuns din munți ciobanii
Și prin glas de tulnic, Moții,
Prins-au arma căpitanii,
S'au trezit din somn țăranii,
Și înalță rugi preoții...

Jură neamul răsbunare,
Până sus în Maramureș,
Dela Tisa pân' la mare,
Din hotare în hotare
Va porni mărețul iureș.

La castelul dela Ciucea,
Tot mai dârz s'aude glasul,
Mâni dușmane smuls-au crucea —
Plânge bardul dela Ciucea
Așteptând să bată ceasul...

LA CASA SCUNDĂ

La casa scundă din Ardeal
Când varsă lacrimi luna,
S'aude Someșul oftând,
Doinesc molizii 'ntr'una.

Se'nchină preotul smerit,
Căci i-e pustie casa —
Flăcăii nu mai scriu de mult,
Și plânge preuteasa.

Doar fata lor lângă pervaz
In fiecare seară,
Visează pe un Făt-Frumos
Plecat în altă țară.

Işi șterge ochii 'nrourați,
Oftează întristată —
Ii spune sufletul mereu,
Că va veni odată...

La casa veche din Ardeal
Nu-s flori, nici bucurie,
S'adună tot mai mult amar
In inima pustie.

S'aude Someșul oftând
In prăvăliri de unde,
Doinesc molizii supărați
Și luna 'n nori s'ascunde.

In toamna care s'a lăsat
O fată tristă cântă —
Se 'nchină preotul smerit
Și-așteaptă ziua sfântă...

POPAS LÂNGĂ TROIȚĂ

Dlui MIHAI POPOVICI

La crucea care se înalță
Strălucitoare pe Feleac,
Pe fruntea Cristului în cue
Zâmbește proaspăt liliac.

Sosit din lungă pribegie,
Străin și singur și trudit,
Ingenunchiez la crucea albă
Privind în zări de asfințit.

Văd Clujul drag de altădată,
Prin raze, umbre și lumini,
Și primăvara cum coboară
Pe străzi, pe case și grădini.

Au înflorit în parcuri teii...
Dar Someșul, din mal în mal,
Azi cântă cântecul durerii
Inlăcrimatului Ardeal.

S'adună'n jurul meu zefirii
Și-aduc parfum ce m'a 'mbătat,
De mult, când rătăceam prin parcuri,
De i-am iubit și i-am cântat.

Ei trec peste păduri de suliți,
Peste zăgazuri și porunci,
Și-alină fruntea mea fierbinte,
Precum o alinau atunci...

Rănit, cu dor aprins în suflet,
Cum stau pe piatra de hotar,
Vin amintirile de aur
Spre-al inimei cernit altar.

La crucea albă'mpodobită
Cu flori de proaspăt liliac,
Eu poposesc străin și singur
Privind în vale, pe Feleac.

Văd Clujul drag de altădată:
Ce-a fost atunci și ce-a rămas...
In turle-și face cuib pustiul,
Căci clopotele-s fără glas.

Și stând așa cuprins de jale,
Dinspre Apus zăresc mereu:
Cum crește din Ardeal o cruce,
Pe care plânge Dumnezeu...

AMURG LA ȚARĂ

Plâng în casele pustii
Rugăciuni de seară
Și opaițe aurii...
Unduește pe câmpii
Vânt de primăvară.

Mugurii pe ramuri cresc
In argint de stele.
Și mușcatele 'nfloresc.
Intr'un cuib mai ciripesc
Două rândunele.

Umbre negre'n joc hoinar
Trec din munte'n munte.
Din al vremii calendar
Câte-un moș își duce rar
Degetul la frunte.

Visurile nopţii vin.
Luna e stăpână
Peste ceruri de senin.
Câte-o doină plânge lin
Undeva, la stână.

Trece, ca un gând pribeag,
Un voinic călare,
Cântă codrii vechi de fag,
Fetele suspină'n prag
Până-l pierd în zare.

Sus, pe culmea unui deal,
Stă cu arma 'n spate
Şi vorbeşte către cal:
— Hai, măi murgule, spre-Ardeal,
C'am acolo un frate...

SCRISOARE DIN SPITAL

Aprinde, mamă, lumânarea
Departe-acolo 'n satul meu,
Aprinde, mamă lumânarea
Și roagă-te lui Dumnezeu...

In noaptea-aceasta 'ntunecoasă
Eu stau culcat într'un spital,
Un fulger pieptul îmi apasă —
Mi-e dor de sat, mi-e dor de casă
Mi-e dor de scumpul meu Ardeal.

Eu am luptat pentru credință,
Plecând de-acasă dela plug
Adus-am țării biruință,
Și am scăpat de suferință
Atâția frați, căzuți în jug.

Dar lângă-o poartă de cetate,
Când tunul bubuia cumplit,
Pe steag cu mânile 'ncleștate,
In lupta pentru libertate,
Un glonț sălbatec m'a rănit.

Doi doctori îmi vorbesc cu milă,
O soră albă lângă pat
Privește ochii mei, umilă,
Și fruntea galbenă de-argilă,
Apoi aud prelung oftat...

Tu, mamă dragă 'ngenunchiază
Și spune-acasă tuturor,
Că oastea noastră e vitează,
Cu arma gata stă de pază
Și-așteaptă ceas desrobitor.

Să cânte clopotele toate...
Când veți simți un semn divin,
Să cânte clopotele toate,
Căci vom aduce libertate
Și pentru satul meu străin.

Aprinde, mamă, lumânarea,
Departe-acolo 'n satul meu,
Aprinde, mamă, lumânarea
Și roagă-te lui Dumnezeu...

TOAMNĂ ÎN ARDEAL

In satul meu acum e toamnă,
Coboară depe munți ciobanii,
Părinții singuri plâng cu jale —
De mult nu m'au văzut, sărmanii.

Stă mama'n prag, privind în zare
Spre țara unde-s liberi frații,
Așteaptă cântecul de bucium
Să treacă 'nfiorând Carpații...

Sub nucul gârbov de pe vremuri,
Azi lavița e putrezită.
La sfat azi nu mai vin bătrânii,
Și frunza cade ruginită.

In satul meu acum e toamnă,
Nu-i mamă azi să nu jălească —
Flăcăii ni i-au dus la oaste
Departe 'n pusta ungurească...

Oftează Someșul sub sălcii
Cu valurile-i tulburate —
In plânsul apelor de munte
E strigăt după libertate.

In satul meu acum e toamnă,
Copiii triști nu se mai joacă,
Nu cântă clopote 'n biserici,
Nu se aude glas de toacă.

Țăranii 'ncărunțiți la plete
Adună din grădini porumbul,
Pe inimile 'ndoliate
Tot mai adânc apasă plumbul.

Ingălbenește frunza 'n codru
Și floarea 'n pajiștea livezii,
Pe ulițele mohorîte
Trec tot mai încruntați honvezii...

Ei vor să ne-otrăvească legea,
Să 'ntunece-al credinții astru:
Dar toți Românii poartă'n suflet
Steag roșu-galben și albastru.

In satul meu acum e toamnă
Și plâng în straturi trandafirii,
Doar frații subjugați așteaptă
Să bată ceasul desrobirii...

PE FELEAC

Pe dealul Feleacului
Strălucesc în noapte arme,
Şi voincii stau la pândă...
Iar pribegii-aşteaptă 'n lacrimi
Ceas de falnică izbândă.

Văd cum plânge 'n noapte Clujul
Sub străina rânduială,
Cum înalţă către ceruri
Turnul, mândra catedrală.

Cetăţuie românească,
Azi străinul ne alungă,
In curând cânta-vor toate
Clopotele tale'n dungă.

In curând cânta-va bucium
Să cutremure poporul,
Şi istorie va scrie:
Crucea, coasa şi toporul.

Frați, ce plângeți în robie,
Zile negre de necazuri,
Noi simțim durerea voastră
Și potopul de talazuri.

Știm că vă adapă Hunii
Cu otravă și minciună,
Dar domnia lor barbară
E vremelnică furtună.

Pe dealul Feleacului
Stau viteji și așteaptă
O solie să sosească,
Să tresară Clujul iarăși
Sub opinca românească...

PRIMĂVARĂ

Vii peste munți și dealuri și câmpii,
Cu muguri și cu fluturi, primăvară,
Când treci de-alungul mândrei Românii,
Tot mai găsești pribegi din altă țară.

Tot mai găsești Români ce plâng amar,
Când ies cu plugu'n țarină străină.
Bătrâni scrutând cu ochii 'n calendar,
Așteaptă ziua care va să vină.

In codrii deși asculți prelung oftat,
Sau în poene 'mpodobite 'n soare,
Și despre-un colț de țară 'nstrăinat
Iți povestește fiecare floare.

Te-oprești să poposești lângă-un isvor,
Sau stai la sfat sub nuci bătrâni, prin sate —
Același foc în ochii tuturor
Și-aceiași luptă pentru libertate.

Săruți pe frunte gingașii copii
Și dăruești naturii haină nouă,
Dar luminând mănoasele câmpii,
Zărești un colț de țară frânt în două.

Noi știm că ne alinți și ne iubești
Și ne-oțelești credința, primăvară.
Dar nu mai credem astăzi în povești,
Căci pânea prea e neagră și amară.

Nu simți al clopotelor cântec sfânt,
Când limbile în turnuri se desleagă ?
N'auzi ce spun strămoșii din mormânt,
Că Decebal visează țara 'ntreagă ?

Sorbim din slăvi seninul tău curat,
Ca noui nădejdi în suflet să 'nflorească.
Să-ți fie drumul binecuvântat,
Să torni balsam pe rana românească.

MOARTEA STAREȚULUI

La mânăstirea ruinată
Din colțul meu uitat de țară,
Bătrânul stareț varsă lacrimi,
Căci ceasul i-a sunat să moară.

Smeriți se 'nchină doi călugări
Și-așteaptă 'ndurerați sfârșitul —
Prin geamurile din odaie
Se furișează asfințitul.

S'aud dulgherii cum lucrează,
Cum tae scânduri și bat cue.
Câte-un creștin cu ochii tulburi
Se urcă 'ncet pe cărărue.

Dar agonia se sfârșește
Când noaptea peste văi coboară,
Și geme parcă mânăstirea,
Din colțul meu uitat de țară.

Pe ochii ce-au purtat nădejdea
In vremuri pline de obidă,
Se lasă grelele pleoape
Lumina toată să o'nchidă.

S'aude glas domol de clopot
Din turla care 'nfruntă anii,
Și crucea străjuește munții,
Pe care ni-i râvnesc dușmanii.

Se 'mbracă 'n doliu mânăstirea
Din colțul meu uitat de țară —
Lângă sicriu s'apleacă prapori
In plâns de lumânări de ceară.

Ingenunchează credincioșii
Și cu evlavie-l veghează —
Arhanghelii de prin icoane,
Pe rând îl binecuvintează.

E numai smirnă și tămâie
Din strane până la cupolă,
Pe capul starețului arde
Strălucitoare-aureolă.

Privindu-l resemnați creștinii,
Cu lumânarea strânsă 'n mână,
Citesc pe fruntea 'ncremenită
Intreagă zodia română.

Citesc pe fața lui regretul
C'a trebuit acum să moară,
Fără să vadă visul țării
Cum se 'mplinește-a doua oară...

A N   N O U

Istovit de bătrânețe,
Rezemându-se 'n toiag,
Anul vechi, cărunt și gârbov,
Trece-al veșniciei prag.

Il privesc pe drum bătrânii
Triști și mohoriți la față,
Și arar le joacă 'n pleoape
Câte-o lacrimă răsleață.

Iar în locul lui apare,
Ca un crainic din povești,
Anul nou cu plete de-aur
Și cu straie 'mpărătești.

El împrăștie pe plaiuri
Numai zâmbete senine,
Și în calea lui copiii
Au ieșit să i se 'nchine.

Iar sub masca lui ascunde
Multe lacrimi și dureri —
Pentru unii-aduce toamne,
Pentru alții primăveri.

De prin lumi necunoscute
Cum coboară 'ncet la vale,
Unii îl privesc cu ură,
Alții-i cântă osanale.

Anii trec, fie cu nouri,
Fie plini de bucurie,
Noi și azi, cu ochii umezi,
Rătăcim în pribegie.

Frații plâng și-ascultă cântul
Clopotelor de departe —
Pe meleagurile triste
Suflă negru vânt de moarte...

Vino cu nădejdi de bine,
An ce treci din nou în țară,
Luminează-ne cărarea,
Să plecăm acasă iară.

Căci ne-așteaptă-acolo frații —
O pădure de stejari,
Și colibele pitite
Lângă codrii seculari...

Când cobori pe plaiul nostru,
Ca un crai din basme sfinte,
Nu uita că este-o țară
Unde morții n'au morminte...

PĂMÂNTUL MEU

M'ai îmbătat cu soare proaspăt, pământul meu, iubit pământ,
Iar azi, când tremuri de durere, îţi plâng de milă şi te cânt.

In codrii 'mpodobiţi cu cetini, sub boltituri legănătoare,
Ai răsădit credinţa dacă în inima-mi clocotitoare,
Ai dăltuit în stânci de munte, povestea caldă românească
Şi tot al nostru-i fi în veacuri, oricine-ar vrea să te răpească.
Işi profilează munţii creasta pe cerul care îl răsfaţă —
Din rugăciunea brazdei tale mi-ai dat izvoare de viaţă.
M'am închinat eternităţii în psalmi de sfântă poezie,
Şi seva ta aromitoare mi-a dat vibrări de melodie.

Pământ, îndoliat de jale, te străjuesc azi mâni străine,
Cu fiecare zi ce trece vărs lacrimi calde pentru tine.
Prin larga ta împărăţie m'au învăţat pe vremuri cucii,
In freamăt de pădure verde să fiu tovarăş cu haiducii.
Mi-ai alintat copilăria şi'n toate visurile mele

Ţi-am aşternut covoare albe, urzite din argint de stele.
M'ai învăţat să cred în basme, să simt al dragostei fior,
Şi mi-ai umplut de lacrimi cupa s'o vărs pe rănile ce dor.
In tine-şi dorm strămoşii somnul, bravi căpitani fără de nume,
Sub glie stau la sfat şi'ntreabă: dece-au plecat nepoţii'n lume?
Dar cine să le-audă glasul şi să răspundă la 'ntrebare,
Când peste culmile aprinse plutesc azi nori de supărare?...

Pământul meu, rămas departe, azi nu mai ai livezi cu flori,
Şi plâng la margini de hotare duioasele privighetori...
Tu eşti orfan de bucurie şi răstignit eşti ca un Crist —
Te văd în nopţile de veghe cu fruntea'n spini, rănit şi trist,
Şi simt ruşinea cum îţi arde obrajii palizi de durere,
Cum nu mai străluceşti în soare, dar totuşi crezi în înviere,
Când lângă turmele bogate va răsuna şi doina ta,
Şi din chitare aurite poeţii iar te vor cânta...

CÂNTEC DE SEARĂ

Vino seară,
Vreau să cânt amarul iară,
Pribegind îndurerat
Și cu inima pustie —
Jalea celor ce-au plecat
Și întreaga nostalgie.

Vreau s'ascult cum geme neamul,
Rănile să-i șterg de sânge,
Să mă sfătuesc în șoaptă
Cu Ardealul care plânge.

Să trimit din nou cuvinte
De nădejde și-alinare,
Fraților în lanțuri grele
Svon de caldă sărbătoare.

Vino seară,
Căci mi-e inima amară,
Lacrimi se topesc în glas,
Vreau să cânt cu duioșie
Doina celor ce-au rămas
Să ofteze în robie...

INTREBARE

Doamne, oare cine m'a strigat ?
Cine şi-a adus de mine-aminte ?
Căci cuvintele adânc mă dor,
Parcă-s ghimpi de foc şi nu-s cuvinte.

Cine-mi cere ajutor târziu ?
Dela mine oare dece-l cere ?
Şi eu sunt un biet drumeţ pribeag,
Frământat de doruri şi durere.

Trec pe străzi cu ochii în pământ,
Tot mai trist, in fiecare seară.
Doamne, oare cine m'a strigat?
Parcă-i glas venit din altă ţară...

Parcă-i glasul unui frate bun,
Care îşi ascute 'ncet ţapinul.
El îmi cere 'n noapte ajutor,
C'a intrat în brazda lui străinul.

Cum nu pot să sbor şi să-i alin
Fruntea înflorită de sudoare,
Să-l sărut pe ochii 'nlăcrimaţi,
Să-l întreb de rana care-l doare.

Câte n'aş putea să-i povestesc,
De pe-aici din lunga pribegie
Câtă amărăciune-am îndurat...
Peana mea azi n'o mai poate scrie.

Ne-am cuprinde-o clipă amândoi,
Şi privind spre slava românească,
Ne-am ruga smeriţi lui Dumnezeu,
Visul nostru să se împlinească...

CHEMAREA ARDEALULUI

Dlui dr. AUREL LEUCUȚIA

Noaptea când întinde aripi și s'aude trist cavalul,
Simt în melodii de doină cum ne cheamă iar Ardealul,
Simt cum stau la sfat părinții în miresmele grădinii,
Ori cum plâng pe înserate, ca să nu-i vadă străinii.
Plâng acolo mii de mame, de bătrâni, copii și fete,
Și chemarea-abia străbate prin păduri de baionete,
Simt durerea lor cum crește, zi de zi, clocotitoare —
Ei așteaptă cu nădejde sfântul răsărit de soare.

Apele de munte cântă, când coboară 'n văi și sate,
Cântece de suferință din meleaguri depărtate,
Cântece de plug și sapă dela frații din robie,
Dorul lor după copiii cei plecați în pribegie.
Este-acolo numai jale, bocet, supărare, moarte —
Oare când vom înțelege plânsul celor de departe ?

Noaptea când întinde aripi şi s'aude trist cavalul,
Simt în şopot de izvoare cum ne cheamă iar Ardealul.
Ard în munţi atâtea focuri şi ne fac de-acolo semne.
Şi în fiecare noapte parc'ar vrea să ne îndemne,
Să pornim stegarii noştri, prin păduri şi văi să treacă
Şi să scoată din robie ţărişoara noastră dacă...
Doine, doine pretutindeni, rugăciune şi credinţă —
Dar prin jertfe vom ajunge într'o zi la biruinţă.

Vântule, ce sbori departe, du-te-o clipă iar la fraţi,
Spune-le să nu mai plângă, să nu fie supăraţi,
Să se roage la altare, să ne-aştepte cu iubire,
Căci războiul ţării noastre e război de mântuire.
Spune-le, când sbori departe, vântule, din ram în ram,
Ca 'nceput să bată iarăşi inima acestui neam !...

Noaptea când întinde aripi şi s'aude trist cavalul
Simt în melodii de doină, cum ne cheamă iar Ardealul,
Simt pe cerul Ţării noastre toate semnele furtunii —
In curând vom pune capăt îndurării şi minciunii !

LĂUTARUL

Lăutare, lăutare, ce-ai rămas să cânți în sat,
Cine-ți mai ascultă doina, căci flăcăii au plecat ?...

Cui mai cânți în nopți cu lună lângă prag de șezătoare,
Nu vezi că Ardealul singur nu mai are sărbătoare ?
Nu vezi jalea cum s'adună în al inimei potir,
Cum sporesc, pe zi ce trece, crucile din cimitir?
Nu vezi c'a pornit potopul de când inima-i de piatră,
Și țăranii pleacă 'n lume, părăsind și plug și vatră ?
Cui mai cânți la horă astăzi, când coboară primăvara,
Sau de-atâta supărare ți-ai sfărmat bucăți vioara ?
Stând adeseori pe gânduri, amintirile mă fură:
Intr'o zi de toamnă tristă, am plecat la 'nvățătură.

Imi aduc și azi aminte că 'nspre seara de plecare
Ai venit la noi în casă și-ai cântat de supărare.
Mi-ai cântat aprinse doine despre-o lungă pribegie, —
Și-acest cântec, lăutare, parc'a fost o profeție...

Am plecat de-atunci în lume, rătăcind din loc în loc,
Cu durerea 'nchisă 'n suflet — cântăreț fără noroc...

Ani de ani s'au scurs în valuri peste satul meu de munte,
Și copilul de-altă dată, azi cu pletele cărunte
Și cu inima rănită, s'a oprit lângă-o răscruce,
Are 'n față două drumuri — dar pe care să apuce?...
Doamne, cum aleargă timpul! Casa din copilărie,
Ieri a strălucit de zâmbet, azi e tristă și pustie,
Vremurile fericite și stăpânii s'au schimbat,
Cerul satului de munte azi e iarăși înnorat.
Tata doarme trist sub glie, crucea veche putrezește,
Și mormântul fără floare nimeni nu-l mai străjuește.
Eu, plecat pe lungă cale, rătăcesc mereu străin,
Singur, înșelat în visuri, cu paharul tot mai plin...

In lumină de amurguri, parcă văd din deal în deal,
Cum coboară umbre negre, peste tristul meu Ardeal.
Din bătrânii buni la suflet, numai tu ai mai rămas,
Lăutare, ține-ți firea, dă lăutei tale glas,
Să răsune valea toată și nădejdea să 'nflorească,
Să nu uite cei de-acasă doina sfântă românească...

Lăutare, lăutare, stând pe gânduri câte-odată,
Dac'ai ști cum geme'n mine inima îndurerată,
Ai cânta o doină nouă, doina dorului de casă,
Unde-aș vrea să sbor o clipă, dar dușmanul nu mă lasă,
Unde-aș vrea să stau de vorbă lângă frații de departe,
Să le spun că gândul trece peste zidul ce desparte...

...Dacă-s morţi bătrânii noştri şi flăcăii au plecat,
Lăutare, cântă doine drag'lor copii din sat,
Şi-i învaţă 'n graiul nostru cântece de vitejie,
Să le cânte noaptea 'n codru, ziua 'n ţarina pustie,
Să le cânte lângă turme, unde nu-i zăresc stăpânii...
Să le spui că, zi şi noapte, se gândesc la ei Românii,
Să le spui să nu mai plângă, prinşi de jale şi de dor,
Căci de-aici, din depărtare auzim chemarea lor...

REINTOARCERE

Dlui dr. AUREL DOBRESCU

Pe-aici vom face în curând sfeştanie,
Căci vom cuprinde mândra Transilvanie,
Şi horă mare vom juca pe-aici,
Vor lăcrima bătrânii şi copiii mici, —
Vom aştepta eroii din război
Şi vom pleca acasă, înapoi,
Măi, frate ardelene, la pământ şi oi!

Nu peste mult va bate 'n ţară ceasul,
Şi se va isprăvi pe-aici popasul.
Nu peste mult cânta-va bucium de dreptate,
Şi'n svon de preamărită libertate
Vor răsuna în larguri clopotele toate!

Va lumina un soare voevodal
Peste îndureratul nostru-Ardeal.
Fior de primăvară nouă va porni
Să 'mbrăţişeze codrii şi câmpii
Şi tricolorul iar va străluci...

Veniți eroi, din Răsărit, veniți!
V'așteaptă frații din Apus să-i desrobiți
Să 'ntindeți româneasca sărbătoare
Și la Năsăud și la Satu-Mare,
Prin Maramureș, prin Sălaj și prin Bihor,
Prin Cluj, unde Românii 'n lanțuri mor,
Și baionetele dușmanilor îi dor!...

Pe-aici vom face în curând sfeștanie,
Căci vom uni întreaga Transilvanie,
Și alungând husarii încruntați,
Vom trece furtunoși peste Carpați,
Să ducem libertate pentru frați!

Pribegi, fiți gata pentru ziua mare,
Când vom croi eternele hotare!
Voi nu simțiți dreptatea cea divină
Pe rănile însângerate cum ne-alină?
Erou român în cartea țării scris-a,
Să împlântăm azi tricoloru 'n Tisa!...

LÂNGĂ HOTAR

LÂNGĂ HOTAR

Dlui Prof. GRIGORE FORŢU

Ce glasuri de revoltă vin din Apus de soare,
Pornind ca o furtună pe ape şi păduri ?
De unde-aduce vântul chemări sfâşietoare,
Miros de răsmeriţe şi huet de securi ?
S'aude pe aproape un zăngănit de spadă
Şi văd cum stă la pândă o pajură de pradă.

Dar Făt-Frumos aşteaptă, cu ochii luminaţi
De flăcăra credinţii, de dorul pentru fraţi,
Lângă hotar vremelnic, pe coamă de Carpaţi.

A cui e ţara mândră cu lanuri fără spice,
In care vrerea dârză e'nchisă 'n brâu de foc —
Indureratul frate, când vrea să se ridice
O mână 'nsângerată îl ţintue pe loc.

— Hei, țară din poveste, ce negru ți-e destinul,
Și'n brazda gliei tale cum mișună străinul !

Dar stă de pază dacul cu sânge 'mpărătesc,
Lângă hotar vremelnic așteaptă semn ceresc,
Să scoată din robie pământul românesc.

Azi anii pribegiei, pe calea suferinții,
Imi răscolesc durerea și ard cu ura lor,
Dar mă închin cucernic sub bolțile credinții,
Când simt mijind în suflet nădejdi de viitor.
Fii mândră, țară tristă, nu tremura'n furtună,
Din munți și până'n șesuri viteții tăi s'adună !

Românii stau la pândă cu ochii spre hotar,
Viteze regimente, ca din pământ răsar,
Și-așteaptă ziua mare de praznic legendar.

Simt pe cărări de veacuri cum se coboară'n mine
Mândrie strămoșească și ură și blestem !
Când eu îmi ar pământul, când hoardele străine —
De-atâta umilință scrâșnesc din dinți și gem.
Aștept slăvita clipă cu sânge cald să scrie,
Că sunt stăpân de-apururi pe sfânta mea moșie.

Eroi din țara'ntreagă, neînfricați eroi,
In cântece de slavă porni-vom la război —
Dreptatea e a noastră și-i Dumnezeu cu noi.

In suflet simt strămoșii cu sfintele lor moaște...
Ce plâns aud departe? Ce frate m'a oprit?
Parcă, privind la mine, azi nu m'ar mai cunoaște —
Eu am albit în luptă, dar n'am îmbătrânit.
Popasul cel de-o clipă nu-i capăt de viață —
Și flamura se'nalță mai mândră, mai măreață.

O, frați, e grea povara, cumplită e și grea,
Dar în curând vom trece hotaru'n țara mea,
Să alungăm străinul ce-și face cuib în ea!

Miros de răsmeriță sosește de departe,
Din țara cu izvoare în ochii tuturor.
Dar în curând va bate năprasnic vânt de moarte
Și pajura de pradă vom fulgera-o 'n sbor.
Stă Făt-Frumos de pază ca stânca neclintită,
Și spada libertății în lupte e călită!

Ne chiamă glas de clopot și cântec de caval,
Prin lacrimi ne surâde mărețul ideal
Să dărâmăm hotarul vremelnic din Ardeal!

CĂLĂTORUL

Innorat amurg coboară
Dinspre munte pe ogor,
Lângă-o casă părăsită
S'a oprit un călător.

In grădina fermecată
Trandafirii s'au uscat,
Numai flori de păpădie
Vezi în fiecare strat.

Creşte troscotul în voie
Pe cărarea cu pietriş —
In atâta supărare
Nici un ochi de luminiş.

Coperişul vechi de paie
Negru e ca un sicriu,
Cumpăna dela fântână
Seara scârţâie-a pustiu.

Toate geamurile-s sparte,
Carii 'n grinzi uscate rod,
Bufniţele mohorîte
Işi fac cuiburile 'n pod.

Clatină din cap a milă
Bietul călător pribeag,
Şi cu inima sdrobită
Se apropie de prag.

— Vino şi-mi deschide uşa,
Mamă dragă din Ardeal,
Am sosit din nou la tine
Prins de-al desnădejdii val.

— Vino şi-mi alină dorul,
Când te caut în amurg,
Căci din ochii fără stavili
Azi atâtea lacrimi curg...

Nimeni nu răspunde, nimeni...
Lângă marginea de sat
Călătoru-şi pleacă fruntea
Şi suspină supărat.

Mai demult era pe-aicea
Numai floare prin grădini —
De când s'a mutat hotarul
Cresc pe cale mărăcini.

Mai de mult în casa asta
Un poet cânta cu drag,
Azi bătrânii dorm sub glie
Și poetul e pribeag.

Unde-s vremurile bune
Cu cântări și șezători,
Unde-s fetele frumoase
Și voinicii visători?

Călătorul trist se'nchină
Pe-o potecă din Carpați:
— Doamne, cât mai ține jalea
Și hotarul dintre frați?...

NOAPTE IN SATUL MEU

S'a lăsat amurg de toamnă
Peste satul din Ardeal.
Ici și colo limbi de flăcări
Licăresc din deal în deal.

Nici o umbră nu se mișcă
La căsuța cu obloane —
Sfinții vechi dela Nicula
Se privesc de prin icoane.

Ochii spălăciți de vreme
Și de valurile ei,
De sub sticla afumată
Nu mai scapără scântei.

Nici un fluer nu mai cântă,
Nici o doină nu s'aude,
Numai mamele se'nchină,
Tremurând, cu gene ude.

Someșul aleargă singur
Pe sub sălcii plângătoare —
N'a văzut de mult prin sate
Nici o zi de sărbătoare.

N'a văzut nici flori în glastre,
Nici prin munți cântând ciobani,
Căci de doruri se topește
Fața bieților țărani.

Vântu'n sborul lui pe Măguri
Frunze galbene adună,
Dintr'o seceră de aur
Curg spre sat lumini de lună.

Nimeni nu colindă 'n noapte,
Toată lumea s'a culcat,
Numai dascălul și popa
Stau pe-o laviță la sfat.

Numai ei urzesc azi planuri,
In tăcerea ce se lasă,
Cum își vor primi copiii,
La întoarcerea spre casă...

DOR

Mă prinde câte-odată dorul
Să cânt un cântec dela noi,
Un cântec auzit pe vremuri
In satul turmelor de oi.

Treceam prin ţarina în rouă,
Ori prin livezi scăldate 'n soare,
In lanuri mă 'nfrăţeam cu doina
Frumoaselor secerătoare.

Mă întâlneau amurguri calde
Prin lunci brodate 'n flori de mac,
Ori povestind încet pe prispă
Cu câte-un moş cu sânge dac.

Plângeau izvoarele departe
Sfărmând prin munţi, de stânci, cleştarul
Şi câte-o inimă aprinsă
Işi potolea în cântec jarul.

In nopțile cu flori albastre
Imprăștiate peste zări,
Mă înfrățeam în mers cu luna
Pe singuratice cărări.

Adeseori când stam de vorbă
Cu brazii 'n munte, pe șoptite,
Simțeam pe Făt-Frumos cum sboară
Spre Cosinzenele răpite.

In spice înflorea belșugul
Și n'avea margini fericirea —
Din satul meu din Munții Rodnei
Rămas-am azi cu amintirea.

Cu ea mă culc în miez de noapte,
In zori de zi cu ea mă scol,
Și în altarul suferinții,
E candelă lângă prestol.

S'au abătut cumplite vremuri
De-au tulburat atâtea ape —
Se roagă frații în biserici
De jugul blestemat să scape.

Azi, când coboară primăvara
Pe văi, pe șesuri și pe crâng,
Flăcăii-opresc în brazdă plugul
Și, copleșiți de jale, plâng.

Mă'ndeamnă câte-odată dorul
Să cânt o doină dela oi.
— Mai fi-va, Doamne, libertate
Și bucurie'n sat la noi ?...

AM ȘI EU ȚARĂ

Dlui dr. IONEL POP

Am și eu țară și am frați,
Dar țara mea-i de lacrimi plină,
Prin codrii rătăcesc haiduci,
Aud stejarii cum suspină.
Răsună doina pe poteci
Când trec cu turmele ciobanii,
Și-aduc atâtea supărări
In goana lor haină, anii.

Acolo-i satul meu străin,
Zadarnic luminează soare,
Căci prin grădini e numai plâns
Sub liliecii albi de floare.
Acolo mame poposesc
Să-și verse, uneori, amarul,
Când jalea după cei plecați
Le umple tot mai mult paharul.

Pe mal de Someş stau în rând
Căsuţe albe şi curate —
S'au împlinit trei ani acum
De când obloanele-s lăsate,
Trei ani de sbucium şi de dor
Şi pare-o 'ntreagă veşnicie...
— Copii înduraţi şi trişti,
Când veţi sosi din pribegie ?...

Am şi eu ţară şi am fraţi,
Dar ţara mea-i de sânge plină —
Abia mai poartă fraţii 'n ochi
O rază slabă de lumină.
Erau, de mult, acolo legi,
Nădejde sfântă şi dreptate,
Şi'n inimi fâlfâia aprins
O flacără de libertate.

Azi pe pământul meu iubit,
Când vine dalba primăvară,
Din zări de umbre şi apus
Un negru stol de corbi coboară.
Sărmanii Daci încărunţiţi
Işi pleacă frunţile cernite,
Aşteaptă alte primăveri
Şi alte zile însorite.

Aşteaptă pe un Făt-Frumos
Spre biruinţă să-i mai poarte,
Să-i smulgă vitejeşte iar
Dela primejdie de moarte.
Părinţii stau pe gânduri duşi
Şi suferinţa îi apasă :
— Copii îndureraţi şi trişti,
Când veţi veni din nou acasă ?...

Am şi eu ţară şi am fraţi,
Dar ţara mea-i de neguri plină,
Peste ogoarele pustii
Apasă mâna cea străină.
Acolo graiul românesc
E'ngenunchiat de umilinţă —
Zăbranic negru s'a lăsat
Pe inimi pline de credinţă.

Acolo prin păduri de brad
Coboară noua primăvară,
Oftează Someşul mereu
In sbuciumarea lui amară.
Lângă icoane de altar
Azi bate cruci smerit poporul:
— Dă, Doamne să zâmbească iar
In ţara noastră tricolorul!

CÂNTEC DE TOAMNĂ

M'am oprit în parc aseară
Obosit de cale lungă,
Căci atâtea gânduri negre
Mă gonesc și mă alungă.

Cum stăteam pe-o bancă singur
Intre visuri răstignite,
Am văzut cum cad spre mine
Frunzele îngălbenite.

Nici o stea pe bolta sură,
Nici un cântec în surdină —
Numai toamna dintr'o cupă
Presăra prin pomi rugină.

Când a prins apoi de veste
Că-s mâhnit ca și-altădată.
Mi-a 'mpletit cununi de aur
Peste fruntea 'ngândurată.

Și prinzându-mă de mână
Toamna, m'a 'ntrebat miloasă:
— Cântăreț, din altă țară,
Nu te mai întorci acasă ?...

Am privit-o lung în față,
Trist și fără de putere,
N'am putut răspunde astăzi
Numai lacrimi de durere...

CIOBANUL ARDELEAN

Măi, ciobane, dela oi...
Tu ești frate bun cu pinul,
Ești voinic cioplit din stâncă —
Cine a furat seninul
Din privirea ta adâncă?
Cine te-a gonit din munte
Pe cărări de pribegie,
De ai pletele cărunte
Și ți-e inima pustie?
Ai crescut aici de-odată
Cu brădetul și stejarul —
Care mână blestemată
Ți-a înveninat paharul?

Obârșia ta regală
Ți-o cânta la stâni tilinca
Și-ți purtai cu-atâta fală
Prin pășuni cu brazi opinca,
Iți purtai la brâu cavalul
Și pe soare și pe moină,
Și cânta întreg Ardealul
Fermecat de glas de doină.
Astăzi rătăcești, sărmane,
Fără casă, fără țară,
Codrii tăi, de mâni dușmane,
Sunt scăldați în râu de pară...
Dar te-așteaptă frații tăi,
Măi, ciobane, măi!

Măi, ciobane dela oi...
Prins de ploi și ars de soare
Ai crescut viteaz pe creste,
Azi din turma de mioare
N'a rămas decât poveste.
Vitregia vremii toată
Peste tine se prăvale,
Sapă soarta blestemată
In granitul vrerii tale.
Tu ești dârz ca uraganul
Și cristal în pleoape scaperi,
Dar va tremura dușmanul
Când porni-vei să te aperi.
Fierbe sângele în tine
Vrând să spargă larg zăgazul —
Cine-a semănat rușine
Și ți-a pălmuit obrazul?
Să nu-ți pierzi, ciobane, urma,
Ca să vezi în munți semnalul —
N'auzi cum te chiamă turma
Și cum sufere Ardealul?

Dar nu-i vreme de plânsoare,
Dârz vor munții să te vadă,
Căci s'arată 'n depărtare
Crunte străluciri de spadă!

Urcă stânci, despică văi,
Căci te-așteaptă frații tăi,
Măi, ciobane, măi!...

NUCUL

Nuc rămas pustiu în poarta
Casei mele bătrânești,
Singur eu îți duc în suflet
Minunatele povești.

In amurguri de răstriște,
Când colind pe drum de țară,
Cât n'aș da să stăm de vorbă
Amândoi, în prag de vară.

Să-mi șoptești din frunze doine,
Cântece de haiducie,
Cum îmi alintai pe vremuri
Scumpa mea copilărie.

Să ne întrebăm cu jale,
Dar să n'așteptăm răspuns
Ce-ai ajuns și tu, bătrâne,
Și eu iarăși ce-am ajuns ?

Mai de mult, când stam de veghe
Sub coroana ta stufoasă,
Depănam atâtea visuri
Pentru țara mea frumoasă.

Nopțile cu lună plină
Culegeam argint din stele,
Să 'mpletesc în slove albe
Toată vraja țării mele.

Astăzi tu rămas-ai singur
Și furtunile te dor,
Eu cu răni închise 'n suflet
Tot străin, tot călător...

Ochii mei sorbeau seninul
Dimineților cu soare,
Dăltuiam cântări de slavă
Oștilor biruitoare.

Astăzi ochii toți sunt tulburi,
Nu mai vin ciobani la sfat,
Tu îți tremuri frunza rară
In amurgu 'nsângerat.

Casa mea pe care-o aperi
Să n'o clatine furtuna,
E pustie, iar șindrila
Cade una câte una.

Crengile îți sunt plecate.
Simt de-aicea de departe,
Cum ai vrea s'astupi cu frunze
Toate geamurile sparte.

Hei, dar lungă-i pribegia,
Lung e drumul, lung și greu —
Când voi mai ajunge-acasă,
Nuc bătrân, în satul meu ?...

FLORI DE SÂNGE

Uite, dragul mamei, prin câmpii şi văi,
Trec vitejii ţării, cete de flăcăi;
Ei se duc departe, dragul mamei drag,
Până lângă Tisa poartă-al ţării steag,
Şi prin jertfă sfântă, jertfa lor curată
Vor clădi o ţară mândră şi bogată.
Vor să scape neamul de duşmani haini —
Tu ai ochii tulburi şi de lacrimi plini ?
Ce ai, dragul mamei, de începi a plânge ?
Infloresc în ţară numai flori de sânge...

Supărat, la geamuri, parcă tremuri iar,
Când colindă noaptea vântul solitar ?
Boabe reci de rouă de pe frunte-ţi cad —
Unde sboară iarăşi gândul tău nomad ?
Cot la cot tăticul cu atâţi eroi
Luptă cu duşmanii în cumplit război,

Prin întinse puste tot înaintează —
Dumnezeu e mare şi-o să-l aibă'n pază.
Nu mai sta pe gânduri, ceru-i plumburiu,
Iarnă grea coboară, satul e pustiu...
Vino şi te culcă, focu 'ncet se stinge,
Gândul sboară singur pe câmpii de sânge...

Bate'n uşa noastră oaspele străin
Şi s'aude-afară un prelung suspin,
Oare nu-i bunica din Ardeal, departe,
Căci de luni de zile nu mai scrie carte?
Oare mai trăeşte şi dece nu scrie?
Casa ei e tristă, noi în pribegie...
Oare cine cere adăpost la noi,
Cine se întoarce noaptea din războiu?
E stafia morţii, nu o slobozi.
Vino şi te culcă. Mâne 'n zori de zi
Vom vedea copacii iarna cum îi frânge
Şi va fi grădina îmbrăcată 'n sânge...

Nu mai sta pe gânduri, dragul mamei drag,
Căci tăticul luptă glorios sub steag,
Să aducă ţării pagini de mărire,
Pentru toţi Românii zi de mântuire.
Tu nu ştii, copile, că peste Carpaţi
Sufăr în robie mii şi mii de fraţi?
Vino şi te culcă, să te faci mai mare,
Să poţi sta de pază şi tu la hotare!
Aşteptarea tristă inima mi-o frânge —
Lacrimile mele parcă-s flori de sânge...

Vântul urlă groaznic, par'că e turbat,
Trec fiori de moarte pe la noi prin sat.
Vremueşte 'ntr'una nopţile în şir,
Bufniţa cobeşte colo'n cimitir...
Vino, dragul mamei, vino, dormi uşor,
Ingerii să-ţi spună veşti din lumea lor,

Şi să-ţi povestească despre-un colţ de ţară,
Unde nu s'aude glas de primăvară,
Unde nu e zâmbet, numai trist suspin,
Insă de credinţă sufletul e plin.
Eu primii scrisoare dela tatăl tău,
Că-i rănit în luptă — mare-i Dumnezeu...
Dormi, în noaptea-aceasta singură voi plânge,
Căci era scrisoarea scrisă'n flori de sânge...

DORINȚĂ

In nopțile târzii de toamnă,
Când scapără pe boltă stele,
Privesc cuprins de nostalgie
Cum sboară 'n stoluri rândunele.

Se duc spre țări îndepărtate,
Spre orizonturi mai senine,
Să cânte cântece de slavă
Pe alte culmi de soare pline.

Eu le privesc mâhnit și singur
Cu inima îndurerată,
Și simt cum curg în suflet lacrimi
Din rana cea nevindecată.

Apoi îmi plec sfios genunchii
Și'n noapte parc'aud chemare:
Străbate glas duios de doină
Din țara fără sărbătoare.

Aud furtuna cum vueşte,
Cum plâng pădurile şi munţii —
Tăişuri de topoare grele
Izbesc seninătatea frunţii.

O, Dumnezeule puternic,
Stăpân pe omenirea 'ntreagă,
Dă-mi aripi, să mai sbor odată
La casa mea atât de dragă!

Să văd ce fac acolo fraţii,
La piept să-i strâng o clipă iară,
Să le citesc în ochi durerea
De când trăesc în altă ţară...

CÂNTEC PENTRU ȚARA MEA

Dlui dr. ZAHARIA BOILĂ

Țară minunată peste munți și creste,
Luminiș de soare în cununi de flori —
Cine-ți cântă 'n tulnic jalnica poveste,
Când mugește vifor peste aurori ?
Vin străinii 'ntr'una, vin să te sugrume,
Și voincii mândri pleacă triști în lume...

Zilele sunt aspre, nopțile sunt grele,
Crucea și durerea resemnată-o porți,
Pe cetăți cu moaște nu mai ai drapele
Și-i udată'n lacrimi glia celor morți.
Alte pluguri ară sfâșiind ogorul
Și prin codrii falnici a intrat toporul.

Țară minunată, cântec de isvoare,
Unduiri de aur, țarini din Apus,
Nu mai are-Ardealul nici o sărbătoare,
Și ești răstignită cum a fost Isus.
Corbi de pradă lacomi năvălesc prin spații
Și rânjesc din umbră lacomi vinovații.

Suflul morții sboară peste văi și sate,
Clopotele'n turnuri strigă: ajutor!
Străluci-vor oare zori de libertate,
Să închidă'n inimi rănile ce dor?
Noi purtăm în suflet slovă de psaltire —
Și poporul, Doamne, cere mântuire!

Țară minunată, floare de lumină,
Vii țâșniri de flăcări văd în ochii tăi,
Oștile stau gata în curând să vină
Să întindă hora peste munți și văi.
Încunună-ți fruntea în credință tare,
Căci viteji falnici trec peste hotare!

PÂNĂ CÂND

Frunză verde de pe deal
Dor mi-e, Doamne, de Ardeal...

Dimineți cioplite'n soare,
Aur revărsat pe crâng,
Când cobor spre Vatra-Dornei
Pieptul geme, ochii plâng.
Turme nu mai văd prin codru,
Păsări nu se mai aud,
Câte-un țipet rar străbate
Peste munți, din Năsăud.
Moroșeni cu glugă sură
Trec cu plutele mereu,
Pentru ei sunt azi închise
Porțile lui Dumnezeu.
Trec spre Tisa triști plutașii
Obosiți și fără grai —
Ochii varsă lacrimi calde
Peste brujul de mălai,

Moşi cu pletele cărunte,
Frunţi scăldate 'n nor de gând,
Feţele sunt mohorîte —
Până când ?

Şi iar verde din răzor,
Peste creasta munţilor,
Cine cere ajutor ?

Apele ce curg din munte
Peste stânci şi bolovani,
Sălciile plângătoare,
Ori bătrânii mei ciobani?
Brazii cei înalţi şi mândri
Când aud cum vin securi,
Munţii 'ncoronaţi de neguri,
Ori cernitele păduri?
In cerdacurile 'n doliu
Cine se închină iar,
Care mamă plânge jalnic,
Cu privirea spre hotar ?
Case cu obloane 'nchise,
Ochi de fată lăcrimând,
Toate inimile 'ntreabă:
Până când ?

Şi iar verde de secară
Am avut şi eu o ţară —
Când voi mai vedea-o iară?...

Seri cu ochii de jăratec,
Mândre-amurguri de rubin,
Când cobor spre Vatra-Dornei
Rătăcind, ca un străin,
Văd hotarul cum se'ntinde
Peste creste de Carpaţi,
Şi aud cum gem în noapte
In Ardeal sărmanii fraţi.

Țara visurilor mele
E cuprinsă de fiori,
Tot mai tristă doina cântă
Prin poenile cu flori.
Lângă focuri, sus pe munte,
Prin hățișuri când apuc,
Văd cum stă cu flinta 'n spate
Incruntat câte-un haiduc.
Se aud din depărtare
Triste clopote cântând,
Clopotarii 'ntreabă 'n turnuri:
Până când?

Și iar verde de pelin
Toți au țară și cămin,
Numai eu colind străin...

RĂVAȘ DIN ARDEAL

Dragul mamei, ești plecat
De atâta timp departe,
Cum trăești prin alte țări,
Și de ce nu scrii vre-o carte?

Tot mi-ai spus că vei veni
Ca un vis în prag de seară,
Când vor crește cei dintâi
Ghiocei de primăvară.
Și mi-ai spus că ai s'aduci
Steag de nouă bucurie,
Că vom auzi'n curând
Horă mândră pe câmpie.
Eu aștept de-atunci mereu
Să-ți zăresc pe culme calul,
Și în chiot de viteji
Să tresară'ntreg Ardealul.

Dar acuma s'a lăsat
Neagră jale pe la sate,
Că la margini de hotar
Fac dușmanii cazemate...
De vei rătăci prea mult
Pe cărarea cea străină,
Nu vei mai găsi pe-aici
Nici o floare în grădină,
Căci dușmanii vin mereu,
Sapă temelia sfântă —
In biserica din sat
Clopotele nu mai cântă...
Nu mai sunt flăcăi pe-aici,
Numai moșii mai așteaptă
Și se roagă în ascuns
Pacea să ne fie dreaptă.
Azi copiii merg prin școli
Și învață'n altă limbă,
Iar prin satele pustii
Tot ce-i românesc se schimbă.

Legea'n care ai crescut
Și-obiceiul sfânt de-acasă
Il pândesc jandarmi străini,
Nici credința nu ne-o lasă.
Focuri nu mai ard pe munți,
Nici un fluer nu s'aude —
Povestesc lângă fântâni
Fetele, cu gene ude...

Dragul mamei, nu mai sta,
Spune fraților să vină,
Că nu veți afla pe-aici
Numai jale și ruină...
Nu mai sunt primari români,
Dascălii cerșesc prin sate,
Și părintele e'nchis
De doi ani și jumătate.

De prin munţi şi până'n văi
Tot ce-i frate stă şi plânge,
Someşul, tovarăş trist,
Spală rănile de sânge...

Dacă vei veni'n curând,
Voi ruga în nopţi cu stele
Munţii dragi, să-ţi iasă'n drum,
Să te apere de rele,
Şi să facă luminiş
Pentru tunuri ferecate,
Ca să poţi lovi din plin
In duşmani şi'n cazemate...

Dragul mamei, te aştept...
Codrii au să te păzească —
Mult li-e dor şi lor de voi
Şi de vorba românească...

PRIBEGIE

Cobor din munți pe roib călare
Și-amurgul cade ca un val;
Prin văgăuni adânci de codru
S'aude clopot din Ardeal.

E trist cum n'a mai fost vreodată.
Cu glasul lui tremurător
Iși cheamă credincioșii-acasă,
Și parcă cere ajutor.

Imi șterg o clipă ochii tulburi,
Biet călător fără noroc,
Durerea-mi scapără în sânge
Și'n suflet vâlvătăi de foc.

Tresar și rana veche arde
Parc'am turnat pe ea venin,
Paharul suferinții mele
E tot mai negru și mai plin.

Privesc spre satul meu de munte
Cu brazii de podoabă grei,
In rugăciune de vecernie
Acolo dorm strămoșii mei!

Mă cheamă doruri depărtate
Să mă întorc la mine 'n sat,
Căci plâng ciobanii fără turme
Cu sufletul îndoliat.

Apoi îmi mângâi roibul sprinten
Pornind din nou la drum, orfan —
Ah, de-aș putea vârî odată
Pumnalul meu într'un dușman!...

STRĂIN

Mamă dragă din Ardeal,
Sunt străin și nu mi-e bine,
Toate gândurile mele
Se îndreaptă către tine.

Nici o noapte nu mai dorm
Și mi-e inima pustie,
Azi îmi port întreg amarul
Pe cărări de pribegie.

Lângă-o cruce stau și plâng
Soarta mea nenorocoasă,
Nimeni nu mă înțelege —
Și mi-e dor, mi-e dor de casă...

Mamă dragă, cum doresc
Să te văd din nou o clipă,
Azi când moartea își întinde
Mai aproape-a ei aripă.

Mâna ta s'o simt trecând
Peste fruntea mea fierbinte,
Căci în inimă îmi plânge
Cântec fără de cuvinte.

Nici odată să nu'ntrebi
Ce furtună mă lovește,
Pentru cine port azi doliu,
Ce durere mă rănește?

Incă'n leagăn mi-a ursit
Ursitoarea răzbunării
Să înșir din lacrimi salbă,
Lângă crucea îndurării.

Mamă dragă din Ardeal,
Azi pe căile străine
Toate gândurile mele
Se îndreaptă către tine.

Numai tu poți să'nțelegi
Suferința ce m'apasă...
— Biată pasăre rănită,
Cum aș vrea să sbor spre casă!

MOARTEA REFUGIATULUI

A murit un biet refugiat.
Oare cine ştie cum îl chiamă ?
In Ardeal, departe, într'un sat
Are şi el : frate, soră, mamă.

A murit cutremurat de-un crez,
Rătăcind cu gându'n altă ţară.
Eu mă plec smerit și descifrez
Slovele pe faţa lui de ceară.

E al vremii testament măreţ
Unde mâna strămoşească scrie,
Că'n viaţă nu-i nimic de preţ
Ca iubirea sfântă de moșie.

Stau la margine de catafalc,
Unde năzuinţele-s deşarte...
Peste lespezi reci de-abia mai calc,
Să nu tulbur somnul cel de moarte...

A murit un biet refugiat
Dintr'o țară care n'are nume,
A crezut în visuri și-a oftat,
Rătăcind atâția ani prin lume.

Dar, cuprins de vifor și de val,
Intr'o noapte l-a rănit minciuna,
A privit o clipă spre Ardeal,
Și în față l-a isbit furtuna.

Sufletul i se 'mpletește 'n vis
In parfum de flori de lămâiță,
Și la margine de paradis
Plânge, poate, câte-o mioriță...

Picură petale de pustiu
Peste inima ce nu mai bate —
Porumbel de aur, din sicriu,
Iși îndreaptă sborul spre dreptate.

Rând pe rând pribegii țării vin
Și sfioși la căpătâi se pleacă:
— Doamne, iartă-l, căci a fost creștin,
Și-i deschide porțile să treacă...

Cântă bulgări aspri de pământ
Și groparii melancolici sapă.
Glas de clopot pe aripi de vânt
Iși coboară ruga către groapă.

Dricul tras de caii supărați
Trece'n toamnă printre flori de sânge,
Și prin ochi de nori întunecați
Numai cerul tremură și plânge.

Cade ploaia 'n lacrimi de cristal,
Frunze galbene rotesc pe-afară —
Se gândește-o mamă din Ardeal
La feciorul dus în altă țară...

N Ă D E J D E

Dlui Prof. GHIȚĂ POP

Acum, când despicați cărări,
Dragi păsări călătoare,
Prin porți de nori întunecați
Inspre lumini de soare,
Aș vrea și eu cu voi să sbor
In freamăt de poveste,
Spre-o țară care-a fost a mea
Și astăzi nu mai este.

In satul trist cu case vechi,
S'ajung pe înserate,
S'aud cum cântă prin păduri
Isvoare 'nvolburate.
Să simt al clopotelor glas
Urcând spre slăvi cu stele —
Biet călător, să poposesc
La ușa casei mele.

Apoi să gâtuesc în piept
Blestemul meu şi ura,
Pământului îndepărtat
Să-i simt din nou căldura,
Şi să mă'nchin în faţa lui,
Să-i şterg pe frunte pata,
Căci în adânc blagoslovit
Işi doarme somnul tata.

Aş vrea şi eu cu voi să sbor,
Dragi păsări, călătoare,
Spre-o ţară'n care fraţii plâng
In prag de sărbătoare.
Călăuzit de-un vis măreţ
Prin fulger de primejdii,
S'aprind lângă altare iar
Izvoarele nădejdii.

Nu ştiu ce'ndemnuri mă zoresc,
Ce ideal mă chiamă,
Prin scoica nopţilor pustii
Aud un glas de mamă,
In sate cu molizi uscaţi
Colindă vânt de moarte,
Şi dorul trece peste stânci
La fraţii de departe.

Innegurat de aşteptări
Imi cărunţeşte părul,
Dar mă cuprinde tot mai mult
In braţe adevărul.
Cu inima de vorbă stau
In noapte, când se'nchină,
— In ţara mea de peste munţi,
Dă, Doamne, zi senină!

Rănit de lacrimi şi săgeţi
Trec lunile şi anii,
Şi văd că'n fiecare zi
Sunt tot mai răi duşmanii.
De grele robote învinşi
Gem istoviţi bătrânii —
In ţara turmelor de oi
Azi alţii sunt stăpânii.

Imi spune însă glas divin,
Izvor curat de sânge,
Că neamul nostru sfâşiat
De-acum nu va mai plânge,
Căci luptă falnicii eroi
Ca'n vremea legendară,
Cu braţ de cremene croind
Nădejdi de nouă ţară.

Acum, când toamna s'a lăsat
Pe fiecare floare,
Aş vrea şi eu cu voi să sbor,
Dragi păsări călătoare,
Spre-o ţară care-a fost a mea
Şi iar o să mai fie,
Căci nu să schimbă un hotar
C'un petec de hârtie!

HAIDUCIE NOUĂ

La izvorul fermecat
Dintr'un colț uitat de țară,
Luna scapără scântei —
Cântă vânt de primăvară.

Doi ciobani din satul meu
Stau la sfat într'o prelucă
Și oftează tot mai des,
Căci îi prinde dor de ducă.

Unul e cu flinta'n mâni
Trecătoare s'o păzească,
Celălalt răvaș ascuns
Duce'n Țara Românească.

— „Măi bădiță Ofilat,
Arde inima ca jarul —
Când coboară luna'n nori
Tu să treci la frați hotarul.

Du răvaşul cu peceţi
Ce ţi-l dete 'nvăţătorul,
Şi le spune că la Cluj
Ieri i-au spânzurat feciorul".

— „Bine, frate Anchidim...
Drumu-i plin de piaze rele,
De-i vedea că mă opresc
Tu să scaperi din oţele.

Cel cu pene de cocoş
De-a-ncerca să-mi iasă'n cale,
Tu sloboade flinta'n el,
Să-l zăresc cum se prăvale.

Nu cruţa pe cei străini,
Căci ne calcă în picioare,
Şi de când ne-au cotropit
N'avem zi de sărbătoare".

La fântâna dintre brazi
Cântă vânt de primăvară,
Un cioban voinic, prin munţi,
Bate drum spre altă ţară.

Fraţi aici, dincolo fraţi...
Se tot miră păcurarul:
— Prieten fost-a, ori duşman,
Cel ce ne-a schimbat hotarul ?...

CE AI CU ȚARA MEA, STRÂINE?..

Ce ai cu casa mea, străine,
De-o 'ncingi în vâlvătăi de foc ?
Nici năvălirile barbare
Nu m'au putut clinti din loc !

Aici am învățat credința
Și-am măsurat întâii pași —
Zadarnic s'au trudit s'o fure
Atâtea cete de vrăjmași.

Aici am îngânat cuvântul
Frumoasei doine românești —
Cu cât lovești mai mult în mine
Cu-atât mai mult mă oțelești !

Aici au suferit strămoșii
Legați pe rug, ori trași pe roți,
Și-au răsărit ca din poveste
In loc puzderii de nepoți.

Ce ai cu satul meu, străine,
De-l jăfuești necontenit?
Tu uiți că pentru neamul nostru
Dreptatea încă n'a sosit!

Dar nu va trece multă vreme
Și vei putea să ne cunoști,
Căci vor porni spre libertate,
Prin munți biruitoare oști!

Tu ne alungi fără de milă,
Căci ești sălbatec și flămând —
Dar în curând va bate ora
Dreptății noastre, în curând!

Ce ai cu țara mea, străine,
De tot lovești în ea mereu?
Nelegiuirea urii tale
Ajunge pân' la Dumnezeu.

Eu cu pământul meu sunt frate,
Ori cât ai vrea să mă desbini —
Tu ești venit aici din pustă
Și n'ai în glie rădăcini!

Tu n'ai în țara mea morminte.
Când apele de munte cad
Nu descifrezi în glas de doină
Povestea codrilor de brad.

Ne-ai sfâșiat în două neamul
Și-l calci sub cisma ta, semeț —
In ziua răfuelii noastre
Iți voi răspunde cu dispreț!

ÎNDEMN

Dlui dr. ILIE LAZĂR

Veniți cu mine, prieteni dragi,
Eu știu cărarea care duce
Spre țara 'n care ochii plâng
Şi-i neamul răstignit pe cruce.

Am să vă port prin satul meu
Cu busuioc și cu cicoare, —
Cunosc copacii din păduri
Şi fiecare trecătoare.

Ciobanii cântă prin preluci
Şi turmele pornesc agale,
Copiii ce-au visat la noi
Ne vor ieși cu flori în cale.

Ne-așteaptă frații 'ngrijorați
Cu lacrimi atârnând de gene,
Sub liliecii înfloriți
Doinesc Ilene Cosânzene.

Veniți cu mine, prieteni dragi,
Pe culmi de munți vom da semnalul,
Și goarnele vor răsuna
Cutremurând întreg Ardealul.

Vom poposi din când în când,
Să prindem noi puteri de luptă,
Căci jalea care arde-adânc
Din jalea neamului e ruptă.

Părinții buni ne vor ierta
Sosirea plină de zăbavă,
Și clopotele vor cânta
Mărețe cântece de slavă.

Bunicii vor zâmbi duioși
Privind în zarea luminoasă,
Cum se întorc cu-acelaș steag
Nepoții iarăși către casă.

Veniți cu mine, prieteni dragi,
Dreptatea 'ncepe să 'nflorească —
Vom răsădi prin munți și văi
Nădejde nouă românească...

IARNĂ

Afară viscolește și-i pustiu,
Nu-i nici un călător în lung de cale.
Pe geamuri gerul desenează 'n alb
Castele și cetăți medievale.

Eu stau de vorbă cu copilul meu
Cum stau adeseori în fapt de seară.
Îi spun istorii cu eroi viteji
Și-i povestesc povești din altă țară.

Mă'ntreabă de bunica ce-a rămas
Cu ochii uzi, în casa părăsită,
De Someșul ce cântă supărat
Sub cetina de mult înzăpezită.

Mă'ntreabă de-o grădină ca un rai
În primăveri cu fluturi și albine —
Ce am greșit lui Dumnezeu cel sfânt,
De rătăcim mereu prin țări străine?

Ii povestesc de prietenii lui dragi,
Cari azi învață carte'n altă limbă —
El stă și-ascultă clătinând din cap,
Şi nu 'nțelege lumea cum se schimbă...

In vatră focul picură de somn
Și ornicu'n perete-abia mai bate.
— Hai să dormim, copile, să visăm
Că și'n Ardeal va fi, cândva, dreptate...

Apoi lângă-o icoană 'ngenunchem
Să ne 'nchinăm pentru iubita țară,
Și adormim cu frații triști în gând,
Să ne trezim cu ochii umezi iară...

GLAS DIN ARDEAL

Dlui dr. ROMUL POP

Târziu, în noaptea albă, când florile adorm,
Din slavă cerne luna petale de lumină,
Eu stau mâhnit la geamuri, cu ochii 'nlăcrimați,
Și-ascult din depărtare un frate cum suspină.

In zările albastre s'aprind făclii cerești,
Zefirii fredonează cântări de primăvară —
Eu port în suflet jale, furtună și pustiu
Și dorurile mele pornesc spre altă țară.

Acolo ,peste piscuri de munte, în Ardeal,
E văduvit pământul de cântece și glume,
Azi crește pălămida pe-ogoare și'n grădini
Și Dacii-și iau toporul și pleacă dârji în lume.

Ei știu că adevărul nu poate fi schimbat,
Oricât îl calcă astăzi străinii în picioare,
Ei știu că rădăcina înfiptă în pământ
Va înflori mlădițe în noua sărbătoare.

Acolo e cărarea pe care-am scris în lut
Cu paşi mărunţi şi aspri a mea copilărie,
Acolo e o casă cu lacăte pe uşi —
Stăpânul bate cale de lungă pribegie.

La fiecare poartă se'nalţă brazii 'n zări
Şi-aşteaptă să sosească voinicii duşi departe —
Bătrânii trişti şi singuri se 'nchină pe 'nserat,
Credinţa în dreptate îi mântue de moarte.

Târziu, în noaptea albă, când florile adorm
Şi luna ţese 'n slavă beteala de mireasă,
Cum stau cu ochii 'n lacrimi la geamul luminat
Parcă un glas cucernic mă chiamă iar spre casă.

E mama care plânge, ori tata din mormânt ?
E Someşul ce-şi poartă spre mine, astăzi, valul ?
Sunt fraţii traşi pe roată şi vor să le alin
Durerile şi jalea, — ori e întreg Ardealul ?...

TOT VIN VALAHII...

Vin frații noștri de departe,
Cu ochii plânși, tot vin mereu,
Pe crucea care-o poartă 'n suflet
E răstignit azi Dumnezeu.

Își lasă plugul în rugină
Și holdele nesecerate,
Și cu copiii mici de mână
Pornesc spre sfânta libertate.

Ii vezi prin Dorna, ori prin Turda,
Cum trec smeriți cu traista'n băț —
Cu lacrimi se gândesc la ziua
Mult așteptatului ospăț.

Aduc atâta umilință
Pe lungi cărări de pribegie,
Și cine știe ce-i îndeamnă
Să plece 'n lume, cine știe ...

E jalea mare care-i mână ?
E nedreptatea-acestui veac?
Sau vor să fie străji de pază,
Cu arma'n mână, la Feleac ?...

Vin frații noștri de departe
Cu fețe înnecate'n ură,
E scrisă 'n ochii lor durerea
Su slove sfinte de scriptură.

Mocnește'n urma lor pustiul
Ce arde dealuri și câmpii —
Iar lângă casele uitate
In loc de crini crésc bălării...

Ascult în noaptea suferinții
Cum plânge jalnicul norod,
Și'ntreb cu gândul spre Năsăud:
— Cât va mai ține-acest exod ?...

AMINTIRE

Clopotele triste pe'nserat
Când le-aud cum cântă câtedoată,
Imi aduc aminte despre-un sat
Dintr'o țară tot mai depărtată...

Imi aduc aminte de-un pridvor...
— Hei, cum ai trecut copilărie!
Eram vesel și nepăsător,
Astăzi rătăcesc în pribegie...

Nu știam pe-atunci de răsbunări,
Căci n'am întâlnit minciuna'n față —
Mă'mbătam cu soare pe cărări
Și din moarte făuream viață.

Dar s'au scurs în goană-atâția ani
Impletiți în cântec de baladă —
Inima sdrobită de dușmani
Cântă cea din urmă serenadă

Port în suflet un cernit sicriu
Cu-amintiri de brumă scuturate.
Azi la mine'n casă e pustiu,
Și în glastre numai flori uscate...

Clopotele triste când le-aud
Cum oftează'n fiecare seară,
Parcă trec pe străzi prin Năsăud,
Irnbătat de-aromă legendară.

Stau la sfat cu umbre de eroi
Cari au luminat cu spada'n vreme,
Stihurile mele de război
Sunt săgeți de fulger și blesteme.

Unde ești iubitul meu Ineu,
Tu ce-ți scalzi în veșnicie creasta?
Gândul meu te'ncinge: curcubeu —
Ce mai spui de rânduiala asta?

Ai crezut că voi pleca străin
Pe poteci cu suliți de primejdii,
Că din durerosul meu suspin
Inflori-vor florile nădejdii?...

Azi din al tristeților toiag
Făurit-am fermecată liră:
Cânt Ardealul meu duios și drag
Cu întreagă viața lui martiră.

Clopotele triste pe'nserat
Când le-ascult cum gem și cum mă chiamă —
Parc'aud stăruitor oftat:
...Plânge'n satul meu o biată mamă.

Trece gândul prin păduri de fagi,
Ceață grea se lasă pe moșie...
Mai vedea-voi locurile dragi,
Cine știe, Doamne, cine știe ?...

CRĂCIUN

In satul meu de munte e seara de Crăciun —
Ici-colo vre-un opaiț și stelele apun...
Pe cetina pădurii înșiră gerul salbe,
Din munți coboară iarna cu săniuțe albe,
Vin îngeri să colinde în sunet de tilinci,
In cojocele calde, în cioareci și'n opinci.
S'opresc la casa tristă din margine de sat —
Colinda lor în noapte s'aude legănat :

„Noi umblăm și colindăm
Și pentru Ardeal cântăm,
Florile dalbe"...

* *
*

Stă mama lângă vatră. De-atâta aşteptare
Işi şterge ochii umezi, oftează şi tresare,
Şi flacăra se stinge în sfeşnicul de-aramă —
Nădejdile de aur ca pânza se destramă,
Căci singurul ei sprijin, copilul ei cel drag,
E dus în altă ţară şi singur şi pribeag
Se luptă cu furtuna, cu vremile şi valul,
Şi poartă 'nfipt în suflet tot mai adânc Ardealul...

Coboară vântul iernei spre ţarina tăcerii,
S'aprind în ochii mamei izvoarele durerii.
Jăratecul mocneşte în vreascul din cuptor —
In noaptea asta sfântă atâtea răni o dor.
Cum stă cu ochii tulburi de jalea ce-o apasă
Ii sboară gându 'ntr'una la cel plecat de-acasă,
La cel ce nu-i mai scrie şi nu ştie de-i viu,
La cel ce, poate, n'are nici cruce, nici sicriu,
Ori îşi trăeşte-amarul în grea singurătate,
Ori stă şi geme jalnic rănit lâng-o cetate,
Sau e culcat sub glie în scăpărări de veac,
Şi viermii morţii crude sălaş din el îşi fac,
La cel ce poate plânge pe drum de pribe
Cu sufletul săgeată, cu inima făclie...
...Şi parc'o văd în noapte pe-o laviţă la foc,
Cu ochii la icoane, cum nu-şi mai află loc,
Şi gândul îi aleargă pe-un câmp cu flori de sânge...
Apoi îşi pleacă fruntea şi tot mai tristă plânge,
Aşa cum plânge-un clopot în turnul de pe deal,
Aşa cum plâng toţi ochii în satul din Ardeal...

* * *

„La casa de om sărac
S'a gătat făina'n sac
Lerui, Doamne, Ler.
La casa de om sărac
Nu mai este cozonac
Lerui, Doamne, Ler".

Și cântecul se pierde la geamul de cleștar,
In noapte vântu-aleargă prin codrii, solitar.
Albine de zăpadă din cer de plumb coboară,
A înghețat și apa în scocul dela moară.
Sub pasul de opincă omătul scârțîește,
Apoi tăcerea albă din zări de slavă crește.
Ici-colo vre-un opaiț și stelele apun —
In satul meu de munte e noaptea de Crăciun,
Se naște azi Mesia și-aduce bucurie,
Dar fiecare casă e tristă și pustie...

* *
*

„Noi umblăm și colindăm
Pe la uși de mari boeri,
Dar boierii nu-s acasă,
Colindăm, Doamne, colinde"...

Dar mama parcă vede în zări un țintirim
Și-aude de departe cântări de heruvim,
Apoi nădejdea slabă în inima ei moare —
Se prăbușește'n neguri al visurilor soare.
S'a stins în vatră focul. E rece în bordei,
Și pe perete scrie mătănii umbra ei...

* *
*

O, nu mai plânge, mamă, pe fiul tău plecat,
Pentru credința sfântă eroic s'a luptat,
In clocot de furtună l-a prins în brațe valul —
Dar îi cinstește lupta și țara și Ardealul...

PE GÂNDURI

Ori unde rătăcesc în lume,
Biet călător, precum e valul,
De e senin, sau e furtună
Eu port în inimă Ardealul.

De-aud un cântec de durere
Sau doina dacă mă îmbată,
In tremurări de melodie
Eu simt Ardealul de-altădată.

La-altare de străvechi biserici
Preoții când cădelnițează,
Genunchii gândurilor mele
Pentru Ardeal îngenunchiază.

In nopțile cu clar de lună,
Când toată firea 'ncremenește,
Mușcata albă din grădină
Despre Ardeal îmi povestește.

Despre Ardeal vorbesc țăranii,
Bătrâni cu pletele cărunte,
La fel ciobanii duși pe gânduri,
Când trec cu turmele spre munte.

Când stau de poposesc pe-o stâncă
Și-ascult cum picură cavalul,
Eu simt cum încrețește fruntea
Innegurată 'ntreg Ardealul.

Și-o simt flăcăii care luptă
Departe 'n pusta ungurească, —
Ei cântă doine ardelene
Pentru dreptatea românească.

Ori unde rătăcesc în lume
Eu port Ardealul drag în mine,
Ii cânt cântări de alinare
Și-i spun povești în nopți senine.

In nopți de jale-i cânt trecutul
Și viitoru'n sărbătoare,
Mă 'nchin la sfintele icoane,
Căci Dumnezeu e bun și mare...

CÂNTECE DE PRIBEGIE

I

Crâșmă veche de sub deal,
Crâșmă bună, crâșmă, veche,
Am umblat o țară 'ntreagă,
Dar nu ți-am găsit pereche.

Poate n'o să mai închin,
Umple-mi plosca, măi crâșmare,
Căci mă duc să mor la Tisa
Pentru vechile hotare.

Ce te miri că-s supărat,
Măi crâșmare, măi române,
Dar îmi pare rău de-o fată,
Că prea jalnică rămâne.

Umple-mi, plosca, nu mai sta,
Tot mai des nechează calul,
Peste brâu de foc și pară
N'auzi cum mă cheamă-Ardealul?

II

Am să prind azi arma'n mâni,
Umple-mi plosca, măi crâşmare,
Că'n Apus duşmani păgâni
Au trecut peste hotare.
Toarnă-mi vin de cel mai tare,
Că mă arde la plămâni!
Ce mă'ntrebi mereu de pungă?
Nu vezi că mi-e plin chimirul?
Hai, grăbeşte! Calea-i lungă!

Parcă-ai înlemnit pe loc,
Când vezi fruntea mea senină —
Măi crâşmare, merg în foc,
Şi-apoi de-or veni, să vină
Gloanţele de carabină,
Tot sunt om fără noroc!

Bate murgul din copite,
Vântul duce glas de bucium
Către satele robite...

Hai mai adă-mi un pahar
Din pelinul bun şi rece,
Că de mult un junghiu amar
Taie'n piept şi nu-mi mai trece:
In Ardeal vreau un hotar
Cum a fost în optsprezece!...

Măi crâşmare, una bună:
De-o fi să mai vin acasă,
Şapte nopţi vom bea 'mpreună!...

III

Când îmi pun la gură plosca
Arde'ntreaga mea viață,
Când pe masă-mi sună banii
Crâșmărița mă răsfață .

Roibul sforăie la poartă
Și îl țin în frâu argații —
Vom pleca 'ntr'un sat de munte
Unde ne așteaptă frații.

Bate vântul, ploaia cade,
Plosca-i plină subsuoară,
Crâșmărița lăcrimează,
Că mă duc în altă țară...

IV

Lăutare, plâng de jale,
C'au trecut atâția ani
Și Ardealul frânt în două
Plin e astăzi de dușmani.

De necaz și suferință
Mult mi-e inima amară —
Satul meu din munții Rodnei
A rămas în altă țară...

Cântă-mi azi o doină tristă
De cumplită pribegie,
Căci de luni fără de număr
Nimeni din Ardeal nu-mi scrie.

Ei nu știu că este-aproape
Ziua 'ntoarcerii acasă,
Ori sunt morți, ori zac în temniți,
Ori jandarmul nu-i mai lasă...

Cântă-mi, lăutare, doine
Din frumosul meu Ardeal,
Am acolo o căsuță
Lângă-o margine de deal.

In curând mă voi întoarce
Să plivesc din moine spinii,
Si s'alung de pe moșie
Toți dușmanii și străinii.

Cântă, lăutare, cântă
Cât mai ține-aici popasul:
N'auzi goarnele cum sună ?
Lăutare, bate ceasul!...

SFÂRȘIT

Când se plimbă iarna 'n togă albă
Mă zărește printr'un geam cum zac —
Ochii mei înfrigurați aruncă
Raze luminoase spre Feleac.

Rezemat în coate-ascult copacii
Povestind cu vântul ore 'ntregi.
Lângă perna mea înfierbântată
Vin atâtea umbre de pribegi.

— „Hei, tovarăși de durere multă,
Prieteni dragi, ce osteniți mereu,
Dac'o fi să mor, să-mi duceți trupul
Peste dealu-acesta 'n satul meu...

Mă așteaptă'n cimitir acolo
Multe oseminte de străbuni,
Vreau să dorm și eu cu ei alături:
Somn de moarte 'n svon de rugăciuni.

Va veni, din când în când, măicuța
Să-mi aducă flori de busuioc,
Căci am rătăcit destul în lume
Dușmănit și fără de noroc.

Va veni o fată să bocească
Fluturându-și părul negru'n vânt —
I-am șoptit azi cântecul din urmă
Și i-am dus credința în mormânt.

Primăvara va 'nflori salcâmul,
Doinele din munți vor picura,
Lângă lespedea de piatră neagră
Pluguri și izvoare vor cânta.

Câte-un trecător, oprit în cale,
Când la groapa mea va sta târziu,
Va 'nțelege c'am cântat Ardealul
Și se va 'nchina lângă sicriu.

Ziua sărbătorii ce-o să vină,
Căci și ziua-acea va veni, —
Eu voi plânge liniștit în groapă,
Clopotele când voi auzi.

Prieteni triști de multă suferință,
V'am iubit cu foc și v'am cântat,
Dac'o fi să mor, căci n'am putere,
Ingropați-mă la mine 'n sat!...

Stau culcat din zori și până 'n seară
Și din seară iarăși până 'n zori,
N'am pe nimeni să-mi aline fruntea,
Nici părinți, nici rude, nici surori.

Cât de lungi sunt orele tăcerii
Când culegi cu gândul amintiri,
Numai lacrimile curg în voie
Peste obrajii — palizi trandafiri.

Iarna cum se plimbă prin grădină
Mă zărește printr'un geam cum zac,
Ochii mei întunecați îndreaptă
Raze dureroase, spre Feleac...

BUNICA DIN ARDEAL

La casa cu obloane negre
De lângă margine de sat,
Colindă vânt cernit de toamnă
Și frunzele s'au scuturat.

Mesteceni albi cu brațe moarte
Jelesc sub cerul plumburiu.
Stă poarta prinsă ntr'o țâțână
Și 'n noapte scârțâe-a pustiu.

Intr'un ungher îngenunchiată
La iconița lui Isus,
Bunica se închină tristă :
— Ajută-i, Doamne, celui dus...

Cu păru 'n fluturi de zăpadă
Cu ochii mici, senini si buni —
Ea pare-o sfântă din legendă,
Trăind în post și 'n rugăciuni.

Feciorul i-a plecat la oaste
Sub steagul Regelui Mihai —
Inlăcrimați îl tot așteaptă
Doi nepoței cu păr bălai.

Apoi înseninată-o clipă
Indreaptă ochii spre copii,
Și 'mbrățișându-i cu privirea
Bunica 'ncepe a povesti :

— „Sunase cântec de alarmă
De s'auzea din deal în deal,
Și a plecat spre Țara-mamă
Tot tineretul din Ardeal...

S'au dus vitejii să se lupte,
Să scape țara de păgâni,
Și să dărâme iar hotarul
Care desparte pe Români.

Dar va veni 'ntr'o zi acasă,
Nu minte glasul ce-l ascult ;
Unit va fi din nou Ardealul
Intreg, precum era de mult"...

Tot mai târzie noapte cade
Și gându-aleargă mai hoinar,
In ochii cu priviri de înger
S'aprinde al nădejdii far...

Apoi visează nepoțeii...
In zale albe îmbrăcați
Atâția Feți-Frumoși coboară
Spre satul lor, peste Carpați...

La casa cu obloane negre
De lângă margine de sat,
Aprinde candelă bunica
Lângă-un Isus crucificat.

Pe fața galbenă ca ceara
Ii sapă brazde-al vremii plug,
Și-atâtea doruri călătoare
Tresar pe-al sufletului rug.

Afară umbrele se culcă
Sub cerul tot mai plumburiu,
Doar vântul singur mai colindă
Și-aduce toamnă și pustiu...

SCRISOARE UNEI FETE

Tu fată tristă de departe,
Nu plânge singură'n pridvor,
Căci focul care-ţi arde'n suflet
E focul nostru-al tuturor.

Să nu se clatine o clipă
Credinţa ta în Dumnezeu,
Căci cei ce-ţi înţeleg durerea
Trăesc cu tine'n gând mereu.

Cu tine'n gând pornesc la luptă
Pentru pământul strămoşesc,
Şi pentru satele frumoase
In care flori de nalbă cresc.

Cu tine'n gând privesc spre codrii
Pn unde voi veni 'n curând,
Şi'n nopţi cu străluciri de gloanţe
De pază stau cu tine'n gând.

Păstrează sfintele icoane
In satul nostru din Ardeal,
Căci primăvara care vine
Aduce doine de caval.

Din inima îndoliată
Nădejdea nu ți-o risipi,
Nu vezi că soarele răsare
Tot mai aprins, în zori de zi?

Durerea care 'ntinde umbre
Pe codrul meu rămas străin,
E o furtună trecătoare,
Și cerul iar va fi senin.

Tu fată tristă de departe,
In vis te văd așa cum ești,
Românca cea îndurerată —
Frumoasă floare din povești.

Asemeni brazilor de munte
Stai sveltă'n țara cu furtuni,
Aduni în plete spice coapte
Și'n ochi tot cerul îl aduni.

Pe frunte porți mândria dacă
Și tremură dușmanii cruzi,
Când treci cu secerea spre holdă
Și cânți de dor, cu ochii uzi.

Eu îți trimit pe umbra serii
Aceste slove românești,
Să le citești cu bucurie,
Apoi să plângi când le citești,

Căci vor veni voinicii iară,
In chiote, la vatra lor,
Dar cel ce-ți scrie astăzi carte
Va fi străin și călător.

Așteaptă-mă cu cruce albă,
Tu fată tristă din Ardeal,
Căci voi veni și eu odată
Să mor în satul meu natal!

BUNICUL DIN ARDEAL

In satul meu e-o casă veche
Acoperită cu șindrilă,
Acolo dinții suri ai vremii
In bârne mușcă fără milă.

Din creștet de păduri coboară
Nori grei aducători de ploaie,
Și nucii scuturați de frunză
In vânt de toamnă se 'ncovoaie.

La licărire de opaiț
Bunicul cântă trist pe vatră,
Și câte-o lacrimă se scurge
Pe buza lespezii de piatră.

Un greer sfâșie tăcerea,
Parcă și-ar spune rar pe nume —
Bunicu-i frământat de gânduri
De când s'a dus nepotu 'n lume.

Işi plimbă ochii mici şi ageri
Pe la icoanele 'nvechite —
Nepotul lui de multă vreme
Răvaş din ţară nu-i trimite.

Ce-o fi făcând de nu mai vine
La casa lui înstrăinatul ?
Cu jalbă a trecut hotarul
Să spună fraţilor bănatul.

Semnat-au jalba toţi bătrânii,
Căci toţi îşi plâng viaţa-amară,
I-apasă-atâta suferinţă
De când trăesc în altă ţară.

In satul meu e-o casă veche
In care-ades mă poartă dorul —
Se sfătuesc bătrânii seara,
Lăsând pe uşa grea zăvorul.

Grădina plină de muşcată,
De liliac şi de cicoare,
Acum e-un cimitir de vreascuri,
Cu frunze moarte pe cărare.

Bunicul din Ardeal aşteaptă
Pe gânduri dus, albit cu totul,
Inconjurat de patru prieteni,
Să-i vină mai curând nepotul

S'aducă raze de nădejde,
Dorinţa lor să se 'mplinească :
Măritul Crai să dea poruncă
Din jug străin să-i desrobească.

Dar e târziu. Prin vânt și ploaie
Posomorîți bătrânii pleacă,
Bunicul iar rămâne singur
Și jale multă îl înneacă.

Parcă-l zăresc din depărtare
Cum se închină și veghează —
Așteaptă vești din altă țară
Și, dus pe gânduri, lăcrimează...

MORTEA NEBUNULUI

„Eu sunt împăratul măririi
Şi vin peste văi şi coline,
M'alungă copiii cu bulgări
Şi lumea s'ascunde de mine.
In ţara mea plină de lacrimi
Secat e izvorul iubirii,
Şi cânii mă latră din urmă —
Eu sunt împăratul măririi.
Stau conţii 'n palate de aur
In ţara cea plină de grâne,
Şi numai Românul, sărmanul,
Cerşeşte un codru de pâne"...

* *

Un biet român rămas în țara în care clopotele plâng,
Prin noaptea neagră dibuește, târând încet piciorul stâng.
Voia și el să treacă munții la frați, căci îl mânase dorul,
Dar la hotarul cel vremelnic un glonț i-a sfâșiat piciorul.
Și-acum cu mintea tulburată, proptit în cârje de alun,
Prin Clujul visurilor noastre pornește 'ncet—sărman nebun.
In față-i sapă plugul vremii. Lovit și fără de putere,
Inhoalbă ochii reci și tulburi, scrâșnește dinții de durere,
Și țipă precum țipă vântul și geme precum geme valul,
Căci vede'n jurul lui cum plânge îndurerat și trist Ardealul.
El urlă câte-odată singur și râde, blestemând cu ură,
Prin noaptea oarbă șchiopătează și sânge-i picură din gură.
E sdrențe tot. Nu simte gerul. De e senin, ori suflă vânt,
El trece înegrit de boală asemeni negrului pământ.
Viața lui e o speluncă prin care cerne mâna sorții
Durerile nepăsătoare, și joacă duhurile morții.
Și totuși poartă'n suflet flăcări scăpărătoare de izbândă—
Sărmană navă sfărâmată în oceane de osândă...
Din răni țâșnește o duhoare parc'ar țâșni din putregai
Și cânii tot mai mult îl latră și-l duc din urmă cu alai.
Călăii-l simt cum trece 'n noapte, cumplit li se sburlește părul,
Că'n țara cea de lacrimi plină, el singur spune adevărul.

* *
*

In fața unei vechi biserici, Dumineca și'n sărbători
Nebunul predică mulțimii și conților nepăsători :
„Voi unguri, ceată de nemernici, infamă turmă de mișei,
Blestem pe capetele voastre, bărbați, copii, bătrâni, femei!
Azi mă disprețuiți cu toții și râdeți de un biet nebun,
Dar va veni și ziua sfântă când voi putea să mă răzbun!
Voi vă scăldați în bogăție, eu-bietul vierme — în noroi,
Noi am zidit hotar de țară în care roade-ți, astăzi, voi!
Mi-ați ciuruit cu gloanțe trupul, dar va veni o sărbătoare,
Când iar va străluci drapelul de-asupra vechilor hotare!"..

* *
*

Sarcastic râd în noapte conții și tainic la urechi își spun:
„Lăsați-l dracului, să piară sălbaticul valah nebun!..."
Apoi se'mprăștie cu toții spre strălucitele palate
In care spumegă desfrâul în cupe pline de păcate.
Nebunul singur stă pe gânduri. Cutremurat de agonie
Inalță-o spadă către ceruri, dar spada este de hârtie...
Și conții râd, tot râd într'una, el pare un apostol mut,
Pe care l-au gonit dușmanii, l-au huiduit și l-au vândut...

* *
*

In noaptea care crește'n slavă, când fulgii mari din ceruri cad,
Când fiecare colț de stradă e negru ca un colț de iad,
Colindă vânt pustiu de iarnă și conții grași adorm pe rând.
Nebunul singur se târăște și urlă ca un lup flămând :

„Eu sunt împăratul măririi
Și vin peste văi și coline,
Mugește pe-afară furtuna
Și lumea se teme de mine.
In țara mea sfântă n'am țară —
Secat e izvorul iubirii,
E tot mai aproape sfârșitul —
Va bate și ceasul unirii"...

* *
*

In zorii zilei, mort în stradă, zăcea nebunul înghețat,
Străjerii alungară cânii dela cadavru-i mutilat.
Cu scârbă și cu indignare priveau la el aristocrații
Și îl isbeau cu tocu'n țeastă, tâmpiți de alcool argații.
Apoi îl duseră la groapă fără de cruce și cununi,
Groparii-l îngroapă'n grabă, să scape țara de nebuni...

UN COPIL REFUGIAT SCRIE:

Au trecut trei ani bunică,
De când n'am mai fost pe-acasă.
Cum aş vrea să sbor la tine,
Dar străinii nu mă lasă.

Am plecat cu tata 'n lume
Ţara când ne-a fost prădată,
Şi-aşteptăm cu nerăbdare
Ora 'ntoarcerii să bată.

Câte-odată vine dorul
Şi-mi aduce iar aminte
De căsuţa cu muşcată,
De meleagurile sfinte,

Şi de visurile mele
Impletite în şirag,
De tovarăşii de carte
Şi de Someşul meu drag.

Trec atunci atâtea umbre
Peste fruntea mea senină,
In tăcerea-apăsătoare
Numai inima suspină.

Numai ea își plânge doina
Cu parfum de flori de munte,
Dar își oțelește spada
Grele lovituri să'nfrunte.

Cât am pătimit, bunică,
Nu-i condei să poată scrie,
De când am plecat pe drumul
De amară pribegie.

Uneori, la gura sobei,
Când cu tata stau la sfat,
Jalea răscolește spuza
Sufletului sfâșiat,

Și simțim în noi cum crește
Uriaș, stejarul urii...
In curând vom trece — vifor —
Peste creștetul pădurii...

Port în ochi cununi de lacrimi
Și în fiecare seară
Mă închin lângă icoană
Pentru scumpa noastră țară.

Mă închin pentru vitejii
Purtători de libertate...
Ei ascultă la hotare
De Ardeal, chemări de frate...

Au trecut trei ani, bunică,
Tu aștepți cu-acelaș dor
In căsuța cu mușcată
Pe nepot și pe fecior.

Nu-i zadarnică-așteptarea
Și n'o ține cât e veacul,
In curând va bate ceasul
Și vom trece'n sbor Feleacul.

SUPĂRARE

Clopotele, clopotele oare
Pentru cine plâng în înserare,
Parc'ar plânge la înmormântare?

Iar s'aude goarna cum răsună,
Iar s'aprinde peste munți furtună,
Și dușmanul iarăși se răsbună...

Someș, ce te sbați din mal în mal,
Iar mai moare-un frate în Ardeal?

Ce-a greșit nenorocitul frate
De-i legat cu mânile la spate?
Moare, poate, pentru libertate?

Vin mereu din țara mea suspine...
Doamne, cine vrea să le aline?
Cine?

Până când vom rătăci plângând,
Bieţi pribegi cu suflet bun şi blând?
Spune-mi, Doamne, spune-mi până când ?...

Trec Românii alungaţi, pe stradă...
Poartă 'n inimi sbucium de baladă —
Nimeni nu mai vrea de-acum să-i vadă ?

Piatră de hotar fără de nume,
Fraţii mei tot pleacă şi-azi în lume,
Că-i pândesc străinii să-i sugrume...

Lângă tine-au poposit aici
Mamele, ducând copiii mici,
Şi flăcăi şi fete şi bunici...

Clopotele, clopotele sfinte
De-o plecare îmi aduc aminte...

Era seară, mohorîtă seară...
Ce sfârşit întunecat de vară,
Când ne-am pomenit fără de ţară...

Şi de-atuncia anii trec mereu,
Dorul taie brazde'n pieptul meu —
Parcă ne-a uitat şi Dumnezeu...

N'avem zâmbete, nici bucurie,
Jalea noastră nu se poate scrie —
Aripi frânte, supărare, pribegie...

Doamne, oare unde-i Decebal,
Să-şi adune oştile şi triumfal
Să le poarte iarăşi prin Ardeal...

LÂNGĂ CRUCE

Cruce veche, cruce tristă
Dela margine de deal,
Tata doarme somn de moarte
In pământul din Ardeal.

Voi veni să'ntreb în iarnă
Dacă nu i-e frig sub glie,
Și să-i povestesc viața
Ce-o trăesc în pribegie.

Să-i aduc un gând de aur,
Sau o lacrimă în dar,
Să-i închin o rugăciune
De dincoace de hotar.

Voi citi un psalm la groapă
Ticluit în nopți cu stele,
Și va înțelege toată
Jalea cântecelor mele.

Am plecat de mult în lume
Și la cruce nu-i o floare,
De trei ani nu vine nimeni
Să-i aprindă-o lumânare.

Mâna ce-alina copilul,
Astăzi este sloi de ghiață —
Rătăcesc fără de țintă,
Parcă n'am în ochi viață.

Trec cu suflet plin de neguri
Printre umbre ce s'agită,
Și în clocotul furtunii
Parcă-s frunză veștejită.

Dar tresar. Credința 'nvinge,
Și nepăsător de moarte,
Simt cum tot mai mult m'așteaptă
Frații ce-au rămas departe.

Vine câte-odată dorul
Și pe suflet greu apasă...
Azi mai mult ca totdeauna
Vreau să mă întorc acasă!

In zadar spre munți dușmanul
Nori vijelioși prăvale,
Voi sfărma fără cruțare
Toate stâncile din cale,

Și în satul meu de munte
Voi veni mânat de dor,
Să schimbăm în horă mare
Jalea noastră-a tuturor.

In curând voi trece munții
Și voi merge în Ardeal,
Căci m'așteaptă-o cruce tristă
Lângă-o margine de deal.

Tata iarăși o să doarmă
Liniștit, în veșnicie,
Fericit, că vin din lume
La căsuța mea pustie.

VOUĂ CE V'A DAT ARDEALUL?

Vouă ce v'a dat Ardealul ?
Ce vă leagă de Ardeal ?
Nouă : Sarmisegetuza,
Cu viteazul Decebal.

Maramureșul pe Dragoș,
Falnic descălecător,
Și Sălajul pe Bărnuțiu,
Meșterul cuvântător.

Vouă ce v'a dat Ardealul ?
Nouă ? Pe Josif Vulcan,
Lupta pentru libertate :
Horia, Cloșca și Crișan.

Satu Mare : vechi biserici,
Și pe Leul din Sisești —
Iar Năsăudul cu munții:
Grănicerii 'mpărătești.

Vouă ce v'a dat Ardealul ?
Nouă ? Luptători vestiţi :
Someşul cu Gheorghe Doja,
Blajul cu mitropoliţi.

Noi ne închinăm lui lancu
Şi strămoşilor eroi.
Petru Maior, Şincai, Micu
Au aprins credinţe noui.

Vouă ce v'a dat Ardealul ?
— Cei străini cum vin se duc...
Noi avem pe Mureşianu,
Josif, Goga şi Coşbuc.

Veacurile mărturie
Pot s'o spună tuturor,
Că trecutul vostru-i sânge,
Jaf şi ură şi omor.

Noi cântăm duioase doine —
Neam de Daci şi de Romani,
Şi ne-am înfrăţit cu munţii
De-acum două mii de ani.

Noi n'am rătăcit prin stepe,
Neam sălbatec şi ursuz,
Noi venim aici din Roma,
Nu venim din Atelkuz...

PRIBEGII

In orașul Capitală, vechea neamului cetate,
Mulți dușmani mai stau și astăzi lângă mesele bogate,
Numai țara tristă plânge și așteaptă libertate...

Oare cine-și șterge'n taină ochii triști și'nlăcrimați,
Când trec cete după cete de pribegi refugiați
De pe Someș, de pe Crișuri, de prin Mureș și Sătmar,
Cu durerea scrisă'n față și în suflet cu amar?
Ei se sbat purtând în inimi crucea neamului pierdut,
Resemnați își poartă jalea, fără țară, fără scut.
Trec pe străzile'n lumină palizi, oropsiți și goi —
O armată'ngenunchiată fără lupte și războiu.
Cine le'nțelege-obida când trec singuri fredonând,
Prinși de neagră sărăcie, doina omului flămând?

Cine știe că-s martirii fără slujbe și palate
Și că bat de-atâta vreme, dârji, în porțile 'ncuiate?
Ei trăesc ca niște umbre, tot mai triști și fără soare,
Dar în suflet cu credință în dreptatea viitoare...

Prieteni buni, loviți de vremuri, și eu sunt pribeag ca voi,
Și în mine-aruncă astăzi cei nemernici, cu noroi.

In orașul-Capitală, cu desfrâu și limuzini,
Stau pribegii duși pe gânduri și cu ochi de lacrimi plini,
Alungați de pe moșie au ajuns și-aici străini...

Ei, refugiații țării, din Ardealul subjugat,
Cu părinții 'nchiși în temniți și avutul lor furat,
Alungați de pe avere de păgâni cotropitori —
Biete frunze scuturate, au ajuns azi cerșetori.
Se închină cu smerenie la al țării-altar măreț,
Dar întâmpină în cale numai ură și dispreț.
Toți dușmanii îi alungă, toate liftele păgâne,
Dar săraci cum sunt pribegii nu cerșesc nici bani, nici pâne,
Lor le trebue Ardealul și averea strămoșească,
Glia ce le-a fost robită, brazda sfântă românească,
Lor le trebue părinții îngropați în cimitire,
Frații care plâng în lanțuri și așteaptă desrobire.
Lor le trebue Ardealul, că-i al țării noastre 'ntregi,
Vetrele ce-au fost furate de-au ajuns pe-aici pribegi,
Inarmați-i fără teamă, vă imploră glas de frate,
Căci pribegii știu să lupte pentru sfânta libertate!

Prieteni dragi, albiți de gânduri și de lungă pribegie,
Am intrat cu voi în luptă pentru țară și moșie!

In orașul Capitală
Lux, desfrâu și suferință, trântori mulți și învârteală,
Numai Dacii mai așteaptă marea zi de răfuială.

Sunt aici și azi palate înecate de lumină,
Unde stau dușmani și n'aud neamul nostru cum suspină...
Trec pe străzi pribegii țării, singuratici, fredonând
Cu durerea 'nchisă 'n suflet, doina omului flămând,

Alții'n sdrențe, alții palizi, dar cu-același ideal
Să înceapă marea luptă, să pornească spre Ardeal.
Nu le pasă de nemernici, nici de foame nu le pasă,
Tot mai mult îi arde'n inimi doru'ntoarcerii spre casă,
Dorul după vechi biserici, după glas de rugăciune,
După satele frumoase, după vetrele străbune,
Dorul după brazi de munte, după frați, după martiri,
Când va lumina viața ziua marei împliniri.
Câte mame plâng în doliu, câți părinți în nopți dearândul,
Și de-abia străbate'n țară plânsul, jalea lor și gândul.
Alții stau legați în lanțuri, alții 'n temniți în robie,
Toți așteaptă să sosească frații lor din pribegie,
Să le-aline suferința și pe veci să-i desrobească,
Să clădească țară nouă, mândră țară românească!

Frați pribegi, vom trece hatul chiar prin râu de foc și pară,
Căci Românii știu să lupte și să moară pentru țară!
1943.

LA TISA

Lângă malurile Tisei, unde hoarda ungurească
Ne ucide iarăşi fraţii, jăfuind avutul lor,
In curând juca-va hora mândra oaste românească
Şi va flutura în zare steagul nostru tricolor.

Tineretul ţării noastre, în avânt de strălucire,
Va trezi din somnul morţii azi urmaşii lui Mihai,
Robii cei legaţi în lanţuri strigă lumii : desrobire !
Toţi o inimă, un sânge, toţi un suflet, toţi un grai.

Greu ne-apasă umilinţa ! Soarta prea ne-a fost amară !
Va'nflori 'n curând dreptatea pe pământul cel robit.
Vrem s'avem o nouă ţară,
Ţara 'n care dorm strămoşii, ţara unui neam unit !

Și de vor veni puhoiuri, ungurii, dorind să știe,
Cum se luptă azi Românul, i-om sdrobi fără cruțare,
Și vor geme 'n agonie —
Se va scutura de lanțuri iarăși România-Mare!

Răsuna-vor iar în țară psalmi de sfântă bucurie,
Ungurii să știe-odată că Ardealul nu-i al lor!
Iar pe malurile Tisei străluci-va cu mândrie,
Luminos ca mândrul soare steagul nostru tricolor!

LA PÂNDĂ

LA PÂNDĂ

Dlui dr. A. I. MUREŞEANU

Viteji, acum când bate ceasul,
Veniţi cu cremene'n privire,
Duşmanul tremură şi plânge
In cea din urmă svârcolire.
Fiţi gata, e aproape ziua
Ce-aduce lauri de isbândă,
Lângă vremelnice hotare
Cu arma'n mână staţi la pândă!

In fiecare colţ de ţară
Când răscolim în vreme spuza
Şi stâncile şi munţii falnici
Vorbesc de Sarmisegetuza.
Pe-aicea Decebal cel mare
Urzea din spadă idealul —
S'au prăbuşit pe rând duşmanii
Ce ne-au călcat cândva Ardealul.

Noi nu cerşim moşii străine,
Pe unde freamătă belşugul,
Dar ne iubim fanatic brazda
Pe care-au tras strămoşii plugul.
Cu braţele muiate'n criţă
Din munţi, din văi şi din câmpie,
Viteji, acum când sună goarna,
Veniţi spre nouă vitejie!

De mult un vierme fără milă
Ii roade ierbii rădăcina,
Dar de pe arme ferecate
Noi vom spăla de-acum rugina.
Din deal în deal, din luncă 'n luncă,
E numai doină care plânge,
Pământul sfârşiat în două
Il vom uda din nou cu sânge.

In zodia sub care creşte
Spre noi tot mai năvalnic ura,
Va străluci prin jertfa noastră
Nădejdea, neamul şi scriptura.
Noi ştim să ne luptăm ca leii,
Când ţara de duşmani e suptă,
Viteji, mijesc pe culme zorii,
Veniţi spre glorie şi luptă!

Ni-e inima încununată
Cu flori cernite de tăciune,
Duşmanii ne-au turnat în cupe
Ispită şi amărăciune.
Ne-au dus părinţii să-i ucidă
Şi fraţii la spânzurătoare,
Azi lângă crucile 'n furtună
S'aude svon de sărbătoare

Când soarta ne-a lovit în creștet,
N'am plâns scrâșnind cu groază dinții,
Dar așteptam în zid de flăcări
Să bată ora biruinții.
Azi țara își înalță fruntea,
Credința iarăși e stăpână,
Viteji, vă poruncesc străbunii,
Fiți gata toți cu arma'n mână!

Acelor ce-au prădat Ardealul
Ingenunchindu-l plini de fală,
Le-o spunem printre baionete
C'avem cu ei o socoteală.
Ii vom stârpi cum se stârpește
Un val sălbatec de lăcustă,
Eliberând întreg Ardealul
Ii vom goni din nou spre pustă!

Mocnesc fiorii răsbunării
In sufletele umilite,
Sfărma-vom pavăzele toate
Și lanțurile ruginite.
Azi tremură dușmanii lacomi
Ce ne-au turnat pe răni osândă,
Viteji, s'aude glas de clopot,
Cu arma'n mână stați la pândă!

Loviți cu'nverșunare hoarda
Acum când ora dreaptă bate,
Să împletim aureolă
Pe fruntea țării 'ndurerate.
Să 'ntindem hora libertății
Până'n hotarul dela Tisa,
Sub tricolor scăldat în soare
Prin Napoca și Potaisa!

LA LUPTĂ

S'aude chemare de bucium pe plaiuri,
Din larguri de zare veniți cântăreți,
Schimbați-vă jalea în cântec de luptă
Și lira în tolbă cu foc în săgeți!

Dați patriei sânge din sângele vostru,
Turnați peste rană miresme de flori,
Schimbați-vă harfele 'n platoșe grele,
Căci țara vă cere să fiți luptători!

Nu-i vreme de bocet când geme hotarul,
Pământul când fierbe sub clocot de pași,
In turnuri de temple e dangăt de clopot
Și vor să ne'nghită cumpliții vrăjmași!

Voi nu știți că moartea pândește pe-aproape
Cu rânjet sinistru ca'n ziua de-apoi?
Veniți cei cu inimi ce bat românește,
Fiți gata cu toții de crâncen război!

Daţi neamului suflet din sufletul vostru,
Pe fruntea aprinsă 'mpletiţi-i cununi,
Că 'ncep să lucească la margini de ţară
Tăişuri de spadă prin negre furtuni!

Schimbaţi-vă visul în clocot de ură
Şi scrieţi cu sânge măreţul poem,
In aspră pornire să ducem poruncă
Spre glia de unde ţâşneşte blestem!

V'aşteaptă pământul să-i scrieţi povestea
Şi gloria sfântă din timp veovodal,
Din harfele voastre cu strune de aur
Să sboare cântare de luptă'n Ardeal.

S'audă şi munţii s'audă şi fraţii
Nădejdea 'n dreptate cum bate la porţi,
Să scriem cu slove de flăcări credinţa
Ce stă lângă crucea strămoşilor morţi.

Nu-i vreme de visuri sau cântece sterpe,
E vreme de luptă, veniţi trubaduri,
Saude prăpădul cum hurue'n noapte
Şi bradul cum geme rănit de securi.

Daţi ţării viaţă şi cântec de slavă!
Furtuna-i aproape, veniţi cântăreţi,
Schimbaţi-vă plânsul în cântec de luptă
Şi lira în tolbă cu foc în săgeţi!

FLOARE DE MUȘCATĂ

Floare albă de mușcată lângă-o margine de strat,
Cine te 'ngrijește-acuma când stăpânul ți-e plecat ?
Toamna se trudea bunica să te-așeze în fereastră,
Azi bunica mea e moartă, casa nu mai e a noastră...

Intr'o zi de supărare, prins de lacrimi și de jale,
Am văzut cum cade bruma peste albele petale.
Plină de amărăciune am simțit cum te 'ncovoi,
Cum aștepți să bată vântul prin beteala grea de ploi.
Te-am văzut cum tremuri plânsă lângă marginea grădinii,
Căci știai că plec în lume și că vin la noi străinii...

Mai de mult, în vremuri bune, te priveam cu-atâta drag,
Nu credeam c'o să am parte tot de drum și de toiag,
Zile'ntregi am stat cu tine și-am veghiat din seară'n zori,
Ascultând cu ochii umezi triluri de privighetori.

Dorurile mele toate le împărtășeam cu tine,
Culegând din cer de aur raze calde și senine.
Firul visurilor mele când l-am tors în poezie,
Ți-am citit povestea sfântă, floarea albă, numai ție,
Căci eu n'am avut în lume nici un prieten ,nici un frate,
Și-am clădit altar de rugă numai din singurătate...

Tu îmi urmăreai cărarea spre oraș, plecând la carte,
Și-ți purtam parfumu'n suflet rătăcind înspre: departe.
Astăzi iar îți simt mireasma ce aprinde'n mine dor,
Să mai pot veni odată lângă casa cu pridvor,
Biet moșneag cu plete albe, obosit de drumuri grele,
Să-ți destăinuesc și-acuma toate gândurile mele.
Aș avea să-ți spun atâtea de pe unde am umblat, —
Floare tristă de mușcată lângă-o margine de strat.
Și am sta de vorbă singuri zile'ntregi și nopți întregi,
Căci atâtea pătimește neamul nostru de pribegi.
Lungă e povestea, lungă, anii trec mereu, mereu —
Multe păsuri mai veni-vor grele peste satul meu ?...

Floare albă de mușcată, când vom mai ajunge noi,
Să mai stăm în nopți de veghe iar de vorbă amândoi?
Toamna, mai de mult, bunica te-așeza frumos în glastră—
Azi bunica mea e moartă, casa nu mai e a noastră....

DRUMUL CLUJULUI

Lung e drumul Clujului,
Zarea e întunecată,
Şi de-atâţia ani într'una
Merg pe el şi nu se gată...

Printre flacări şi pârjol
Cine geme, cine plânge?
Că şi brazii din pădure
Sunt stropiţi cu flori de sânge...

Ici şi colo vreun ţăran
Stă pe prispă şi suspină,
Ascuţind încet toporul
Pentru ziua ce-o să vină.

Spune, Doamne-adevărat
Mai vedea-ne-vom pământul?
Că ne clătinăm asemeni
Frunzelor, când bate vântul.

Ferecate roți aud
Cum pocnesc pe oase rupte.
— Când va răsuna chemarea
Celor ce doresc să lupte?

Lung e drumul Clujului...
Merg pe el și-mi cânt amarul,
Iar la calea jumătate
Imi rânjește 'n ochi hotarul...

Nu-i hotar adevărat
Tras în zi de sărbătoare,
E hotarul care arde,
E hotarul care doare...

Tot mă rog și mă închin
Diminețile și seara
Lângă albele troițe,
Să-mi mai văd odată țara .

Să zâmbească peste munți
Fluturând în soare steagul,
Și s'aud cum cântă frații
Răscolind întreg meleagul.

Lung e drumul Clujului,
E mai lung ca altă dată,
Că de-atâția ani într'una
Merg pe el și nu se gată...

INTÂLNIRE

— Pentru Mia —

Ne-am întâlnit într'un amurg de vară,
Când soarele pleca peste Carpați,
Și ochii ce 'nnecau în ei revoltă,
Priveau cum crește zidul între frați

A izvorît o rază de lumină
In inimile ce plângeau în noi;
Purtam în suflet dor adânc de țară —
Eram pribegi și singuri amândoi.

Cântau în mine munții din Năsăud
Cu obârșia scrisă în hrisov,
Tu aduceai credința 'n libertate
Ce-a zămislit în munții din Brașov.

Ne-am prins apoi încrezători de mână
Și ne-am rugat smeriți lângă altar —
Simțeam cum plâng de bucurie brazii
Și duc pe cetini chiot, spre hotar.

Din lacrimile pribegiei noastre,
Din nostalgia ce-o purtăm în noi,
Vor străluci biruitoare flamuri
In țara noastră — leagăn de eroi.

Ne-am întâlnit într'un amurg de vară,
Din zări în zări luceau făclii cerești,
Intr'o poiană ne-am oprit o clipă
Privind spre țara tristă din povești.

Simțeam atunci cât e de-aproape ziua
Când vom pleca din nou în satul meu,
Când din Brașov și până'n munții Rodnei
Va lumina un mândru curcubeu.

Se va sfărma din temelie zidul
Durerilor, în pulbere și foc —
Vesti-vor clopetele 'n larg minunea
Și iar vor fi hotarele la loc.

PESTE DEAL

Uite badea trece dealul
Că-i cunosc mersul și calul...

Dar nu-i mers ca altă dată
Ușurel și legănat,
Ci e mers vânjos și aspru
De viteaz și de soldat,
Căci aude frații 'n lanțuri
Tânguindu-se amar,
Și dușmanii stau la pândă
Lângă piatra de hotar.
Și nu-i mers de cununie,
Ci e mers de bătălie.
Dar nici calul nu e vesel
Cum venea de mult la noi,
Căci e strâns în șea de piele
Pentru lung și greu război.
Trage tunuri ferecate
Peste munți și bolovani,
C'au venit din larg de pustă
Multe cete de dușmani.

Uite badea trece râul
Că-i cunosc calul și frâul...

Dar nu-i cal ca altă dată
Cu căpăstrul aurit,
Sboară ca un șoim de munte
Pe cărări de asfințit.
Nimenea nu-i împletește
Coama'n fir de busuioc,
Căci Ardealul frânt în două
E cuprins în brâu de foc.
Și nu-i cal de boerie,
Ci e cal de vitejie.
Dar nici badea nu-i același
Cu opinci și cu ițari,
S'a lăsat un văl de grijă
Peste ochii lui cei mari.
Poartă armă încărcată
Și mondir de caporal,
Și cu inima în flăcări
Se îndreaptă spre Ardeal.

Uite badea trece valea
Că-i cunosc calul și calea...

Dar nu-i cal de lenevie
Cu miros de măgheran,
Căci spre zări însângerate
Sboară ca un năsdrăvan.
Sună bucium de alarmă
Și dușmanii cad polog,
Badea intră'n horă mare
Pe buiestrul pintenog.
Și nu-i horă de frăție,
Ci de cruntă bătălie.
Dar nici calea nu-i spre mine
Cum venea de pe la plug,

Că'n Ardeal e mare jale
Și-l așteaptă frații 'n jug.
Ci e calea printre gloanțe,
Prin furtuni de foc și jar,
Ca să mute pân' la Tisa
Piatra noastră de hotar.

Uite badea trece dealul
Că-i cunosc drumul și calul
Și-l cunoaște 'ntreg Ardealul...

CÂNTECUL PRIBEAGULUI

Ieri seară cum treceam grăbit
Pe lângă parcul desfrunzit,
Cu sufletul de toamnă plin,
Văzui pe stradă un străin.
Un călător pribeag și blând,
Cu haine rupte și flămând,
Cu plete lungi pe umeri goi,
Cu fața suptă de nevoi,
Cânta un cântec dela noi:

„Era de mult sub vămi cerești
Cât poți cu ochii să zărești
O țară mândră din povești,
Cu văi și codrii seculari,
Cu fluere de păcurari,
Cu soare aurit în slăvi,
Cu miorițe în dumbrăvi,
Cu sfinte cântece de plug,
Cu șesuri pline de belșug.

Erau acolo Feţi-Frumoşi
Cu obiceiuri din strămoşi,
Şi lanuri galbene de grâu
Şi flori prin ierburi până'n brâu.
Era o ţară ca un rai
Cu fraţi de-un sânge şi de-un grai,
Cosaşi voinici urcând pe plai
In cânt de bucium şi de naiu;
Şi brazii n'au văzut securi,
Doar căprioare prin păduri,
Şi stâni cu turme mari de oi,
Cu vesel cântec de cimpoi —
In murmur de izvoare reci
Doineau haiducii pe poteci.

Dar a venit furtună grea
Lovind cumplit în ţara mea...
Azi jalea-şi face cuib în ea...

Un vuiet de năprasnic vânt
Mi-a smuls ce-aveam în suflet sfânt
Şi rădăcina din pământ.
Din zări în zări s'a'ntunecat
Şi-o mână plină de păcat
Din casa mea m'a alungat.
Duşmanul fără Dumnezeu
M'a alungat din satul meu,
Şi rătăcesc de-atunci mereu.
Mulţi ani de sbucium şi de chin
Drumeţ şi fără de cămin,
Cu ochii plânşi, din loc în loc,
Străin şi fără de noroc.

Aştept cu inimă de jar
S'aud cum bate ceasul iar,
Să trec vremelnicul hotar.

Mi-e dor de satul meu, mi-e dor,
De casa tristă cu pridvor,
Mi-e dor de fiecare strat,
De florile ce s'au uscat.
Aş vrea să nu mai fiu pribeag,
Să trec al casei mele prag,
S'ascult ca alte dăţi poveşti
Pe prispa casei bătrâneşti...

Dar nu mai cântă ciocârlii
Pe moine triste şi câmpii
Şi holdele-au rămas pustii...

De-atâtea lacrimi azi e ud
Pământul meu din Năsăud,
Prin sate nu mai sunt flăcăi
Şi plâng izvoarele în văi.
Sub cer de toamnă mohorît
Mă prinde jale şi urît.
Trăesc în post şi'n rugăciuni,
Dar cred şi astăzi în minuni,
Şi deapăn al nădejdii fir
Prin albe cruci de cimitir...

De-atâta timp măicuţa mea
Aşteaptă să mă 'ntorc la ea,
Să-i scot pământul plin de spini
Din mâna grofilor străini.
Ori poate că de mult bănat
Azi zace greu bolnavă'n pat,
Ori ochii dulci şi calzi i-a 'nchis,
Că-i mult de când nu mi-a mai scris...

Hei, lung e drumul lung şi greu...
Sunt ani de când cerşesc mereu
Dreptate pentru neamul meu,
Şi nu m'aude Dumnezeu.

De trec prin munţi, ori urc pe steiu,
Lângă-un palat, ori un bordei,
Curg lacrime din ochii mei.
Simt că-s un biet necunoscut
Creiat din suflet şi din lut,
N'am perină la căpătâi,
Nu-mi spune nimeni : „mai rămâi" —
E grea viaţa asta grea,
Şi latră cânii 'n urma mea...

Din tronul Tău senin şi sfânt
Coboară, Doamne, pe pământ,
Te roagă toţi copiii-orfani
S'arunci săgeata în duşmani,
Să-i arzi cu grindină de foc,
Iar nouă celor oropsiţi,
Ce-am fost goniţi şi pălmuiţi,
Ne dă hotarul sfânt la loc"...

Trecea, duiosul călător
Rănit de jale şi de dor,
Un biet pribeag cu suflet blând,
Cu haine rupte şi flămând,
Ce'n noaptea neagră mai cânta
Un cântec pentru ţara sa.
Am stat în urmă şi-am privit,
Dar nimeni nu l-a auzit
Şi'n lume iarăşi a pornit,
Cu faţa suptă de nevoi
Cântând un cântec dela noi.

RĂVAŞ PENTRU DASCĂLIŢA DIN ARDEAL

Nu ţi-am scris de mult, domniţă,
Nici o slovă, nici o carte,
Că-i atâta jale'n ţară
De când hatul ne desparte.

Prinsă'n vitregia sorţii
Inima însângerată,
De trei ani aşteaptă'ntr'una
Ceasul cel dorit să bată.

Am albit de-atâtea gânduri
Şi de-atâta pribegie —
Şi viaţa mea e tristă
Ca o peşteră pustie.

Astăzi când coboară toamna
Şi-a îngălbenit huceagul,
Vreau să poposesc o clipă,
Căci mi-e ros de drum toiagul.

Frunza cade ruginită,
Ceru'n plumb de nori se'mbracă,
Sub potop de vânt şi ploaie
Toate crengile se pleacă.

Numai florile nădejdii
Cresc din stratul suferinţii
Şi se'nchină 'n nopţi de veghe
Lângă templele credinţii.

Peste munţi şi peste ape
Amintirea-şi poartă sborul,
Şi'n singurătăţi de doliu
Vine dorul, călătorul...

Simt că'n ţara din poveste
Vreau duşmani fără de nume
Să ne schimbe obiceiul,
Limba noastră s'o sugrume.

Dar tu dârză, ca o stâncă,
Te înalţi spre ei, domniţă,
Cu credinţă stai de pază
Ne'nfricată dăscăliţă.

Vin în jurul tău copiii
Şi, răniţi de griji, bătrânii,
Să le spui din cartea ţării
Câte-au pătimit Românii.

Inaintea lor învie
Pagini de război şi glorii,
La cuvântul tău de pară
Sufletu-şi călesc feciorii.

Torni balsam pe răni aprinse,
Ocrotești mereu martirii,
Impletind cărări de aur
Pentru ziua împlinirii.

Azi, mai mult ca totdeauna,
Vreau să fiu din nou cu tine,
Prin grădinile tristeții
Să urzim nădejdi senine.

Simt că soarele dreptății
In curând o să 'nflorească,
Și va lumina de-apururi
Peste țara românească.

Dar de-atâta pribegie
Și de-atâta așteptare,
Imi răsar în colț de gene
Două lacrime amare...

TOAMNĂ

Cade frunza ruginită de pe fiecare creangă,
Tot mai rar s'aud în codru cântecele de talangă...

S'a îngălbenit huceagul şi izvoarele suspină,
Pleacă fruntea ruginită busuiocul din grădină.
Cade brumă pe ogoare şi pustiul s'a lăsat —
Câte-o cruce mai veghează lângă-o margine de sat.
Straturile-s năpădite de scăeţi şi buruene,
La icoane varsă lacrimi despletite Cosânzene.
Someşul în matcă plânge, când străbate văi şi sate,
Printre casele cernite printre sălcii supărate,
Şi din când în când s'opreşte vântul trist, ca la un semn,
Să şoptească-o rugăciune în clopotniţa de lemn.

Ieri a fost pe-aici viață, fericire, bucurie —
Astăzi fiecare casă e închisă și pustie.
Ieri a fost pe-aici nădejde, clocot de viață dacă,
Astăzi fiecare casă e pustie și săracă.
Pe ferestre sunt obloane și pe uși s'a tras zăvorul,
Iar prin suflete mâhnite sapă, zi și noapte, dorul.
Și în inimile triste ard albastre vâlvătăi —
Satul meu din Munții Rodnei, unde sunt voinicii tăi?...

Au plecat flăcăii'n lume și bărbații-s duși departe,
Rând pe rând bătrânii aspri sunt cosiți de crudă moarte...
Toamnă neagră pretutindeni, vânturi reci cu nori și sgură,
Toamnă 'n suflet și'n natură...

Dar de-odată 'n noaptea care ploaia curge în cascadă,
Un dulău trezit din visuri latră undeva pe stradă.
Lângă poarta priponită de un braț uscat de par,
Obosit de multă cale s'a oprit un biet fugar.
Bate'n ușa zăvorîtă. Un bătrân răsare 'n prag
Și alină 'n miez de noapte fruntea solului pribeag.
— Veste bună ?
— Da, părinte, dela frații ce v'așteaptă...
Și scoțând din sân răvașul, îi sărută mâna dreaptă.
Crainicul își șterge ochii — e de-aici și el de loc —
Simte 'n urma lui, când pleacă, o urare de noroc.
Preotul se'nchină singur și mătănii bate 'n șir —
Lacrimi de mărgăritare se preling pe patrafir...
E silit să plece'n lume părăsind enoriașii,
Căci din țara ungurească, îl pândesc de mult vrăjmașii...

Cade frunza ruginită depe fiecare creangă,
Nu se mai aude 'n codru nici un cântec de talangă...

CURAJ

Prietene, cuprins de visuri,
Ce stai singur lăcrimând,
In curând vom merge-acasă,
In curând.

Holdele cu spice coapte
Vor zâmbi voioase 'n arii,
Vom zări lângă izvoare
Turmele cu păcurarii.

Lacrimile revederii
Inflori-vor calde'n gene,
Vor ieși în calea noastră
Mândre fete ardelene.

Ziua-noaptea stai de pază
S'auzi buciumul sunând,
In curând ne-om strânge mâna,
In curând.

Vor străbate iarăși munții
Chiote de bucurie,
Și vom îngropa'n uitare
Lunga noastră pribegie.

Ne vor aștepta ca mâne
Cârduri de secerătoare,
Vor trăi cosașii iarăși
Clipe dragi de sărbătoare.

Prietene, eu știu că suferi,
Dar avem același gând —
In curând vom merge-acasă
In curând.

Ce-a fost mult s'a scurs în vreme
Și puțin ne mai rămâne —
Va 'nălța dreptatea steagul
Peste zilele de mâne.

Horă mare vom întinde
Unde azi e-oprită hora,
Și va lumina credința
Sufletele tuturora.

Stai cu fruntea în furtună
Dârz urgia înfruntând —
In curând vom trece hatul,
In curând.

Pe Feleac și pe Rotunda
Multă jale ne așteaptă,
Dar vom sfărâma cu dinții,
Toată mejdia nedreaptă.

N'auzi cum ne chiamă munții
Tot mai goi și triști săracii?
De sub lespezi funerare
N'auzi cum ne strigă Dacii ?

Prietene, albit de gânduri,
S'aud clopote cântând —
In curând vom merge-acasă,
In curând.

CIOPLITORUL DE CRUCI

Bătrâne cioplitor de cruci
Rămas în colț străin de țară,
Dece ai ochii 'nlăcrimați
Când tai în piatra funerară ?
Ce griji te mistue mereu,
Ce gând amarnic te răpune,
Când clatini capul supărat,
In semn de grea amărăciune ?

Iți simt de-aici, din depărtări,
Durerea, ca un mărăcine,
Și n'ai pe nimeni azi în sat
Sudoarea frunții să-ți aline
De-atâția ani necontenit
Te paște jalea grea și dorul,
De când s'a dus în alte țări
Să lupte pentru neam feciorul.

S'au stins bătrânii de demult,
Işi scutură viaţa rodul,
Tu singur mai aştepţi de-acum
Să-ţi cânte preoţii prohodul.
Tu singur te mai rogi spre cer
Bătrân, cu părul colilie,
Să-ţi sboare sufletul spre vămi
Şi inima spre năsălie.

In cimitirul plin de flori
Cioplite'n marmoră curată
Sau piatră dură de granit,
Văd mâna ta însângerată.
Pe fiecare epitaf
Cu slovă neagră sau albastră,
Simt cum a tremurat şi-a scris
Cu lacrimi mâna ta măiastră.

Tu i-ai iubit pe toţi cei duşi
Spre veşnicie, de-opotrivă,
Şi pentru fiecare mort
Aveai o slovă milostivă.
Venit-au mii de călători
S'admire crucile creştine —
Dar oare s'o găsi 'ntr'o zi
Şi-o cruce albă pentru tine ?

Bătrâne cioplitor de cruci,
Te-aud mereu bătând în daltă —
Ce suflet a plecat din nou,
Străin, pe lumea cealaltă ?
De unde-i bietul călător
Ce-a adormit acum în Domnul,
Căci zările cu ochi de foc
Ii binecuvintează somnul.

Mor toți bătrânii'n satul meu
Tu singur ai rămas la vatră,
Infrunți furtunile mereu
Cioplind în blocul sur de piatră.
Tu ești și crâsnic și gropar
Și grădinar peste morminte,
Și pentru vremile ce vin
Păstrezi atâtea oseminte.

Când stai cu ochii pironiți
Spre-un stâlp înfipt în arătură,
N'auzi de dincolo de munți
Cântare sfântă de scriptură ?
Mai șlefuește cruci și flori,
Mai roagă-te și mai așteaptă,
Căci pentru neam va răsări
O altă cumpănă mai dreaptă.

Bătrâne cioplitor de cruci,
Toți vom veni acasă iară,
Și steagul sfânt va flutura
Pe colțul sfâșiat de țară.
Acei ce-au plâns și-au suferit
Purtând în inimi tricolorul,
Vor trece peste zid de foc
Și-ți vei vedea din nou feciorul.

Dar mie, meștere, să-mi faci
O cruce 'n marmoră cioplită,
Căci vremea e să-mi odihnesc
Viața tristă și trudită.
Pe cruce tremurând să-mi scrii
Cu mâna ce-a slăbit-o valul:
„Aicea zace un poet,
Care-a iubit cu foc Ardealul"...

PLECARE

Cete dese de eroi,
Văile răsună,
Frați crescuți în munți la oi
Cu amar și cu nevoi,
Pleacă veseli la război —
Clocot de furtună.

Roibii din copite bat
Și se pierd în zare,
Lângă casele din sat
Plânge vântu'nvolburat,
Și s'aude 'ndepărtat
Bucium de chemare.

Pe cărări de munți pornesc
Răsădind credință.
Pe pământul românesc
Flamurile strălucesc
Și în suflete mijesc
Zori de biruință.

Infloresc moșnegii'n prag
Plete de zăpadă,
Răzemându-se'n toiag
Ei zâmbesc, dar plâng de drag,
Când înalță steag cu steag
Mândra cavalcadă.

Peste țări și peste mări
Arde'n inimi para,
Trec eroi pe roibi călări,
Fulgere lucesc în zări
Și prin negre depărtări
Duc în suflet țara.

Undeva lângă-un izvor
Cântă iar cavalul —
Stă și plânge-un călător...
Nor pe cer și'n suflet nor,
Căci sărmanul călător
Poartă'n ochi Ardealul...

IN CONVOI

Ce lungi sunt anii. Pare-un veac
De când trecui în fapt de seară
Cu ochii uzi peste Feleac,
Indurerat și fără țară.

Era o toamnă ca acum
Cu cruci și visuri răstignite,
Copacii triști cerneau pe drum
Cununi de frunze ruginite.

Oprit pe piatra de hotar
Priveam neputincios la rană —
O cupă neagră de amar
Fierbea în inima orfană.

Vedeam convoaiele cum vin
Și'n urma lor zăream mormântul.
Câte-un țăran în lung suspin
Iși săruta plângând pământul.

Pe fețe albe era scris
Cumplită vreme de urgie,
Și aripi negre de abis
Pluteau pe dealuri și câmpie.

Copiii fără de părinți
Intrau în luptă cu destinul,
Și auzeam scrâșniri de dinți:
Se-apropia de noi străinul.

Un huruit bizar de roți
Și puști cu țevile plecate,
Apoi trecură frații toți
Cu steagurile 'ndoliate.

Potop de fulgere în zări
Din foc își împleteau cunună,
In larguri, peste depărtări,
Invălmășeală și furtună.

Apoi în ochii tuturor
Se aprindeau făclii de pară,
Și jale'n suflete și dor,
Și noapte neagră peste țară.

Simțeam toți frații mei cum gem,
Și'n seara-aceia 'nviforată
Am scris un cântec de blestem
Cum n'am scris altul niciodată.

E mult de-atunci. Imi pare un veac
De când mi-e calea tot străină.
Azi când m'apropii de Feleac
Văd cerul cum se însenină.

Apare'n zare câte-un steag
Prin locul grelelor primejdii,
Şi 'n ochii bietului pribeag
Răsar luceferii nădejdii...

COLINDĂ

Florile dalbe.
Trecem dealul la Feleac
De zăpadă nu ne pasă,
Noi umblăm și colindăm,
Dar boerii nu-s acasă...

Azi în noaptea de Crăciun
In Ardeal tu plângi, Ioane,
Și cu inima de jar
Te închini pe la icoane.

Frații tăi plecați de mult
Pribegesc din sate'n sate,
Alții luptă greu și dârz
Pentru sfânta libertate.

Astăzi s'a născut Isus
In crenguțe de lumină —
In Ardealul celălalt
Toată inima suspină.

Florile dable.
Trecem dealul la Feleac,
Intuneric greu se lasă —
Noi umblăm şi colindăm
Dar boerii nu-s acasă...

Au plecat răniţi cumplit
De pumnalul despărţirii,
Toamna când s'au ofilit
Toate florile iubirii.

Mamele de-atuncia plâng
Şi bătrânii 'ngenunchiază.
Peste ziduri de hotar
Nu străbate nici o rază.

Ziorel de ziuă sfânt,
Din amurg până-apar zorii
Numai noi pribegii trişti
Am rămas colindătorii.

Florile dalbe.
Trecem dealul la Feleac
Printre fulgii de mătasă,
Noi umblăm şi colindăm,
Dar boerii nu-s acasă...

Oare vede Dumnezeu
Jalea noastră şi amarul ?
Căci pe suflet românesc
Tot mai greu simţim hotarul.

Dealul înnorat de fulgi
Până când ne mai desparte ?
Sângele ce curge-i sfânt,
Dar dreptatea-i prea departe...

N'au copiii Moș-Crăciun...
Plâng preoții în altare...
Doamne, dă și pentru noi
Zi de dreaptă sărbătoare !...

Nici prin sat, nici prin oraș
Cozonac nu e pe masă —
Noi umblăm și colindăm,
Dar boerii nu-s acasă...
Florile dalbe.

TERENTE BUMBU

Intr'o casă țuguiată
Unde stă Terente Bumbu,
De trei ani apasă jalea
Grea, pe inimă, ca plumbu'.

De trei ani în casa asta
N'au fost zâmbete, nici glume,
Că 'ntr'o toamnă mohorîtă
I-a plecat fecioru n lume.

In tăcerea care curge
Clipocind domol din gene,
Poposesc pe-aici străinii
Cu apucături viclene.

Vin mereu din soare-apune
Mulți, de nu-i cuprinde glia,
Și potopul care trece
Lung cutremură moșia.

La 'nceput credea bătrânul
C'o să treacă-o lună, două,
Şi va lumina în soare
Steag de biruinţă nouă.

Dar s'a scurs atâta vreme
Şi cumplit îl paşte dorul,
Câte-odată plânge singur —
Tare i-a fost drag feciorul.

Gânduri negre ţes zăbranic
Peste viaţa lui pustie —
Cum ar vrea şi el să plece
Pe cărări de pribegie...

Zile 'ntregi şi nopţi de-arândul
Cu perdelele lăsate,
Se închină pentru ora
Zorilor de libertate.

Astăzi, când coboară toamna,
Stă mâhnit Terente Bumbu,
Pentru cine-a 'mplut hambarul
Cu secara şi porumbu' ?

Pentru cine să-şi păzească
Lanurile de lăcustă,
Când din munca lui se'nfruptă
Mulţi venetici de pe pustă.

Noaptea păcura şi-o cerne
Peste zarea de leşie,
Mor nădejdile în suflet —
Triste flori de păpădie.

Bârnele și lătunoii
Stau cu frunțile spoite,
Scârțâind din temelie
In piroane ruginite.

Moșul a căzut pe gânduri,
Lung privind la clanța ușii...
Nimeni, nimeni, doar în tindă
Rar mai cântă greerușii.

Simte 'n inimă durerea
Ca un lup turbat cum urlă,
Undeva mai țipă straniu
Cucuveaua 'n vârf de turlă.

Dar de-odată ca un fulger
Ii surâde o idee :
Pentru casa lui i-ajunge
Doar o singură scântee...

Hotărît să treacă munții
Geme Moș Terente Bumbu,
Și de pleoape îi atârnă
Picurii mai grei ca plumbu'...

— „Unde pleci, moșnege, singur ?"
— „Merg la frați, în altă țară...
Dacă-o fi să ne întoarcem
Voi clădi o casă iară ;

Dacă nu... pustiu, cenușă
Să găsească-aici dușmanii,
Și din rodul muncii noastre
Jarul și cu bolovanii"...

Casa și hambarul arde
Precum arde'n suflet dorul —
Moș Terente pleacă 'n lume
Ca să-și caute feciorul...

AȘTEPTARE

Cu ochii luminați de visuri,
Cu sufletul de jale frânt,
De-atâția ani aștept plecarea
Spre țara care-o plâng și-o cânt.

De-atâția ani aștept chemarea
Cu inima topită'n jar,
Și'n fiecare toamnă tristă
Privesc la piatra de hotar.

Aceiași cruce-o port în mine
Pe care o purtam și ieri —
Imi toarnă pe nădejdi otravă
Aceleași cupe cu dureri.

Aceleași clopote îmi cântă
In al vieții schit bătrân,
Și dorul pribegește singur
La casa fără de stăpân.

Își pleacă crengile uscate
Copacul sufletului meu —
Privesc îndurerat în noapte
La anii care trec mereu,

La anii care trec în goană
Privindu-mă ca pe-un străin,
La anii fără bucurie
Și fără colț de cer senin.

Aș vrea s'opresc o clipă timpul
Ce-mi țese fire albe'n păr,
Să uit că taie brazde'n față
Neînduratul adevăr.

Să nu mai tremur în furtuna
Ce se prăvale din abis —
Prin lacrimile suferinții
Să văd cum se'mplinește-un vis;

Să simt din nou cum crește'n mine
Mândria, în măreț avânt,
Să văd cum se dărâmă zidul
Din țara care-o plâng și-o cânt...

STUDENTUL CĂLĂTOR

Trecea un biet student pe stradă
Cu pieptul frământat de dor,
Erou desprins dintr'o baladă
Cu ochi cerniți de călător.

Era pribeag și fără țară
Și nizuia spre luminiș —
Purtând pe umeri o povară
Venia din Cluj, ori depe Criș.

Intr'un amurg simțeam cum plânge
Trecând din loc în loc străin,
Căci a văzut scăldat în sânge
Pe cel ucis în Huedin.

Purta în el nădejdea toată
Inegurată de blestem
A celor ce-au murit pe roată,
A celor ce trăesc, dar gem.

Aprins la față cum e spuza
E dac la vrere și la chip —
Venia din Sarmisegetuza,
Să vadă jalea dela Ip.

Și-acum întreaga suferință
In cântec aspru o'mpletea —
O rugăciune de credință
Spre munții triști din țara mea.

Simțeam în glasul lui poporul
Cum murmură trăgând la jug,
Cum haue'n păduri toporul
Și oasele cum ard pe rug.

Trecea un biet student pe stradă,
Cu ochii uzi, din loc în loc —
Erou măreț dintr'o baladă,
Cu sufletul călit în foc.

Târându-și crucea răstignirii,
La haine rupt, flămând, sărac,
Gusta osânda pătimirii
Sorbind din plin destinul dac.

Dar se cutremura pământul
Pe unde rătăcea ușor,
Copacii, zările și vântul
Șopteau duios spre călător:

— Răbdare, prieten al răbdării,
Răzbit de-al îndurării val,
Căci în curând ostașii țării
Vor trece munții spre Ardeal!

RĂVAŞ

Şi dacă 'ntr'un amurg
De vară veţi primi
Scrisoare c'am murit
Departe'n bătălii,
Să nu-mi bociţi la cap
In nopţile târzii.

Săpaţi-mi loc de veci
La casa de sub deal
In satul meu frumos,
In cântec de caval,
Căci am luptat mereu
Cu gândul la Ardeal.

Iar fetei care-am vrut
Logodnică s'o știu,
Puteți să-i arătați
Cernitul meu sicriu,
Că i-a 'nflorit în ochi
Uitare și pustiu...

Noi ne luptăm cumplit,
Dar nu e în zadar,
Că'n țară spre Apus
Va crește-un nou hotar —
Drumeții cei de azi
Vor merge-acasă iar.

Voi prieteni buni și dragi,
Ce-ați plâns și-ați suferit,
Să mă purtați cu voi
Spre satul meu iubit —
Al veșniciei somn
Să-mi fie liniștit.

Să știu că n'or mai fi
In țara mea călăi,
S'aud cum cântă lin
Și fete și flăcăi —
Duioase doine'n munți
Și clopote în văi.

La crucea mea să am
O flamură de steag, —
Ori unde-am rătăcit
Ardealul mi-a fost drag,
Și pentru el am plâns
Cât am umblat pribeag.

Să-mi crească pe mormânt
Flori albe de narcis,
Şi străjuit de munţi
În zări de paradis,
Să simt pământul scump
Pe ochii ce-am închis.

Şi-apoi în nopţi târzii,
Când voi dormi mereu
Să ştiu că printre nori
La căpătâiul meu,
Din slăvi, cu ochi de foc,
Priveşte Dumnezeu.

DĂSCĂLIȚA

Peste satul mic de munte noaptea se așterne-albastră.
Cerne luna prin dumbravă străluciri de mărgărint,
Luna albă de argint
Lângă casa dăscăliței lung privește pe fereastră.

Vede sfinții din icoane pe-un perete cum visează,
Busuiocul se topește între cute de ștergare...
La un muc de lumânare
Dăscălița stă pe gânduri singură și lăcrimează...

Câtă jale arde țara! De când s'a schimbat hotarul
Dorul taie 'n suflet brazde cu tăișuri de oțel...
De trei ani viața asta nu mai are nici un țel,
De trei ani apasă aspru peste inimă amarul...

I-a plecat în lume soțul când aflase judecata
Dela Viena. Alb ca varul a trecut peste Carpați.
Doi copii cu păr de aur, dar cu ochii supărați,
O întreabă zi și noapte: „Mamă, nu mai vine tata?"...

Hei, nădejde — floare rară — vei mai înflori tu oare,
Când în inimă e doliu și în suflet e pustiu?
Că de mult aud cum bate moartea cuie în sicriu,
Și de mult colindă vântul numai marșuri funerare...

Stă de veghe dăscălița și visează-o țară nouă,
Tot se'nchină și se roagă de cu seară până'n zori,
Dar de-odată-o prind fiori,
Când își vede firul vieții fără milă rupt în două.

— Dar dac'a murit în luptă printre negre cazemate
Cel iubit și așteptat?
Doamne, cine știe, Doamne, cât mai are de'ndurat!
Plumbul jalei greu apasă peste-a inimei cetate.

Apoi stinge lumânarea să se ducă la hodină.
Noaptea crește peste piscuri 'aripi sure de pustiu,
Iarnă albă. Ger. Târziu...
— Oare-Ardealul care plânge va mai străluci'n lumină?

Focul a murit în vatră. Luna tot mai somnoroasă
Varsă lacrimi de zăpadă peste văi și peste lunci.
— Dascăle plecat în lume, te așteaptă cei doi prunci,
Vremea e să tai hotarul și să te întorci acasă!...

CLOPOTARUL

— Ce faci, bătrâne clopotar,
Dece tragi clopotele'n dungă ?
Pe care frate 'ndepărtat
Il bat dușmanii și-l alungă ?

— Când pun urechea la pământ
Aud un geamăt peste munte,
Un frate cere ajutor
Și-i ard cununi de spini pe frunte

— Ce faci, bătrâne clopotar,
Dece tragi clopotul cel mare ?
Pe care frate-l duc acum
Dușmanii la spânzurătoare ?

— Avem atâția frați pribegi
Răriți mereu de-a morții coasă,
Și luptă neamul pentru ei
Să-i vadă iar întorși acasă.

— Ce faci, bătrâne clopotar,
Dece tragi clopotele toate ?
Ce noui primejdii ne pândesc
In lupta pentru libertate ?

— Dinspre Apus se vede-un nor
Şi-aud cum fulgeră şi tună ;
De azi începe pentru noi
Cumplită vreme de furtună.

— Ce faci, bătrâne clopotar,
Dece tragi clopotele iară ?
Ce veste tristă mai aduci
Pentru îndurerata ţară ?

— S'aude vuet surd de oşti,
Trag clopotele de alarmă,
Să se trezească fraţii toţi
Să pună mânile pe armă.

— Ce faci, bătrâne clopotar,
Şi clopotul dece mai plânge,
Ce jale nouă arde iar —
Din care rană curge sânge ?

— Hei, mi-a murit feciorul drag
Luptând sub steag pentru unire,
Trag clopotele pentru el,
Să-i cânte imn de preamărire...

— Ce faci bătrâne clopotar
Dece tragi clopot pentru slavă,
Când lângă margini de hotar
E numai sânge şi otravă ?

— Zăresc pe cer un semn divin,
Un semn de bucurie mare,
Trag clopotele pentru neam
Acum când soarele răsare.

VIS

In seara care-şi despleteşte
Prin slavă, părul fermecat,
Aş vrea s'aud cum plânge codrul
Şi Someşul, la mine'n sat.

Să 'ntreb în şoaptă liliacul
Dece se uscă pe alei,
Ce mâni necruţătoare fură
Parfumul florilor de tei?

Când sună clopotul de rugă
Dela biserica din deal,
S'aud cum freamătă pădurea
In jurul mândrului Ardeal.

Acolo unde plopii cântă
Plecaţi pe gârlă în zăvoi,
Şi fraţii-şi plâng duios amarul
Cu fluerul, pe lângă oi.

Să poposesc pe-o bancă singur
Şi trist, ca omul obosit,
La casa cu şindrilă veche,
In care am copilărit.

Apoi la geamul din grădină
Unde visează mii de flori,
Să-mi cânte în seninul nopţii
Măestrele privighetori.

In inimă să-mi înflorească
Din nou nădejdea 'n Dumnezeu,
Şi visul sfânt să lumineze
Departe-acolo 'n satul meu.

S'aud strămoşii din morminte
Cum reînvie, dârji eroi,
Cum vin să-şi apere pământul
Şi strănepoţii, în războiu.

Să nu mai plâng de supărare
Cum plâng de-atâţia ani mereu,
Să plâng acum de bucurie
Departe-acolo 'n satul meu...

SFÂRŞIT DE TOAMNĂ

Plâng castanii 'n vânt de toamnă
A naturii 'nmormântare,
Şi-şi împrăştie podoaba
Frunzelor peste cărare.

Stau la geam cu ochii umezi
Şi-aud inima cum bate —
Pe sub straşini numai cuiburi
Părăsite şi uitate.

Imi aduc atunci aminte
C'am avut şi eu o casă,
Şi-am visat sub teii 'n floare
Prin grădina mea frumoasă.

Dar au năvălit duşmanii
Intr'o zi, lovind în mine —
Casa visurilor sfinte
A rămas pe mâni străine.

Numai dorul călătorul
Inspre satul meu mai sboară,
Amintirea scrisă 'n doliu
Iar începe să mă doară.

Lungi sunt nopțile de sbucium.
De trei ani acum de-arândul —
Pe la ușile 'ncuiate
Pribegind colindă gândul.

Numai nori de plumb pe ceruri,
Călători grăbiți prin ploaie —
Și genunchii mei în noapte
La icoană se'ncovoaie.

Oare ce așteaptă corbii
De tot croncănesc pe-aproape ?
Cine și-a pierdut lumina
Sub necruțătoare pleoape ?

Doruri — frunze scuturate,
Visuri rătăcite 'n lume —
Doamne, cât va plânge încă
Țara care n'are nume ?

Toate-s trecătoare toate
Și ne-așteaptă-aceiași glie —
A trecut și toamna-aceasta
Fără nici o bucurie...

SUPĂRAREA CRAȘMĂRIȚEI

La răscruce 'ntre hotare
Sus pe coama unui deal,
E o crâșmă lângă Someș
Cum nu-i alta în Ardeal.

Mulți haiduci vestiți pe vremuri
Coborau pe-aici agale,
Și vuia întreg ținutul
De lăute și țambale.

Când se rumeneau curcanii
Și berbecii în frigări,
Se opreau rădvane scumpe
Cu drumeți din șapte țări.

Galbenii curgeau pe mese
Printre taleri și rubine,
Și de spice aurite
Erau lanurile pline.

Se opreau cu mărfuri scumpe
Insetaţii negustori,
Spumega în cupe vinul
De cu seară până'n zori.

Crâşmăriţa cea bălae
Sprintenă şi zâmbitoare,
Era iute ca prâsnelul
Şi frumoasă ca o floare.

Cu gropiţa din bărbie
Şi cu ochii ei fierbinţi,
Mulţi flăcăi a prins în mreajă,
Mulţi boeri a scos din minţi.

Sveltă ca o căprioară,
Cu parfum de iasomie,
Ii cădea de sub broboadă
Câte-o buclă aurie.

Pentru fiecare zâmbet
Se golea câte-un butoi,
Şi se auzea în larguri
Cânt de flaut şi cimpoi.

Dar era cuminte tare
Şi-şi iubea fanatic soţul —
Şi cu fiecare clipă
Le sporea mereu negoţul.

Intr'o zi de toamnă tristă
Soarele s'a prăbuşit,
Peste munţi şi peste lanuri
Grea furtună s'a pornit.

Peste ochii crâşmăriţei
S'a lăsat o ceaţă-amară,
Crâşma veche din răscruce
A rămas în altă ţară.

A plecat Ion Crâşmarul
Cu obrajii 'mbujoraţi
Colo'n ţara românească,
Şi cu el atâţia fraţi.

Nu i-a scris de-un an o slovă
Şi îi arde'n piept o rană,
Ar înebuni de jale
Dac'ar rămânea văduvă.

Ochii ei sunt plini de lacrimi
Inima de supărare,
Se topeşte ca o frunză
Şi se uscă pe picioare.

Ca să nu-i mai calce 'n crâşmă
Cei aduşi acum de vânt
A pus lacăte pe poartă
Şi s'a'nchis ca'ntr'un mormânt.

Fierbe'n beciuri ferecate
Vinul vechi în poloboace —
Crâşmăriţa cea bălae
N'are linişte şi pace.

Nici nu cântă, nici nu râde,
Şi oftează tot mereu —
Peste inima-i străină
Se aşterne doliu greu.

Se tot roagă la icoane
Să-i sosească-acasă soțul,
Veselă să-și poarte iară,
Ca în alte vremi, negoțul.

Să se-oprească iar rădvane
Cu boeri și negustori,
Să răsune 'ntreg Ardealul
De țambale și viori.

CREDINȚĂ

Intr'un amurg de primăvară
Cu flori pe luncă și răzor,
O să mă'ntorc albit de gânduri
La casa veche cu pridvor.

Lu crucea care-o străjuește
Cucernic mă voi închina,
Pentru dreptatea țării mele
Cu ochii uzi mă voi ruga.

Din lupta aspră cu destinul
Rămas-au multe răni adânci —
Voi sta cu Someșul de vorbă
Când curge, seara, printre stânci.

N'am fost de mult în sat la mine
Să văd ciobanii dela oi,
S'aud horind flăcăi și fete
Lângă pologul de trifoi.

N'am fost de mult și o să-mi pară
Că anii ce-au trecut în sbor,
Au scuturat atâta brumă
Pe cântărețul călător.

In jilțul prăfuit de vreme
Voi poposi rănit de drum,
Cu visurile 'mprăștiate
Ca rotocoalele de fum.

Voi răscoli 'n album strămoșii
Bravi căpitani în scump mondir,
Frați buni cu negrele cătane
Ce dorm sub cruci de cimitir.

Voi șterge colbul nins pe sticla
Bunicului dintr'un portret,
Să văd pe dascălul Grigore
Ce-a fost, cândva, și el poet.

Apoi în liniști de izvoare
Cu cerbi și turme de vătui,
Când luna va'nflori pe munte
Voi scoate lira mea din cui.

Voi intona spre slăvi albastre
Cântarea celor trași pe roți,
Un chiot pentru libertate
Să tremure dușmanii toți.

Va fi cântarea cea din urmă
Cântarea sfintei bucurii,
Ardealu 'n straiu de sărbătoare
Va tresări din temelii.

Intr'un amurg de primăvară...
Dă-mi zile, Doamne, să ajung!
Căci rătăcesc de-atâta vreme,
Şi drumul pare tot mai lung...

SINGUR

Eu sunt venit de peste munți,
De-aceia mi-e amar cuvântul;
Și, rătăcind din loc în loc,
Îmi cânt durerea și pământul.

De când e cumpănă de foc
In țara cea îndepărtată,
Un zâmbet n'a mai înflorit
Pe fața mea întunecată.

Aud chemări peste păduri
Și gându'n satul meu mă duce,
Văd numai lacrimi și pustiu
Și port în inimă o cruce.

Eu sunt venit de peste munți
Să lupt mereu pentru credință,
Și n'am făcut nici un popas
In drumul către biruință.

Duşmani nemernici mă pândesc
La fiecare cotitură,
Dar trec zâmbind printre săgeţi
Scăldate 'n patimă şi ură.

Eu am în glie rădăcini
Şi fără teamă 'nfrunt furtuna,
In cântul meu nu proslăvesc
Deşertăciunea şi minciuna.

Nepăsător mă'ndrept spre ţel
Şi tot mai dârz îmi duc povara,
In pribegia mea pe-aici
Imi cânt durerile şi ţara.

Sunt rupt din neamul de ţărani
Ce vor o ţară românească,
Şi-aştept cu ochii spre hotar
Porunca cea împărătească.

NOAPTE

Seară de rugină peste sat.
Un flăcău doineşte supărat.

Se adună norii spre Apus.
Cerul se destramă peste deal —
Vânt de primăvară trece'n sbor
Inspre casa tristă din Ardeal.

Suflet sbuciumat şi călător
In aprinse scăpărări de dor.

Stau cu ochii 'nchişi ca mai de mult
Lângă râul care curge lin.
Freamătul de cetină de brad
Parcă-aduce 'ndepărtat suspin.

Cine geme oare 'n ţara mea ?
De durere inima e grea...

Pui de grauri sboară prin arini,
Stele albe ochii și-au deschis —
Câte-o floare ce s'a scuturat
Se așterne crudă peste vis.

Plânge salcia domol pe val —
Lacrimi curg și-aici ca și'n Ardeal.

Oare'n satul meu rămas străin
Unde crește troscot pe cărări,
Mai venit-au ca și alte dăți
Rândunele dragi din alte țări ?

Stea ce'n zări de foc te-ai prăbușit,
Ce nădejde sfântă-ai mai răpit ?...

Curge noaptea din fântâni cerești,
Luna-și despletește părul blond.
Gândul trece peste munți pustii
Tot mai singur și mai vagabond.

Doarme moara'n margine de sat —
Un flăcău doinește supărat.

DEPARTE

In seara-aceasta mohorîtă
Aş vrea să fiu la mine'n sat,
Căci tot mai trist suspină vântul
Prin teii ce s'au scuturat.

Să stau la geamul din grădină
Cu frunze moarte pe cărări,
Căci geme codrul prins de neguri
Şi corbii croncănesc în zări.

Acolo se frământă plopii
Pe malul gârlelor pustii,
Şi plâng îmbrăţişaţi de gânduri
Părinţii fără de copii.

Cu feţele cioplite'n ceară
Ciobanii se întorc din munţi,
Sub greutatea aşteptării
Sunt tot mai gârbovi şi cărunţi.

S'a prăbuşit cetatea păcii
Peste-al nădejdilor potir,
Şi tot mai multe cruci se'nalţă
In suflete, ca'n cimitir.

Pe-acolo n'au ţăranii ţară
Şi zâmbetele s'au uscat,
Pământul e udat cu lacrimi
Şi inimile-abia mai bat.

Aş vrea să văd în seara-aceasta
In casa mea de lângă deal
Pe mama cum se roagă tristă
In satul jalnic din Ardeal.

Să-i spun că marea ei credinţă
E lege sfântă pentru noi,
Să-i mângăi fruntea veştejită
Şi-apoi să plângem amândoi.

NOSTALGIE

Dlui Dr. VIRGIL SOLOMON

Pe-aici pe unde trec în pribegie
Doinesc copacii triști în fapt de seară.
Stă câte-o fată singură și scrie
Flăcăului ce luptă pentru țară.

Prin zări de alabastru sângerează
Amurgul, când pe dealuri se prăvale,
Un moș în urma carului oftează
Și poartă'n ochi săgeți muiate'n jale.

Printre căsuțe albe și bătrâne
Eu mă strecor sfios ca o fantomă.
S'aude rar cum latră câte-un câne,
Și zarzării m'adapă cu aromă.

Se'ntorc spre cuiburi două rândunele
In fâlfâiri ușoare de mătasă —
Mă'ntreabă inima de sub zăbrele
Dece nu mă întorc și eu acasă?

Ce ştie biata inimă sdrobită ?...
Eu zilnic îi răspund : pe mâne seară...
Şi cu minciuna sfântă şi vrăjită
O'mbăt mereu acum a patra vară.

M'opresc cu ochii uzi de grea poveste,
Pe-o laviţă. Mi-e fruntea'ngândurată...
Simt dorul cum aleargă fără veste
Spre casa din Ardealul de-altă dată...

TRISTEȚE

Ce triste-s zilele pustii
Și nopțile târzii de iarnă,
Când desnădejdea bate'n geam
Dureri din ochii ei să cearnă;
Când vezi pe ghemul vremii anii
Cum taie brazde în viață,
Când vrei să plângi cu ochii tulburi,
Dar lacrimile îți înghiață.
Din ideal zidești un templu
Să'nfrunți clocotitoare lupte,
Dar într'o zi îți simți sfârșitul —
Biet pui de șoim cu aripi rupte.
Zâmbești vieții cu amar,
Dar bucurie nu-ți aduce,
Și 'ngenunchezi înfrigurat
Cu ochii îndreptați spre cruce.

Ce triste-s zilele pustii
Și cât de ne'ndurat destinul,
Când rătăcești în alte țări
Și'n țara ta-i stăpân străinul.
Departe 'n satul din poveste
Sub plopul cel cu frunză deasă,
Azi casa ta e ruinată
Și alte neamuri stau la masă.
Aștepți de patru ani în capăt
Tot rătăcind în pribegie,
Dar nu se mai aprind în suflet
Făclii de sfântă bucurie.
Te rogi cu fața spre hotar,
Nemărginirea te pătrunde —
Aștepți în van, aștepți mereu,
Căci nici un clopot nu-ți răspunde...

Ce triste-s zilele pustii
Și nopțile de supărare,
Când vezi atâția nori pe cer
Și-atâtea flăcări la hotare.
Orfanii stau lângă icoane,
Se'nchină văduvele toate
Să aperi, Doamne, iar Ardealul,
Și să trimiți din cer dreptate.
Cuprinși de neguri și de gânduri
Din piepturi izvorăsc suspine —
Noi așteptăm o zi cu soare,
Dar primăvara nu mai vine.

Ce triste-s zilele pustii,
Când zările s'aprind de sânge,
Când ai un neam îndurerat
Ce luptă, suferă și plânge...
1943.

DRUMEȚIE

Copilul meu, cu ochii plini de lacrimi,
Pornim încet la deal către păduri,
Ne cântă brazii 'nnalți din cetini doine,
Izvoarele din fermecate guri.

Purtăm în suflete dureri ascunse
Și jalea pentru frații depărtați,
Ne opintim prin stânci și prin hățișuri
Cu ochii de nădejde luminați.

Pe-aici vom trece într'o zi spre casă.
N'auzi chemări de dincolo, mereu ?
De partea noastră e dreptatea sfântă
Și ne păzește neamul Dumnezeu.

De-atâția ani tot rătăcim, sărmanii,
Străini, mâhniți și cu toiagul frânt;
Visăm să ne re'ntoarcem lângă vetre,
C'avem și noi un petec de pământ.

Ne 'ntâmpină hotare și furtuni,
La capăt de răbdări și suferințe
Dar vremile sunt aspre tot mai aspre,
Ne împletim viața 'n rugăciuni.

Pe-un vârf de munte în lumini de soare
Vin amintiri, năvală, ca un roi —
Din depărtări zărim întreg Ardealul
Și ne oprim să plângem amândoi...

PLECAREA CRASNICULUI

Cântă toaca'n turnul vechi
Cântec trist de seară,
Crâsnicul îmbătrânit
Pleacă'n altă țară.

Peste văile adânci
Jale grea se lasă,
Supărarea a cuprins
Fiecare casă.

Din albastre înălțimi
Cade noaptea 'ntr'una,
Floare albă de argint
Înflorește luna.

Câte-un câne somnoros
Latră în ogradă,
Câte-o stea aprinde 'n zări
Scăpărări de spadă.

De când frații plâng mereu
Și-i schimbat hotarul,
Numai el a mai rămas,
El și clopotarul.

Dar acum rănit și 'nvins
Bate urma popii —
La biserica din deal
Stau de pază plopii.

Gârbovit de anii mulți
Pleacă 'n pribegie —
La biserica din deal
Strana e pustie.

S'a oprit lângă-un izvor
Crâsnicul, sărmanul,
Să-și astâmpere din nou
Plânsul și aleanul.

Arde 'n suflet dor aprins
Cum aprinsă-i para:
— Doamne, când voi mai vedea
Satul meu și țara?

Luminat de-un gând măreț
Lung sărută glia:
— Doamne, cine-ți va sluji
De-astăzi leturghia?

Și privind spre satul lui
Inima îi bate,
Simte că vor înflori
Zori de libertate.

În albastre înălțimi
Ard făclii de ceară.
Cântă toaca'n turnul vechi
Cântec trist de seară.

DURERE

Marama nopții e brodată
Cu strălucire de cristal,
Și luna cerne flori de aur
La casa tristă din Ardeal.

Adoarme focu'ncet în vatră
Și nu se mai zăresc scântei,
Cu ochii 'n lacrimi stă de vorbă
O mamă cu copila ei:

— „Ce țeși copilă dragă 'ntr'una,
Și plângi atâtea nopți întregi?
Beteala ta e prea subțire
Și firele prea rar le legi".

— „Măicuță dragă, pânza-i bună
Iubitului cămăși să-i fac;
Voi coase visul și nădejdea
In fire albe de bumbac".

— „Copila mea cu ochi albaştri,
In care dorul a 'nflorit,
Iubitul tău, o spun vecinii,
C'ar fi într'un spital rănit".

— „Cum ? E rănit ?... Atunci i-oi face
Din pânza asta legători
Imbălsămate de parfumul
Cules, în zori de zi, din flori".

— „Dar bine, scumpa mea copilă,
O veste rea s'aude 'n sat,
Că el ar fi căzut în luptă
De-o schijă oarbă fulgerat".

— „Dacă-i căzut erou în luptă,
Voi face giulgiu cernit din tort,
Şi voi scălda în lacrimi calde
Obrajii supţi ai celui mort".

— „O, Doamne, scumpa mea copilă,
Dece ai ochii trişti şi reci ?
Iubitul tău de-un an de zile
Sub glie doarme somn de veci".

— „De-un an ? Şi nu mi-ai spus, măicuţă ?...
Ah, tremur, parcă-s frunză 'n vânt.
Atunci mi-oi face giulgiul mie,
Căci nici un rost n'am pe pământ..."

Aprinde luna flori de aur
La casa tristă din Ardeal.
Şi vântul nopţii mai colindă
Rătăcitor, din deal în deal.

O mamă plânge la icoană,
Se nchină singură târziu,
Apoi aprinde-o lumânare —
In suflet jale și pustiu...

AMURG

Coboară soarele pe creste
Un Făt-Frumos dintr'o poveste,
De duşmănoase mâni vrăjit,
S'ascunde 'n frunze de aramă,
Şi umbre negre se destramă
Din codrii fără de sfârşit.

Oftează apele în gârle
Şi doina picură la târle
In clincăt vesel de tilinci.
Un călător cu traista'n spate
Zoreşte peste munţi şi sate,
In ţundra albă şi'n opinci.

Nomad şi fără de hodină
Adie vântul prin grădină,
Stă luna aninată'n nuci.
Căsuţele sub deal pitite
Azi parcă toate-s străjuite
De triste troiţe şi cruci.

De unde vine călătorul
Ce-şi poartă'n noapte singur dorul,
Cu ochii plini de ideal ?
Eu îl aud pe drum cum cântă
Şi simt ce gânduri îl frământă
Când se îndreaptă spre Ardeal...

MORARUL

Legănându-și coasa'n spate
Trece'n zori de zi morarul,
Dar în ochii lui de vultur
Picură venin amarul.

E bătrân ca un călugăr
Smead la față și mărunt,
Peste fruntea înțeleaptă
Cade părul lui cărunt.

Mult s'a mai trudit în lume
Cu necaz, cu griji, cu zoală,
Dar acuma parcă-l arde
Supărarea, ca o boală.

Era drept ca lumânarea,
Azi e gârbov ca o scoabă,
Și viața lui e acră
Cum e gustul de coroabă.

A avut şi el odată
Doi flăcăi ca nişte ruji,
Astăzi, poate, mâni străine
Peste gropi le-aruncă bruji.

Patru ani trecură'n goană
De când i-au plecat băeţii, —
Dibueşte 'n lume singur
Azi în doaga bătrâneţii.

Moara lui de-abia se ţine
Sub acoperiş de paie,
Apa'n scoc de-abia mai curge
Şi făina în copaie.

Roata morii obosită
Scârţie 'ntre două bârne,
Geamurile vechi sunt sparte
Şi retezele sunt câme.

Rar când vine câte-o babă
Cu desaga cu mălai,
Prin unghere se ridică
Straturi-straturi de pospaiu.

Ţipă noaptea cucuvaia
A pustiu şi a obidă,
Un motan râios îşi toarce
Bătrâneţea în firidă.

Azi pe moinele bogate
N'are cine-i face stogul,
N'are cine să-i adune
De prin văgăuni pologul.

Câte-odată stă pe gânduri,
N'are nici nepoți să-i crească,
Baba-i putrezește 'n groapă —
El dece să mai trăiască ?

Ce-a greșit de vede singur
Roata lumii cum se schimbă,
Și plătește biruri grele
La stăpâni de altă limbă ?

Dar cum trage câte-o brazdă
Simte'n inimă hotarul,
Face-o cruce românească
Și se 'nchină lung morarul.

— Doamne, sunt străin și singur,
N'am în lume nici un rost,
Dar aș vrea să-mi văd Ardealul
Iar întreg, cum a mai fost.

— Poate vor veni flăcăii
De pe câmpul ud de sânge,
Căci hotarul cel vremelnic
Ca un brâu de foc mă strânge.

Roata morii se aude
Colo'n vale cum se sbate,
Și moraru-așteaptă singur
Alte vremuri de dreptate.

ACEST VOLUM...

Acest volum am vrut să-l scot la Cluj,
Acolo unde geme'n lanț poporul,
Și'n piața trădătorului Corvin
Ne-au ars dușmanii mârșavi tricolorul.

Ne chiamă frații să ne'ntoarcem iar
Să prindem firul rupt sub stea fatală,
Căci pentru sângele nevinovat
Avem cu cei din pustă-o socoteală.

Acest volum am vrut să-l scot la Cluj,
Orașul care geme sub teroare,
Ca să răsbun pe cei crucificați
In ziua cea de dreaptă sărbătoare.

Sub stâlpii negrelor spânzurători
Atâtea mame plâng de multă vreme,
Nici piatră peste piatră nu va sta,
Căci temnițele-s pline de blesteme.

Acest volum am vrut să-l scot la Cluj
In crunt botez de foc și judecată,
Când tricolorul iar va fâlfâi
Pe glia strămoșească 'nsângerată.

Vom răsbuna martirii de sub cruci,
Căci și-au unit viața cu calvarul,
Potop de fulgere vom revărsa
Pe-acei ce ne-au îndoliat hotarul.

Acest volum am vrut să-l scot la Cluj
Pe locul unde tremură dușmanul,
Și dacă soarta e haină, azi,
Voi scoate-acolo alt volum la anul...

DESROBIRE

DESROBIRE

Dlui dr. CONSTANTIN HAGEA

Parcă zăriesc vitejii în zale de aramă
Cu zăngănit de arme, ca viforul cum vin,
In glas de rugăciune Ardealu'ntreg îi cheamă
Şi'n lanţuri se aude tot mai prelung suspin.
Despicători de veacuri, prin clocotul urgiei
Vin fraţii să ne smulgă din doliul robiei,
Viteji cu ochi de flăcări, ai neamului eroi,
Veniţi ,veniţi la noi !

Răsar batalioane pe'ntinderea pustie,
Incalecă fugarii şi 'n tropot surd pornesc,
In fiecare suflet strămoşii Daci învie
Şi'n ochii tuturora pământul strămoşesc.
Ei trec ca voevozii, cutremurând Carpaţii
In vuet de furtună, să-şi desrobească fraţii,
Cu suflet de legendă, sunt toţi un trup, un grai,
Vitejii fără seamăn ai Regelui Mihai.

Sublimă răsbunare!
Vom dărâma cu arma vremelnicul hotar!
Va răsări pe ceruri al libertății soare,
Ne-om închina viața pe-al patriei altar!
Răsună glas de goarnă prin munții uzi de sânge —
Vor tremura dușmanii și hohotind vor plânge!...

Păduri de flamuri sfinte vestesc în zări dreptate,
Sunt flamuri tricolore purtate de eroi,
Români din Nordul țării, cu frunți întunecate,
Treziți-vă, căci frații viteji pornesc spre voi!
Ardealu-i chiamă astăzi la arme și mărire,
Spre veșnicia țării în freamăt de unire,
S'aducă voe bună în sate și prin văi —
Veniți voinci flăcăi!

Veniți să'ntindeți hora pe unde dorm străbunii,
Să simtă pasul vostru ai neamului martiri
Pe cari îi răstigniră fără de milă Hunii,
Căci au crezut în legea sublimei mântuiri!
Din valurile Tisei hotarul să răsară
Și inima năpârcei de fulgere să piară!
Să piară toți dușmanii — e ziua de apoi —
Veniți viteji eroi!

Veniți și-aprindeți facle în svon de rugăciune,
Pe fruntea 'ngândurată a tristului Ardeal,
Credința în dreptate nici când nu va apune,
Căci ne-au lăsat pământul Traian și Decebal.

Cu ochii uzi de lacrimi, învins de bucurie,
Se va 'nchina poporul în zi de sărbătoare.
Tu țară fermecată, sublimă Românie,
Vei străluci în lume mai mândră și mai mare!...
Eroii vin în vale și freamătă Carpații,
Furtuni ce rup zăgazuri, să-și desrobească frații,
Incalecă fugarii și'n tropot surd pornesc
Să'mbrace 'n flori de slavă pământul românesc.

Se'ndreaptă dârji, ca Dacii, spre plaiuri de durere,
Lucesc în noapte coifuri și carabine 'n zori,
Și săbii oțelite cu aur pe mânere.
Îi văd urcând spre culme cu ochi strălucitori...
Lucesc în noapte arme și zale de aramă —
Ei vin aprinși ca leii prin codrii care-i chiamă,
Eroii cei mai vrednici în lupte oțeliți —
Veniți, veniți, veniți!

PORNIȚI REGIMENTE...*)

Porniți regimente prin vifor și val,
Căci ceasul nădejdilor bate,
Cu trupul în două frumosul Ardeal
Așteaptă de mult libertate.

Ne chiamă pământul, la luptă soldați,
Căci plin e de sânge paharul!
Cu gândul la țară, cu ochii spre frați
Muta-vom la Tisa hotarul!

Va geme văzduhul de-al gloanțelor joc
Dar nu ne'nspăimântă furtuna,
Vom trece prin ziduri de fulger și foc
Strivind în picioare minciuna!

Cu ochii în lacrimi întregul popor
Dorește o zi mai senină,
Sub flamuri mărețe de sfânt tricolor
Aprinde-vom nouă lumină!

---

*) Muzică de A. Istrate.

Ardealul ne strigă robit de păgâni
Să-l scoatem din jugul pierzării
Fiți gata vom trece cu armele'n mâni
Să punem sfârșit îndurării!

Porniți regimente de falnici eroi,
Căci plin e de sânge paharul,
In iureș sălbatec de aprig război
Muta-vom la Tisa hotarul!

POPAS

Dlui CORNELIU COPOSU

Deschide, mamă dragă, ușa,
C'am rătăcit destul pribeag,
Tot colindând prin larg de lume
Din lacrimi înflorind șirag.

Prin ploi, prin fulgere de moarte,
Prin vifore și vijelii,
M'am străduit să port aprinsă
Făclia sfintei bucurii.

Cântând nădejdile dreptății
In toată măreția lor,
Eu am turnat balzam pe rană,
Și 'ncredere în viitor.

Dar azi înfrânt de nepăsare
Mă'ntorc spre tristul meu cămin,
Să prind puteri de luptă nouă
Pentru furtunile ce vin.

Așterne, mamă dragă, patul,
Căci sunt bolnav și obosit,
Ca pasărea cu aripi rupte
Mă'ntorc spre cuibul părăsit.

Alină-mi iar ca altă dată
Sărmanii ochi ce-au plâns mereu,
Și inima în care arde
O flacără cât un Ineu.

Imi răcorește-o clipă fruntea
In care gândurile bat,
Căci plugul nemilos al vremii
Cu brazde-adânci m'a'ncoronat.

Și-mi spune apoi povestea tristă
Ce-ai pătimit-o'n patru ani,
De când au năvălit în țară
Atâtea cete de dușmani.

Aprinde, mamă, un opaiț
Și'n plumbul blândului amurg,
Când peste cremene de munte
S'aud păraiele cum curg,

Să-mi cânți o doină fermecată
Cum mi-o cântai când eram mic,
De înfloreau în holde macii
Și grâul s'aurea în spic.

Să simt cum se trezește tata
Sub al tăcerii patrafir,
Și mă îndeamnă iar la luptă
Din margine de cimitir.

Apoi să plec din nou în lume,
Din munții dragi vremelnic rupt,
Să bat la porți pentru dreptate,
Să plâng, să sufăr și să lupt.

FURTUNĂ

In satul meu rămas departe,
La casa scundă cu pridvor,
Pe străzi umbrite de tăcere
Mă poartă gândul călător.

Coboară seara 'ntunecoasă
Pe văi, pe dealuri și pe crâng,
S'aude vuet de furtună
Şi toate clopotele plâng.

Bătrânii-aprind câte-un opaiț
De grele zile încercați,
Copii, stau lângă icoane
Cu ochii mari înlăcrimați.

Şoptesc castanii prin grădină
Cu crengi plecate spre pământ,
Şi norii tulburi prin văzduhuri
Aleargă răscoliți de vânt.

S'aude-un țipăt plin de spaimă —
Despică zarea câte-un gruiu
Spre cuibul prins pe-un vârf de șură
Cu puf tremurător de pui.

Văd casa mea de altă dată
Impre|muită cu uluci,
Aici îmi povestea bunica
Povești cu iele și haiduci.

Dece e ușa larg deschisă
Și pretutindeni e pustiu ?
Pe geamuri s'au lăsat obloane,
Parc'ai intra într'un sicriu.

Prin camerele prăfuite
Privesc în cele patru părți,
Văd scrinurile răvășite
Și nu mai sunt prin rafturi cărți.

Ce mâni scăldate în otravă
Și arse de nelegiuiri,
Mi-au pângărit comoara asta
De vechi hrisoave și-amintiri ?

Ce coasă a cosit pe-aicea
De nu s'aude nici un glas,
Ori nu mai sunt la mine-acasă
Acum când fac acest popas ?...

Aud un fâlfâit de aripi
Și-un râs amar ca un fior,
In satul meu rămas departe,
La casa tristă cu pridvor.

Apoi cuprins de suferință,
Chemat de-un nevăzut îndemn,
Spre cimitir mă poartă gândul
Printre copaci și cruci de lemn.

La crucea proaspăt așezată
M'opresc o clipă să mă 'nchin —
Ai mei își dorm în pace somnul,
Eu tot pribeag și tot străin.

Mă lupt cu ghiarele durerii
Și desnădejdile mă'nfrâng,
Din munți s'apropie furtuna
Și toate clopotele plâng...

NU PLÂNGE FRATE...

Nu plânge frate de departe,
Eu știu că rănile te dor,
Și jalea care te frământă
Ne stoarce lacrimi tuturor.

Te văd cum treci cu fața tristă
Când stau la crucea din Feleac,
Infrunți săgețile furtunii
Cu sufletul străbun de Dac.

Pe țară'n veacuri de răstriște
Urgie multă s'abătu, —
Cu cât era mai aprig jugul
Cu-atât mai dârz erai și tu.

Și câți străini de legea noastră
Nu te-au călcat, lovind cumplit,
Tu totuși stai — granit în vreme —
Iar ei s'au dus cum au venit.

Nu plânge frate de departe,
Ci te închină la altar,
Rămâi în glia țării tale
Adânc înfipt, ca un stejar.

Veni-va ziua așteptată,
Când clopotele vor cânta,
Și peste largurile lumii
Vesti-vor iar dreptatea ta.

Te văd îndurerat și singur
Cu plugul, semănând porumb
Muncești pentru străini ogorul,
Și porți în suflet nori de plumb.

Cumplit vei fi cu cei nemernici,
Când te vei scutura de jug,
Și din hotare în hotare
Va arde-al răsbunării rug

Nu plânge frate de departe,
Eu știu cât suferi, te'nțeleg, —
Dar sărbătoarea învierii
Va fi a neamului întreg.

SAT ARDELEAN

Un flăcău își poartă coasa prin livadă,
Soarele îneacă satul în văpăi
Râd cu ochii 'n rouă pe întinse văi
Mii de margarete albe de zăpadă.

Se prăjesc pe brazde puii de șopârlă,
Cântă berbeceii prin tufiș de-arin.
Cât zărești în larguri cerul e senin
Și copii sburdalnici au ieșit la gârlă.

Colb de peruzele picură ca ploaia,
Razele de soare munții îi aprind —
Unde se îndreaptă carul scârțâind,
Inspre Balasâna sau înspre Hănțoaia ?

O femee-și poartă leagănul în spate
Și-l așează'n umbră verde de lăstar —
Pruncul gângurește și-un zefir hoinar
Îi șoptește basmul florilor uscate.

— Dormi, copilul mamei, dormi să creşti cât dealul,
C'o veni tăticul iarăşi din război.
Şi păzind cu dânsul turmele de oi
Veţi cânta din tulnic să treziţi Ardealul.

Soarele'n amiază greu usucă glia,
Mama-şi alăptează pruncu'n iarbă jos —
Pruncul pare-o clipă un Isus Cristos
Lângă care plânge Vergura Maria.

Şi târziu, spre toacă, apele la moară
Mai sporesc cântarea roţilor de lemn:
— Doamne 'ntinde mâna şi ne fă un semn,
Că adânc ne arde dorul sfânt de ţară...

CASTEL IN RUINĂ

Dlui prof. ION COSTEA

Castel pustiu pe-un vârf de deal
Departe undeva'n Ardeal,
Tot roade'n tine-al vremii val...

Erai împodobit odată
Cu flori de aur și rubine,
Din turnuri te vegheau străjerii
Plecați pe mândre carabine.
Şi străluceai în nopți cu lună
De bogăție şi splendoare,
Iar ziua'n zările albastre
Zâmbiai sub foc aprins de soare.
Nu cunoşteai pe-acele vremuri
Izvorul crud al suferinții,
Când voevozi gătiți în zale
Se întâlneau la sfat cu prinții...

Apoi pe porți s'a tras zăvor,
S'a stins viața tuturor —
Pustiu, cenușă, moarte, nor...

Pe lespezile vechi de piatră
Azi mulți ar vrea să-ți descifreze
Trecutul frământat în glorii
Sub plumbul greu din metereze.
Dar tu privești cu nepăsare
Cum sapă'n tine mâni dușmane,
Căci te-au stropit cu sânge Dacii
Și legiunile romane.
In năvălirile barbare
Tu ți-ai schimbat mereu stăpânii,
Dar tremurai cuprins de ură
Văzând cum suferă Românii...

Noi totdeauna ți-am fost dragi
In țara falnicilor fagi,
Și ca stăpâni și ca iobagi.

Acum cu turnurile negre
Ca niște brațe mutilate,
Inalți spre slavă rugăciune
Cerșind o rază de dreptate
Trec veacuri aspre după veacuri,
Te arde foc, te udă ploaie.
Și prin cotloane părăsite
Cobește câte-o cucuvaie.
Ajunge-vom odată timpul
S'avem o nouă zi senină,
Și să vedem latinitatea
Cum se ridică din ruină ?...

Castel pustiu pe vârf de deal,
Departe undeva'n Ardeal,
Lovit de fulger și de val...

ALTĂ SCRISOARE PENTRU MAMA

Azi te văd din nou pe gânduri
Mamă dragă, de departe,
Rugăciunea ta pătrunde
Peste zidul ce desparte,
Și-mi alină suferința
Și durerea și fiorii,
Căci pe cerul țării mele
Iarăși dau năvală norii.

Guri de tun aruncă lavă
De prin zări întunecate,
Dar Românul luptă crâncen
Pentru țară și dreptate.
Oastea noastră e vitează,
Sângele-a sfințit țărâna —
Peste glia 'nlăcrimată
Dumnezeu întinde mâna.

Şterge-ţi ochii, mamă dragă,
Când îngenunchiezi la cruce,
Vântul serii peste munte
Numai lacrimi îmi aduce.
Iţi trimit pe el răspunsul
Pentru zilele bătrâne —
Voi veni şi eu acasă,
Poate astăzi, poate mâne...

Stau aici lângă-o cetate
Şi ascult cum urlă tunul.
Din eroii fără nume
Cade unul câte unul;
Cade pentru libertate,
Pentru ţară şi credinţă,
Ca să-şi apere moşia,
Cade pentru biruinţă.

Gândurile-mi bat în creer,
Rănile mă ard ca jarul
Ungurii încearcă astăzi
Să ne tulbure hotarul.
Roagă-te ca 'ntotdeauna,
Mamă dragă, dar nu plânge,
Că prin holda ţării noastre,
Curg şuvoaele de sânge.

Dumnezeu cu noi alături
Stă cu crucea lui de pază
Limpezi-se-va furtuna —
Oastea noastră e vitează.
Pe pământul sfânt vor creşte
Mândre şi bogate grâne —
Voi veni şi eu acasă,
Poate astăzi, poate mâne...

SATU-MARE

Cuib dârz de Daci de altă dată,
Inalță-ți fruntea, Satu-Mare,
Căci prin deslănțuiri de vifor
S'aprinde nimb de sărbătoare!

Pornesc viteții țării noastre
Prin foc aprins de cazemate,
Să sfarme jugul nedreptății
In zori de sfântă libertate!

Au încercat mânjite 'n sânge
Să te sugrume mâni profane,
Dar mărturie peste veacuri
Sunt azi cetățile romane.

Pe fiecare piatră-i scrisă
Istoria dreptății tale
Ciobanii-ți cântă doine triste
Din tulnice și din cavale.

Zăresc prin munți cum se ridică
Intreg Ouașul și Chiuarul,
Bătrâni și tineri cum așteaptă
Să mute'n alte părți hotarul!

Fiți mândri frați țărani, ca Dacii,
Și v'apărați în dinți credința, —
Voi n'auziți din depărtare
Cum sună goarna biruința?

Pornit-au hotărîți vitejii
Pentru dreptate și unire,
Prin fulgere și foc de gloanțe
S'aducă nouă desrobire!

Cuib vechi de Daci ce-ți aperi legea
Crescută 'n românești altare,
Te scutură din temelie
Și 'nalță-ți fruntea, Satu-Mare!

Venim să-ți desrobim pământul
Ce tremură în jug și plânge,
Căci l-au stropit strămoșii noștri
Cu lacrimi calde și cu sânge!

Voi limba dulce românească
N'ați închinat-o nimănuia,
Și Leul din Sisești așteaptă
Să-i ducem iar la loc statuia!

Așteaptă Dragoș Voevodul
Stăpân și el pe-aici odată, —
Inalță-ți fruntea, Satu-Mare,
Căci ceasul a 'nceput să bată!

Sfărâmă-ţi lanţurile grele,
Loveşte crunt cotropitorii,
Căci au pornit sub flamuri sfinte
In iureş nou desrobitorii !

PLEC SPRE CASĂ

In toamna care cade peste noi
Cu frunze moarte și potop de ploi,
Pornesc prin codrii palizi de rugină
Spre țara de durere și lumină.

Din când în când izvoarele șoptesc
Un imn pentru pământul românesc,
S'audă-acei ce ne-au umplut paharul,
Că spre Ardeal s'a prăbușit hotarul.

Prin râu de flăcări și prin brâu de foc
Nu-s ziduri să m'oprească azi în loc,
Şi totuși parcă inima îmi plânge
Când văd pe fiecare brazdă sânge.

Pe-aici a fost un sat sau un oraș,
Dar l-a aprins sălbatecul vrăjmaș,
Și ocolind tăciune cu tăciune
Simt pumnii mei cum vor să se răsbune.

Ruine peste tot unde te duci,
Morminte fără flori și fără cruci.
Ce mână otrăvită și barbară
A pângărit atâta larg de țară ?

Câte-un copil sărman cu ochi cuminți
Ne spune c'a rămas fără părinți,
Câte-un țăran încăruntit la plete
Ne-arată urmele de baionete...

Hei câtă jale. Ardealul meu iubit,
De când călăii mârșavi te-au robit!
Cât jaf, câți morți și câtă tiranie
Va rămânea prin veacuri mărturie!

S'a prăbușit azi piatra de hotar,
Prin munți și văi s'aude doină iar,
Și văd eroii cum pornesc — săgeată,
Spre Tisa care plânge 'nvolburată.

'mbătrânit pornesc la drum și eu
Să văd o clipă iarăși satul meu.
Pe cale 'nalț o rugăciune sfântă
Și-ascult cum toate clopotele cântă...

SUB PIATRA FUNERARĂ

Sub piatra asta de granit
Viteazul Vânător de Munte
Iși doarme somnul liniștit,
Căci a luptat și a oprit
Cu trup de gloanțe sdrențuit
Păduri de baionete crunte.

El n'a dorit hotar străin,
Dar își iubea cu foc pământul.
Cu suflet de credință plin
Râvnea o cruce de creștin
Și pentru țară-un cer senin —
Dar a plătit cumplit avântul.

Din slavă lacrimi calde cad
Și-i udă piatra funerară,
Din slavă lacrimi calde cad...
Dar din al sângelui răsad
Se'nalță azi un falnic brad,
Cu crengi întinse peste țară.

In cimitirul mic din deal,
Lipsit de visuri și de soare
Il leagănă al morții val
Și-ar vrea, când plânge un caval,
Să vină-o mamă din Ardeal
La cruce să-i aducă-o floare...

SUB STEAG

Azi cu murgul tău când sbori
Peste țări de sânge pline,
Iți doresc să porți cu tine
Biruință, cântec, flori.

Ca strămoșii legendari,
Luptă pentru libertate,
Că'n Ardeal sunt sfâșiate
Granițele de barbari.

Fii viteaz ca un erou,
Căci dușmanii stau la pândă,
Și cu lauri de izbândă,
Să te'ntorci în sat din nou.

N'auzi seara, când te'nchini
Sub cupole de aramă,
Glia țării cum te chiamă
Să o aperi de străini ?

Te-am crescut, copile drag,
In credință și în muncă,
Iar acum îți dau poruncă
Să te duci să lupți sub steag.

Azi cu ochii 'nlăcrimați
Stă Ardealul și suspină,
Și de foc e țara plină
Peste falnicii Carpați.

Iți urez să ai noroc.
Pentru legea strămoșească
Dumnezeu te ocrotească
De cumplite vremi de foc.

Iar lui frate-tău să-i spui
Dacă-l vezi rănit, cum scrie,
Că am plâns de bucurie
Pentru vitejia lui.

Făuriți în cald avânt
Noui și trainice hotare —
Țară sfântă, țară mare,
Cum nu-i alta pe pământ.

Cel din urmă adio-acum,
Murgul bate din copită,
Parc'ar vrea și el să'nghită
Depărtările de drum.

Cerul țării-i plin de nori,
Luncile-s de sânge pline —
Când te'ntorci s'aduci cu tine
Biruință, cântec, flori !

CA MÂNE...

Dlui IOAN G. DOMOCOŞ

Ca mâne când va bate ceasul
Spre zorii sfintei libertăţi,
Vom trece'n vuet de furtună
Peste nedreptele cetăţi.
De-ar fi din cremene hotarul
Noi totuşi îl vom dărâma,
Şi flamurile tricolore
De-asupra lui vor flutura.

Vor tremura din temelie
In zări de plumb bătrânii munţi,
Vor chiui flăcăii noştri
Aşa cum chiue la nunţi.
Pe fiecare colţ de ţară
Va arde curcubeu domnesc,
Şi până unde curge Tisa
Va fi cuvântul românesc.

Ca mâne când va bate ceasul
Porni-vor roibii înspumați —
Și cot la cot, luptând cu moartea,
Vom desrobi rămașii frați.
Cumplit va fi războiul nostru,
Cum n'a mai fost în veci războiu,
Ca Dacii noi purtăm în sânge
Credința marilor eroi.

Noi vom lupta pentru dreptate
Prin flăcări și săgeți de foc,
Căci nu râvnim străine brazde,
Ci vrem hotarul iar la loc.
Ne-așteaptă morții din morminte,
Ne-așteaptă mame și copii,
Ne-așteaptă frați legați în lanțuri
Și munți și codrii și câmpii.

Ca mâne când va bate ceasul
Vor arde candele'n altar,
Va geme surd, din temelie
Sfărmat, vremelnicul hotar.
Iar frații-și vor întinde mâna
Sub semn măreț dumnezeesc,
Și până unde curge Tisa
Va fi pământul românesc.

RUGĂ PENTRU PRIMĂVARĂ

Primăvară !
Azi când sosești din nou la noi în țară
Și răscolești pământul prin livadă
Cu ghiocei și vârfuri verzi de spadă,
Auzi atâtea cântece de clopote
Și vezi cum trec voinici călări în ropote
Să lupte în Ardeal pentru dreptate,
Să moară pentru sfânta libertate...
Se duc flăcăii, unul câte unul,
Să 'nfrunte fără teamă tancul, tunul...
Trimite, Doamne, spre vrăjmași înfrângere,
Căci țării noastre prea i-ai dat să sângere!...

Primăvară!
Azi când colinzi cu paşi sfioşi prin ţară,
Vezi mugurii 'ntristaţi pe rămurele,
Căci nu s'aud cântări de rândunele.
Rânjeşte spre Ardeal al morţii joc,
Pământul e cuprins în brâu de foc;
S'aud urlând mitralierele bizare
Ce'mprăştie şi groază şi pierzare.
Văzduhurile clocotesc şi tună —
Cât vezi cu ochii flăcări şi furtună,
Dar fie cât de aprigă urgia,
Noi ne-apărăm credinţa şi moşia!
Tu, Doamne, vezi pârjolul care bântue,
Auzi-ne chemarea şi ne mântue!

Primăvară!
Când rătăceşti acum din nou prin ţară,
Posomorîte îţi răsar câmpiile,
Căci nu mai cântă'n slavă ciocârliile,
Auzi cum rod în inimă săgeţile,
Cum scormonesc în cimitir lopeţile.
Dece n'aduci un zâmbet pe ogoare
Şi pentru ţară-un bulgăre de soare?
Noi ne iubim cu patimă cuvântul,
Şi'mbrăţişăm dreptatea şi pământul.
Pe fruntea noastră nu purtăm ruşine
Şi gândurile noastre sunt senine,
Dar plină când e cupa suferinţii
Vom apăra hotarul sfânt cu dinţii!

Primăvară!
Azi când smerită treci prin porți de țară,
Vezi rănile pe suflet cum ne-apasă,
Simți cum ne arde dor cumplit de casă.
Asculți cum urlă branduri și grenade —
O grindină cu flăcări care cade
Pe steagurile noastre înălțate
Spre-Ardealul care plânge și se sbate!
Dar să audă-acei dela hotare,
Că e aproape marea sărbătoare!
Tu, Doamne, cetele dușmane înfrânge-le,
C'am botezat pământul sfânt cu sângele!

DESPĂRȚIRE

Eu mă duc pe căi străine —
Cine plânge după mine,
Cine mă jelește, cine ?

Vine toamna, cade bruma
Peste șes și peste deal,
Eu îngândurat și singur
Plec la luptă în Ardeal.
Neamul m'a chemat sub arme,
Căci dușmanul cel cumplit
Pe pământul țării noastre
Azi din nou a năvălit.
Fată tristă ardeleană
Știu că rănile te dor,
Să nu-ți pierzi nădejdea sfântă

Și credința 'n viitor.
Voi purta cu mine 'n suflet
Chipul tău curat, senin,
Visurile mele toate
Veșnic am să ți le 'nchin.
Lacrimile suferinții
Azi în ochii tăi mijesc —
Dar eu plec să-mi apăr țara
Și drapelul românesc.
Voi lupta pentru dreptate,
Căci în suflet arde jar —
Vreau să spăl cu sânge proaspăt
Pata noului hotar.
Fii voinică și stăpână
Și rămâi în satul meu:
Stâncă de granit în țara
Ce ne-a dat-o Dumnezeu...

De s'ar afla cineva
Să-mi citească inima,
Mult ar plânge și-ar ofta...

Iar de-o fi vreun bine 'n lume
Nu voi mai trăi pribeag,
Să m'aștepți cu-aceleași visuri
Și să-mi ieși cu flori în prag.
Voi veni gătit în zale
Ca un prinț din alte țări,
Smuls din lunga pribegie
Și din negre depărtări;
Voi sorbi din nou lumina
Cerului din ochii tăi —
Murgul va sbura ca gândul
Peste munți și peste văi.
Și în țara care plânge,
Țară mândră din povești,
Vor cânta din nou ciobanii
Calde doine românești.

Vor cânta izvoare albe,
Munții s'or urni din loc
Să îngroape toți dușmanii
Ce-au adus atâta foc.
Soare nou va arde'n slavă
Peste plaiuri și câmpii,
Și va lumina credința
Calea noastră cu făclii.
Mână'n mână ne vom duce
Să jurăm lângă altar,
Pe cărări cu flori de aur
Pline de mărgăritar.

Plânge-mă mândră cu dor,
Căci nu merg să mă însor,
Ci să lupt pentru ogor.

Iar de-o fi lângă-o cetate
Prin străini să mor rănit,
Voi muri pentru dreptate,
Pentru neamul meu iubit:
Uită că mi-ai fost mireasă,
Că în suflet te-am purtat
Și 'ntr'o seară, tristă seară,
Să mă 'ngropi la mine 'n sat.
Vreau s'aud în noapte doine,
Pe sub plopi mereu s'aud
Someșul cântând a jale
Printre munți, spre Năsăud.
De durere să nu-ți pese,
Mânile să nu le frângi,
Prinde suflet, fii mai dârză,
Niciodată să nu plângi.
Bate murgul din copită
Și nu-i vreme de pierdut,
C'a intrat dușmanu 'n țară —
Dumnezeu să-ți fie scut.

Svântă-al lacrimilor val —
Sună goarnele de luptă !
Voi lupta pentru dreptate,
Pentru frații din Ardeal !...

*

* *

Sus la munte în poiană
Plânge-o fată ardeleană,
Și'n al doinei dulce svon
Tot așteaptă pe Ion...

1 9 1 8

Inchinare foştilor luptători din Gărzile Naţionale
Române din Ardeal şi Banat

De mult, când cupa noastră de lacrimi era plină,
Când rob era Românul în ţara cea străină,
Şi ne lovea cu ură sălbatică barbarul,
Când apăsa, ca astăzi pe trup român hotarul,
Ne împărţeam destinul cu apele şi munţii
Şi plugul suferinţii brăzda seninul frunţii,
Când ferecaţi în lanţuri mureau pe cruce fraţii
Şi ne plângeau de milă înegurați Carpaţii,
Râvneau duşmani nemernici să ne dărâme traiul,
Să ne răpească legea, să ne sugrume graiul...

Dar a pornit în lume să bântuie cumplit
Furtună fără margini şi cerul s'a'negrit,
S'a îmbrăcat în pară Apus şi Răsărit...

Gemea pământ și aer în uragan de foc,
Lucea sinistru 'n zare al fulgerului joc,
Urlau a moarte tunuri și schije de șrapnele,
Grenade fără număr, ducând prăpăd cu ele
S'a 'ncis în brâu de flăcări bătrânul nostru glob —
Apoi mijiră zorii dreptății pentru rob...
In zuruit de lanțuri și'n prăbușiri bizare,
S'au năruit în noapte nedreptele hotare...

*

O mie nouăsute în cap și optsprezece...
E mult de-atunci... Simt timpul în goana lui cum trece.
Se înălțau spre ceruri mărețe osanale
Români cu arma'n mână în Gărzi Naționale
Treziți din somn de lanțuri porniră spre dreptate
Pecetluind Unirea la Alba în Cetate,
Și cete după cete ca tunetul și valul,
S'au revărsat eroii cutremurând Ardealul.

*

A noastră-i Țara-aceasta de cremene și bici,
Căci Dacii și Romanii ne-au așezat aici.
A noastră-i Țara aceasta și'n veci de veci va fi
Și tricolorul falnic pe-aici va străluci.
Simt lupta cum începe la sat și la oraș,
Cum tremură de groază năprasnicul vrăjmaș...
Din turnuri de biserici s'aude cântec sfânt
Și Gărzi Naționale răsar ca din pământ.
De-acum în Țara-aceasta sunt liberi toți Românii,
Și plâng de bucurie copiii și bătrânii.
Din ceruri ne zâmbește al libertății soare —
Cât vezi cu ochii Țara e numai sărbătoare,
E numai fericire, e numai desrobire
Și ardelenii jură cu frații lor unire...

*

De-atunci și până astăzi trecu un sfert de veac,
In muncă și 'n credință trăia poporul Dac,
Blajin și bun la suflet, clădind mereu altare —
Dar îl pândea vecinul dușman lângă hotare.
Și'n patruzeci în toamnă, ca un mișel ascuns,
Pe căi nebănuite în țară ne-a pătruns,
Și-a jefuit Ardealul și-l jefuiește încă
Și-i necinstește morții... Dă, Doamne, vreri de stâncă,
Să văd Românii iarăși cum bat aceiași cale
Prin Cluj și prin Năsăud, în marșuri triumfale !...

PORUNCĂ

Dlui DUMITRU NACU

Hei, voinici,
Până când mai poposiți pe-aici ?
Până când aveți privirea blândă ?
In Ardeal e moarte și osândă,
La hotar dușmanii stau la pândă !

Peste munți și plaiuri, peste lunci,
N'auziți chemări duioase și porunci ?
Trec țăranii noștri în convoi,
Duși spre pustă, oropsiți și goi,
Schingiuiți ca'n ziua de apoi —
Gemetele nu străbat la voi ?
N'auziți prin munți de-atâția ani
Bocetul copiilor orfani ?
Nu vă 'ndeamnă scrâșnet de măsele,
Ca să puneți mâna pe prăsele ?

Hei, voinici,
De trei ani vă tot găsesc pe-aici,
De trei ani tot plângeți și bociți
Mohorîți la fețe și sdrobiți!
De trei ani tot așteptați dreptate,
Așteptați, dar ceasul nu mai bate!
Nu zăriți dincolo peste deal,
Cum colindă jalea în Ardeal,
Nu vedeți cum sorb dușmanii sânge,
N'auziți Românu'n lanț cum plânge?
Anii trec în goană, trec mereu,
Jugul în Ardeal e tot mai greu —
Ne'nțelege- amarul numai Dumnezeu...

Nu-i destul să ne-adunăm la sfat,
Și să stăm cu pumnul încleștat,
Căci lângă vremelnicul hotar
Se zărește crâncen furnicar,
Guri de tunuri cum rânjesc spre noi —
Pregătiți-vă de'nverșunat războiu!
Mai avem un colț frumos de rai
Rupt din țara Regelui Mihai,
Unde neamul suferă cumplit,
Unde sărbătoare n'a sosit,
Unde ne așteaptă frații toți,
Unde gem Românii trași pe roți,
Unde plâng în temniță nepoți.

Stă la masă groful roșcovan
Pe pământul nostru ardelean,
Fără milă biciuind poporul,
Apărând și jaful și omorul!

Stă la masă groful cel flămând,
Dar i-om pregăti prohodul, în curând!

Hei, voinici,
Până când mai popositi pe-aici ?
Prindeți armele biruitoare,
Să pornim spre vechile hotare !
Să pornim cu toți din locu-acesta,
Să dansăm o horă 'n Budapesta !

ÎNAINTE!

Tot înainte, bravi români,
V'așteaptă locurile sfinte!
Sub cer senin, ori zări de plumb
Eroi viteji, tot înainte!

V'așteaptă frații din Ardeal,
Sărmane frunze în furtună.
Voi n'auziți dușmanul crud
Scrâșnind din dinți cum se răsbună?

Prăpăd, cenușă, jaf cumplit
Și cimitire 'ndoliate —
Orașele în flăcări ard
Și satele nenumărate.

Tot înainte, bravi eroi,
Vă strigă morții din morminte!
V'așteaptă frații prinși în jug,
Viteji români, tot înainte!

Dușmanii însălbăticiți
Ne-omoară frații fără vină,
Și tot ce-i sfânt și românesc
Prefac în sânge și ruină.

Ard rugurile pân'la cer,
Rânjesc spânzurători bizare,
Și munții tristului Ardeal
Așteaptă ceas de răsbunare!

Tot înainte, bravi soldați,
Vă chiamă clopotele sfinte!
Prin brâu de fulger și de foc
Voinici viteji, tot înainte!

Sfărmați hotarul mincinos,
Aducător de umilință,
Impodobiți Ardealu 'ntreg
In tricolor de biruință!

Va străluci din munți în munți
Și din câmpie în câmpie
Al libertății soare cald
Aducător de bucurie.

Tot înainte spre Ardeal,
S'aude sfânta rugăminte!
Prin zări de flăcări ori de plumb,
Români viteji, tot înainte!

CUPRINSUL

SPRE BIRUINȚA

LÂNGĂ HOTAR

LA PÂNDĂ

Pag.

DESROBIRE

ERATĂ

Pag.	*11*	*strofa*	*2*	*rând*	*4*	*se va ceti:*	*Mai aprins îmi arde'n ochi Ardealul.*
„	*12*	„	*3*	„	*3*	„	*: Cum înalţă pumnii spre dreptate,*
„	*16*	„	*1*	„	*5*	„	*: Pornită din izvorul vremii*
„	*52*	„	*2*	„	*5*	„	*: Iar cerşesc din poartă 'n poartă...*
„	*61*	„	*2*	„	*4*	„	*: Mi-e dor de sat, mi-e dor de casă,*
„	*78*	„	*2*	„	*2*	„	*: De pe-aici din lunga pribegie,*
„	*80*	„	*1*	„	*6*	„	*: Şi să scoatem din robie...*
„	*82*	„	*3*	„	*4*	„	*: Unde-aş vrea să sbor...*
„	*97*	„	*4*	„	*2*	„	*: Sfărmând prin munţi, de stânci cleştarul*
„	*107*	„	*4*	„	*2*	„	*: Dar să n'aşteptăm răspuns:*
„	*115*	„	*1*	„	*1*	„	*: Ţară minunată, cântec de izvoare.*
„	*123*	„	*3*	„	*3*	„	*: Ah, de-aş putea vârî odată*
„	*129*	„	*2*	„	*4*	„	*: Izvoare 'nvolburate.*
„	*133*	„	*3*	„	*2*	„	*: De-a'ncerca*
„	*148*	„	*2*	„	*10*	„	*: Ori stă şi geme jalnic rănit lângă-o cetate*
„	*153*	„	*1*	„	*7, 8 şi 9*	„	*: formează o strofă separată.*
„	*155*	„	*6*	„	*3*	„	*: Şi s'alung.*
„	*159*	„	*2*	„	*3*	„	*: Stă poarta prinsă 'ntr'o ţâţână*
„	*162*	„	*4*	„	*2*	„	*: Pe unde...*
„	*169*	„	*2*	„	*7*	„	*: Voi vă scăldaţi în bogăţie, eu — bietul vierme—*
„	*169*	„	*2*	„	*8*	„	*: Noi am zidit hotar de ţară în care roadeţi, astăzi, voi !*
„	*171*	„	*1*	„	*1*	„	*: Au trecut trei ani, bunică,*
„	*193*	„	*3*	„	*2*	„	*: Voevodal*
„	*195*	„	*1*	„	*4*	„	*: Ţi-am citit povestea sfântă, floare albă, numai ţie,*
„	*207*	„	*4*	„	*1*	„	*: Astăzi, când coboară toamna,*
„	*215*	„	*2*	„	*4*	„	*: Sudoarea frunţii să-ţi aline.*
„	*223*	„	*1*	„	*2*	„	*: Trecem dealul la Feleac,*
„	*224*	„	*1*	„	*4*	„	*: Noi umblăm şi colindăm,*
„	*224*	„	*2*	„	*3*	„	*: Toamna, când s'au ofilit*
„	*240*	„	*7*	„	*1*	„	*: Ce faci, bătrâne clopotar,*
„	*270*	„	*1*	„	*2*	„	*: Se 'nchină...*
„	*281*	„	*1*	„	*1*	„	*: Parcă zăresc...*
„	*282*	„	*2*	„	*8*	„	*: Veniţi voinici flăcăi !*
„	*289*	„	*3*	„	*3*	„	*: Copiii stau*
„	*304*	„	*3*	„	*1*	„	*: Hei, câtă jale-Ardealul meu iubit.*

DE ACELAŞ AUTOR:

Munţii noştri aur poartă 1917 (versuri).

Laura (versuri) 1922.

Cetăţile melancoliei (versuri) 1923.

Durerea neamului (versuri) 1924.

Grădina cu flori de toamnă (versuri) 1940.

Spre biruinţă (versuri) 1943.

Lângă hotar (versuri) 1944.

Ţara din poveste (versuri) 1944.

PREȚUL LEI